

ReadTwinning

Σύνδεση των μαθητών/μαθητριών μέσω κοινών ενδιαφερόντων
για την ανάπτυξη της αγάπης για το διάβασμα

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

INDEX

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
Η κοινοπραξία του έργου	5
1. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	6
2. ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ	
ΩΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑ	11
2.1 Το ψηφιακό οικοσύστημα και η πρακτική της ανάγνωσης	11
2.2 Ο γραμματισμός στα μέσα ενημέρωσης ως επιπρόσθετο πλεονέκτημα	11
3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	12
3.1 Διαβάζοντας μαζί: πώς και γιατί;	12
3.2 Προώθηση της ανάγνωσης με βάση τα ενδιαφέροντα	13
3.3 Προκαταρκτικές δραστηριότητες και δραστηριότητες κινητοποίησης	14
3.4 Ο ρόλος των (μικρών) αναγνωστικών tandems	16
3.4.1 Διαγενεακά tandems	16
3.4.2 Ομάδες ανάγνωσης μαθητών/μαθητριών	19
3.5 Πώς να αντιστοιχίσετε τους νέους αναγνώστες και τις νέες αναγνώστριες για να δημιουργήσετε αποτελεσματικά αναγνωστικά tandems	20
3.6 Τι να διαβάσετε; Ο ρόλος των εμπειρογνομόνων	20
3.7 Δραστηριότητες των tandems ανάγνωσης	20
3.8 Ο ρόλος της ενισχυμένης ανάγνωσης	21
4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ	22
4.1 Ο ρόλος των μαθητών/μαθητριών	22
4.2 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών	22
4.3 Ο ρόλος των σχολικών βιβλιοθηκών και των βιβλιοθηκονόμων	23
4.4 Ο ρόλος των γονέων	23
5. ΕΡΓΑΛΕΙΑ	25
5.1 Η πλατφόρμα	25
5.2 Πώς να εγγραφείτε (& Προστασία προσωπικών δεδομένων)	26
5.3 Λειτουργικότητα & τρόπος χρήσης	27
5.4 Άλλα εργαλεία	28
5.4.1 Πλατφόρμες διαδικτυακής διάσκεψης (online meeting)	28
5.4.2 Εργαλεία διαμοιρασμού περιεχομένου	29
5.4.3 Κοινωνικά δίκτυα και πλατφόρμες κοινωνικής ανάγνωσης	29
5.4.4 Σύστημα διαχείρισης μάθησης	30
6. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ. ΓΕΦΥΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΕΝΑ – ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ	31
6.1 Γλώσσες	31
6.2 Κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο	32
6.3 Προκατάληψη λόγω φύλου και σεξουαλική καταπίεση στην εκπαίδευση	33
6.4 Μαθητές/μαθήτριες με αναπηρίες και άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες	35
6.5 Στρατηγικές και προτάσεις για μια ανάγνωση χωρίς αποκλεισμούς για όλους	37
7. E-SAFETY ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	39
7.1 Παγκόσμιες γενικές πολιτικές και πρακτικές συλλογής δεδομένων	39
7.2 Δίκαιες πρακτικές για τη συλλογή πληροφοριών από παιδιά	40
7.2.1 Συναίνεση γονέων ή κηδεμόνων	40
7.2.2 Διατήρηση και προστασία δεδομένων	41
7.3 Προσωπικά και ευαίσθητα δεδομένα	42
7.4 Έργο ReadTwinning. Έγγραφα για την ηλεκτρονική ασφάλεια και την προστασία της ιδιωτικής ζωής	43
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1	44
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2	45
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3	49
8. ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ	51
8.1 Οικογενειακές ομάδες ανάγνωσης στη Ρώμη	51
9. ΑΝΑΦΟΡΕΣ	52
10. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ	54
FAQ – READTWINNING ΤΙ/ΠΩΣ ΝΑ	55

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ReadTwinning στοχεύει να αντιμετωπίσει τη συνεχιζόμενη ανάγκη για αποτελεσματικές στρατηγικές και εργαλεία για την προώθηση της ανάγνωσης μεταξύ των νέων, γεφυρώνοντας τις σχολικές δραστηριότητες με τα προσωπικά ενδιαφέροντα και προωθώντας τις κοινωνικές σχέσεις μεταξύ μαθητών/μαθητριών/μαθητριών διαφορετικών τάξεων, σχολείων, πολιτισμών και χωρών.

Η ανάγκη για μια ισχυρή, ενεργή και μεθοδολογικά καινοτόμο δέσμευση των ευρωπαϊκών σχολείων για την προώθηση της αγάπης για την ανάγνωση στους νέους επιβεβαιώνεται από όλα τα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με την αναγνωστική ικανότητα. «*ReadTwinning: Connecting students through shared interests to develop a love for reading*» (Συνδέοντας τους μαθητές/μαθήτριες μέσω κοινών ενδιαφερόντων για την ανάπτυξη της αγάπης για την ανάγνωση) καλύπτει αυτές τις επείγουσες ανάγκες μέσω μιας καινοτόμου προσέγγισης, της οποίας κύριος στόχος είναι να παρακινήσει τους μαθητές/μαθήτριες και τις μαθήτριες ηλικίας 9-15 ετών να διαβάζουν περισσότερο και να απολαμβάνουν περισσότερο την εμπειρία της ανάγνωσης και, με τη σειρά τους, να βελτιώσουν τον γραμματισμό.

Τα αποτελέσματα του έργου περιλαμβάνουν:

- **Κατευθυντήριες γραμμές ReadTwinning** – Αυτή η ηλεκτρονική έκδοση παρέχει στους εκπαιδευτικούς και άλλους ενδιαφερόμενους μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του ReadTwinning.
- Μια πλατφόρμα ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων (**www.readtwinning.eu**) και **εργαλειοθήκες** που προσφέρουν σε μαθητές/μαθήτριες/μαθήτριες και εκπαιδευτικούς διαδικτυακά «έτοιμα προς χρήση» εργαλεία για τη σύνδεση μαθητών/μαθητριών με βάση κοινά ενδιαφέροντα, διαμορφώνοντας για αυτούς ένα πλούσιο, παρακινητικό, κοινό περιβάλλον ανάγνωσης που βασίζεται στην «παράλληλη» ανάγνωση του ίδιου βιβλίου ή θεματικά συνδεδεμένων βιβλίων. Μέσω του ReadTwinning, αναγνώστες από διαφορετικά έτη, σχολεία, πόλεις, ακόμα και χώρες μπορούν να βρουν συνεργάτες ανάγνωσης με παρόμοια ενδιαφέροντα και να απολαύσουν βιβλία μαζί.
- Μια σειρά από πρακτικά σχέδια μαθημάτων – Αυτά παρέχουν στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς παραδείγματα για το πώς να ενσωματώσουν την προσέγγιση ReadTwinning στις δραστηριότητες της τάξης τους (με την υποστήριξη των γονέων στο σπίτι) και να καθορίσουν πρακτικά τις ικανότητες του «Συνδεδεμένου Αναγνώστη».
- Δύο μικτά σεμινάρια κατάρτισης για τους εκπαιδευτικούς και τη γονική εμπλοκή. Και τα δύο σεμινάρια περιλαμβάνουν την αυτοαξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και την αναγνώριση των ικανοτήτων που αποκτούν οι εκπαιδευτικοί μέσω ενός πιστοποιητικού.

Για να προσελκύσει τους/τις μαθητές/μαθήτριες χωρίς κίνητρα και αυτούς/αυτές με 'ανεπαρκείς' επιδόσεις το ReadTwinning συνδυάζει μια προσαρμοσμένη πορεία ανάγνωσης με ψηφιακές δεξιότητες και δικτύωση.

Οι πόροι έχουν δοκιμαστεί πιλοτικά σε σχολεία εταίρους και συνεργαζόμενα σχολεία σε όλη την Ευρώπη και είναι διαθέσιμοι στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα. Η στρατηγική διάδοσής μας ήταν αρχικά προσανατολισμένη να προσεγγίσει τον σχολικό τομέα, αλλά και τους σχετικούς φορείς που δραστηριοποιούνται σε άλλους τομείς, όπως δημόσιες βιβλιοθήκες, εκδότες, τοπικές οργανώσεις, φορείς του «GLAM», τεχνολόγους και δημιουργούς ψηφιακού περιεχόμενου και πολίτες.

Στόχος μας όσον αφορά τους/τις εκπαιδευτικούς είναι η αύξηση της ικανότητας καλλιέργειας των προσωπικών ενδιαφερόντων, των κινήτρων και των αναγνωστικών ικανοτήτων των μικρών μαθητών/μαθητριών και η μεγαλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες των μειονεκτούντων ομάδων με την ανάπτυξη, μεταξύ άλλων, ικανοτήτων για τη συμμετοχή των γονέων στην υποστήριξη στρατηγικών υπέρ της ανάγνωσης.

Στόχος μας όσον τους/τις μαθητές/μαθήτριες είναι να προωθήσουμε μια θετική στάση απέναντι στην ανάγνωση και μεγαλύτερη κινητοποίηση χάρη στην ελκυστικότητα της προσέγγισης που βασίζεται στο προσωπικό ενδιαφέρον, την κοινωνική δυναμική που δημιουργείται και την υποστήριξη των γονέων και των εκπαιδευτικών. Η ανάγνωση είναι το κλειδί για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων κάθε παιδιού και ανοίγει έναν κόσμο δυνατοτήτων.

Ο COVID-19 έχει επηρεάσει μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικούς και γονείς παντού. Τις πρώτες εβδομάδες της πανδημίας δημιουργήσαμε έναν κατάλογο πόρων για εκπαιδευτικούς και γονείς για να τους βοηθήσουμε με την εξ αποστάσεως διδασκαλία και/ή τη γονική διδασκαλία. Πραγματοποιήσαμε επίσης μια έρευνα σε εκπαιδευτικούς σε όλη την Ευρώπη για

να κατανοήσουμε καλύτερα τον αντίκτυπο της πανδημίας σε αυτούς και τους μαθητές/μαθήτριες τους. Οι εμπειρίες αυτές τροφοδότησαν την το περιεχόμενο και τη μορφή κάθε εκροής μας. Ενώ η ιδέα για το ReadTwinning αναπτύχθηκε πριν από την πανδημία, πιστεύουμε ότι αυτή η συνδεδεμένη και βασισμένη στα ενδιαφέροντα προσέγγιση της ανάγνωσης είναι ιδανική για την προώθηση της ανάγνωσης σε αυτόν τον νέο κόσμο. Η καινοτόμος πλατφόρμα ReadTwinning και οι υποστηρικτικοί πόροι δίνουν τη δυνατότητα στους νεαρούς αναγνώστες και τις νεαρές αναγνώστριες να συνδεθούν με φίλους στο διαδίκτυο για να βελτιώσουν την αναγνωστική τους εμπειρία, να κάνουν νέες συνδέσεις με παρόμοια ενδιαφέροντα και τελικά, ελπίζουμε, να κάνουν την ανάγνωση πιο ευχάριστη.

Η κοινοπραξία του έργου

Η κοινοπραξία αποτελείται από 7 εταίρους από 5 διαφορετικές χώρες της ΕΕ. Οι 4 από τις 5 συμμετέχουσες χώρες έχουν ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη σε μαθητές/μαθήτριες ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση και σε μη αναγνώστες στο συνολικό πληθυσμό. Αυτό σημαίνει ότι η κοινοπραξία έχει επιλεγεί προσεκτικά λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να εργαστεί κυρίως στις χώρες που υστερούν όσον αφορά την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για το 2020 για τον αλφαριθμητισμό, και συνεπώς έχουν μεγαλύτερη ανάγκη να εμπλέξουν τους/τις μαθητές/μαθήτριες σε καινοτόμες πρακτικές ανάγνωσης.

Έξι από τους εταίρους συμμετείχαν επίσης στο σχέδιο στρατηγικής κοινοπραξίας «The Living Book». Μέσω αυτής της συνεργασίας διαπίστωσαν την ανάγκη για μια προσέγγιση της ανάγνωσης με βάση τα ενδιαφέροντα, αντί της παραδοσιακής προσέγγισης της ανάγνωσης σε προσχηματισμένες ομάδες τάξεων που βασίζονται αποκλειστικά στην ηλικία των μαθητών/μαθητριών και στην ευκαιρία της τάξης στην οποία έχουν επιλεγεί να ανήκουν.

Η κοινοπραξία περιλαμβάνει μια διατομή σχολείων, έναν οργανισμό, μια ΜΚΟ και μια μικρή επιχείρηση. Όλοι οι εταίροι συνέβαλαν σε όλα τα αποτελέσματα του έργου για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών των μαθητών/μαθητριών, των εκπαιδευτικών, των γονέων και της ευρύτερης κοινότητας.

Το **Forum del Libro** (Ιταλία) είναι ο συντονιστής του έργου ReadTwinning και ηγήθηκε της παραγωγής αυτών των κατευθυντήριων γραμμών. Ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός που περιλαμβάνει εκπαιδευτικούς, βιβλιοθηκονόμους, εκδότες, βιβλιοπώλες, συγγραφείς, ακαδημαϊκούς ερευνητές, το Forum del Libro έχει μεγάλη εμπειρία στην προώθηση της ανάγνωσης και υποστηρίχθηκε από τους άλλους εταίρους στη διαχείριση του έργου.

Η **GRYD** (Ηνωμένο Βασίλειο) ήταν επικεφαλής των τεχνικών πτυχών του έργου, με πολυετή εμπειρία στην ανάπτυξη καινοτόμων διαδικτυακών πλατφορμών και ψηφιακών πόρων για σχολεία. Ανέπτυξαν την κοινωνική πλατφόρμα ReadTwinning, όπου οι χρήστες συνδυάζονται μεταξύ τους με βάση τα κοινά τους ενδιαφέροντα και τα επιθυμητά θέματα για ανάγνωση.

Το **Scoala Gimnaziala «Constantin Parfene» (Ρουμανία)**, το Δημοτικό Σχολείο Μακεδονίτισσας 3 – Στυλιανού Λένα (Κύπρος) και το **Agrupamento de Escolas de Vila Nova de Paiva** (Πορτογαλία) είναι οι σχολικοί εταίροι και ηγήθηκαν της παραγωγής των πρακτικών σχεδίων μαθημάτων και της πιλοτικής εφαρμογής όλων των πόρων του έργου.

Το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το οποίο συντόνισε το έργο «The Living Book» (νικητής του Βραβείου Καινοτόμου Διδασκαλίας 2021), ηγήθηκε της παραγωγής των μικτών σεμιναρίων για τη σύνδεση των εκπαιδευτικών και τη συμμετοχή των γονέων.

Το **ProgettoMondo Mlal Onlus** (Ιταλία) ενσωμάτωσε το έργο του σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο, την ποικιλομορφία, τη συμπερίληψη και την ισότητα στο έργο για να διασφαλίσει την επιτυχή ενσωμάτωση μαθητών/μαθητριών από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούσες οικογένειες, με λιγότερο μορφωμένους γονείς και με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

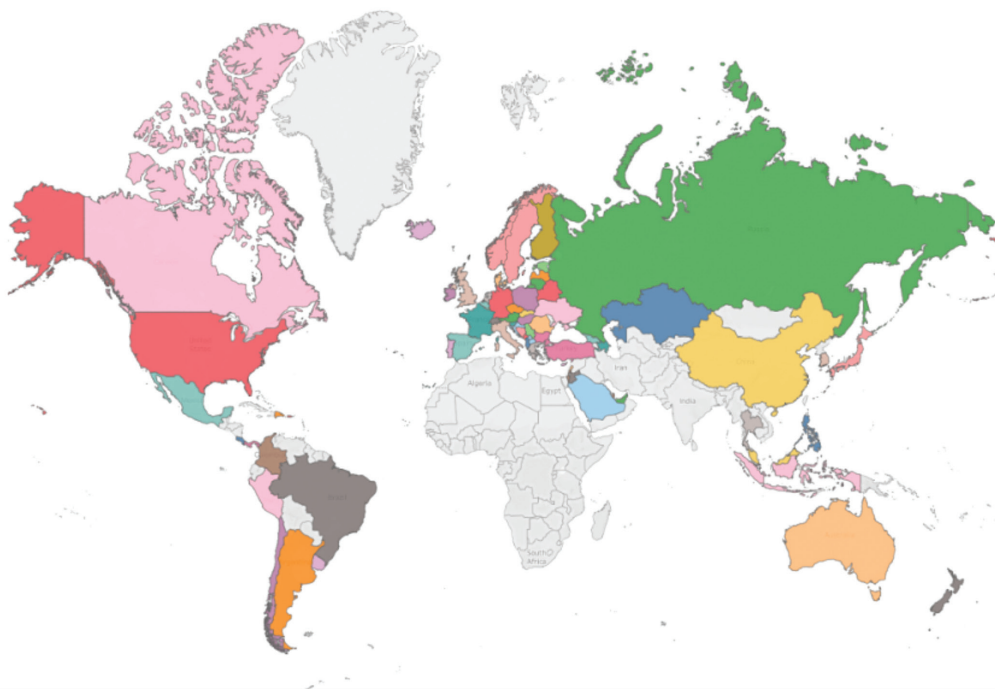
1. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Για να εντάξουμε το έργο ReadTwinning στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της υλοποίησής του, θα εξετάσουμε πρώτα τα πιο πρόσφατα δεδομένα σχετικά με τις δεξιότητες ανάγνωσης που συλλέχθηκαν στις χώρες που συμμετέχουν στην έρευνα PISA του ΟΟΣΑ σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των κρατών μελών της ΕΕ.

Από το 2000, το Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αξιολόγηση των Μαθητών/μαθητριών (PISA) πραγματοποιείται κάθε τρία χρόνια και έχει ως στόχο να αξιολογήσει τις βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την πλήρη συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών στην κοινωνία μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η έρευνα επικεντρώνεται στις δεξιότητες ανάγνωσης, μαθηματικών και φυσικών επιστημών και ένας από αυτούς τους τομείς αναλύεται σε βάθος σε κάθε γύρο. Εκτός αυτού, κάθε έρευνα περιλαμβάνει την αξιολόγηση ενός καινοτόμου τομέα.

Στις δοκιμές PISA 2018 συμμετείχαν 600.000 15χρονοι μαθητές/μαθήτριες από 79 χώρες/οικονομίες και επικεντρώθηκαν στον αναγνωστικό αλφαριθμητισμό, ο οποίος νοείται ως η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών να κατανοούν και να χρησιμοποιούν γραπτά κείμενα, να προβληματίζονται και να επεξεργάζονται το περιεχόμενο της ανάγνωσης ώστε να επιδιώκουν τους στόχους τους και να αναπτύσσουν τις γνώσεις και τις δυνατότητές τους. Η έρευνα του 2018 περιελάμβανε έναν ενδιαφέροντα καινοτόμο τομέα, δηλαδή την ευημερία των μαθητών/μαθητριών.

Χώρες που συμμετέχουν στον PISA 2018

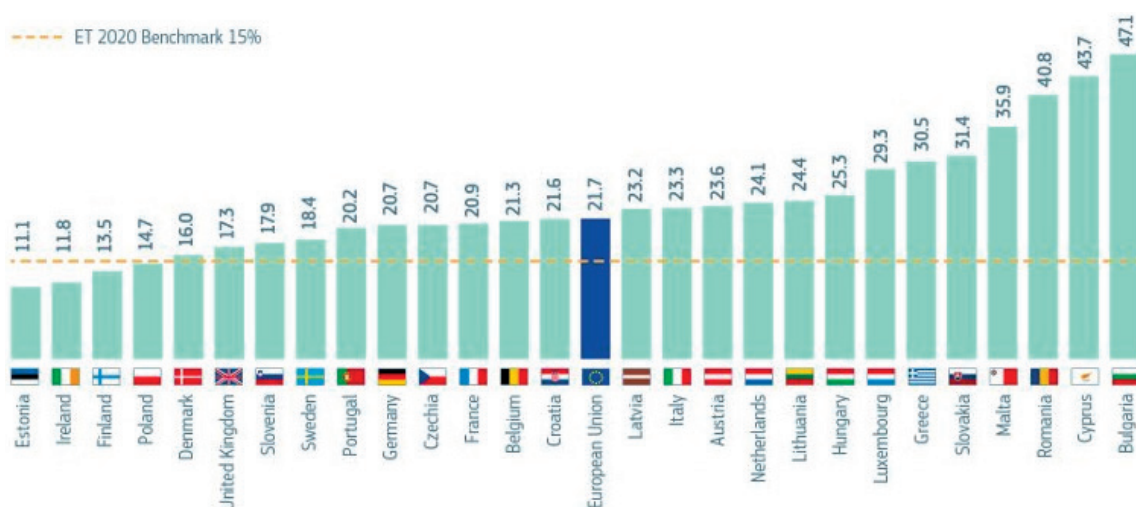
Η PISA αναγνωρίζει ότι οι τεχνολογίες – που χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο στις καθημερινές δραστηριότητες – έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο διαβάζουμε και ανταλλάσσουμε πληροφορίες στο σπίτι, στο σχολείο και στον εργασιακό χώρο. Η ψηφιοποίηση δημιούργησε και μας παρέιχε νέους τρόπους ανάγνωσης και τύπους κειμένων, με αποτέλεσμα οι ψηφιακές δεξιότητες να συμπεριληφθούν στις εκπαιδευτικές προσφορές των εκπαιδευτικών συστημάτων. Το τεστ PISA 2018 σχετικά με τις δεξιότητες ανάγνωσης διεξήχθη από τους μαθητές/μαθήτριες στη μεγάλη πλειοψηφία των 79 χωρών που συμμετείχαν με τη χρήση Η/Υ και προέβλεπε την αξιολόγηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης σε ψηφιακό περιβάλλον. Τα ευρήματα του PISA όσον αφορά την Ευρώπη είναι ιδιαίτερα σημαντικά στο πλαίσιο του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ET 2020, βάσει του οποίου το 2010 η Ευρωπαϊκή Ένωση καθόρισε τέσσερις στρατηγικούς μακρο-στόχους και μια σειρά από κριτήρια αναφοράς που πρέπει να επιτευχθούν εντός του 2020, συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού του οριακού ποσοστού των 15χρονων με χαμηλές βασικές δεξιότητες κάτω του 15%.

Συνολικά, τα ευρήματα PISA 2018 δείχνουν ότι η ΕΕ δεν πέτυχε τον στόχο και εντοπίστηκαν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών: οι μαθητές/μαθήτριες από ορισμένες από τις εμπλεκόμενες χώρες παρουσίασαν χαμηλά ποσοστά επίδοσης στους τρεις τομείς αξιολόγησης, ενώ περισσότεροι από ένας στους πέντε μαθητές/μαθήτριες από άλλες χώρες δεν είχαν επαρκείς δεξιότητες στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες συνολικά.

Όσον αφορά τις δεξιότητες ανάγνωσης, μόνο τέσσερις χώρες πέτυχαν το όριο αναφοράς της στρατηγικής ET2020 του 15%, και συγκεκριμένα η Εσθονία (11,1%), η Ιρλανδία (11,8%), η Φινλανδία (13,5%) και η Πολωνία (14,7%).

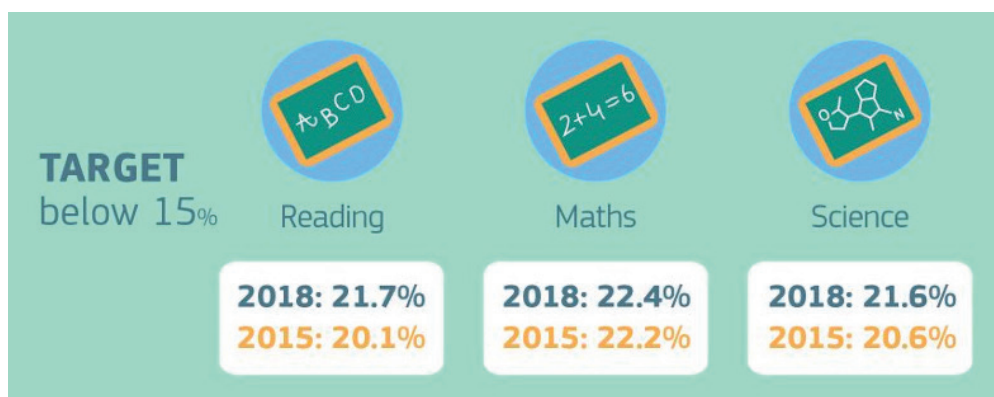
Αντίθετα, το ποσοστό υποεπίδοσης ξεπέρασε το 30% στη Μάλτα (35,9%), τη Σλοβακία (31,4%) και την Ελλάδα (30,5%) - ή ακόμη και το 40% στη Βουλγαρία (47,1%), την Κύπρο (43,7%) και τη Ρουμανία (40,8%).

Κακή επίδοση στην ανάγνωση, 2018

Σε σύγκριση με τα αποτελέσματα PISA 2015, τα στοιχεία επιδεινώθηκαν στις περισσότερες χώρες, αν και η διαφοροποίηση είναι σημαντική μόνο σε σχέση με την Κύπρο (υποεπίδοση +8,1%), τις Κάτω Χώρες (+6,0%), τη Λετονία (+4,8%), τη Γερμανία (+4,5%), το Λουξεμβούργο (+3,6%), τη Σλοβενία (+2,7%) και τη Φινλανδία (+2,5%). Καμία χώρα δεν ανέφερε σημαντική μείωση του ποσοστού των υπολειπόμενων μαθητών/μαθητριών και αυτό επηρεάζει τον μέσο όρο της ΕΕ, όπου οι υπολειπόμενοι μαθητές/μαθήτριες αυξήθηκαν από 20,1% το 2015 σε 21,7% το 2018.

Υποεπίδοση στις βασικές δεξιότητες μεταξύ των μαθητών/μαθητριών ηλικίας 15 ετών

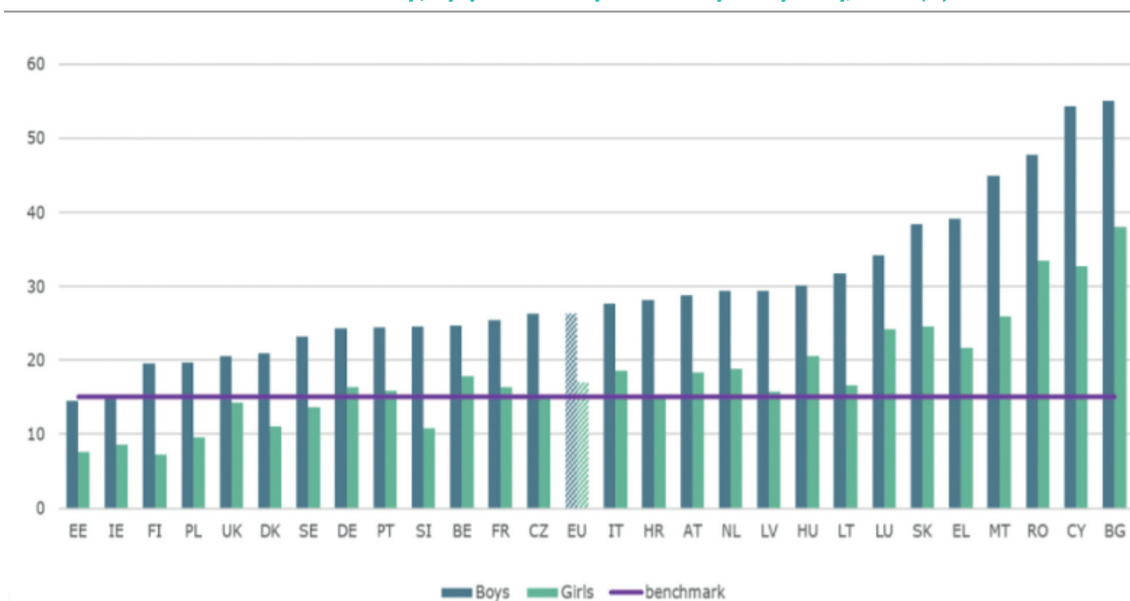
Σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, παρατηρούμε ότι στις περισσότερες χώρες της ΕΕ οι επιδόσεις στην ανάγνωση μεταβλήθηκαν μόνο κατά μερικές ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2009 και 2018, αλλά ότι η τάση είναι γενικά αρνητική: οι μαθητές/μαθήτριες που δεν είχαν ακόμη επαρκείς δεξιότητες αντιπροσώπευαν το 19,2% το 2009.

Σε ένα τέτοιο σενάριο, το οποίο εμφανίζεται ουσιαστικά αρνητικό, ορισμένες χώρες κατάφεραν να βελτιώσουν τα αποτελέσματά τους με την πάροδο του χρόνου, και αυτό αποδεικνύει ότι -όχι απλώς οικονομικές- επενδύσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και οι πολιτικές εκσυγχρονισμού του εκπαιδευτικού συστήματος μπορούν να κάνουν τη διαφορά. Μπορούμε να εντοπίσουμε ορισμένα επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά σε αυτές τις χώρες, τα οποία φαίνεται ότι συνέβαλαν σε αυτές τις βελτιώσεις: εκπαιδευτικά συστήματα σε συνεχή εξέλιξη για να ανταποκρίνονται στις ολοένα και νέες εκπαιδευτικές ανάγκες, εκτεταμένη σχολική αυτονομία, κοινωνική αναγνώριση και ακριβής επιλογή των εκπαιδευτικών, υποστήριξη της εκπαίδευσης από την κοινή γνώμη, ιδιαίτερη προσοχή στην ισότητα και την ένταξη, προγράμματα σπουδών που βασίζονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών και όχι στο δάσκαλο.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα PISA 2018, οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων όσον αφορά τις επιδόσεις στα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες μπορούν να θεωρηθούν μικρές, ενώ είναι σημαντικές όσον αφορά τις δεξιότητες ανάγνωσης, όπου τα κορίτσια έχουν σαφώς υψηλότερες επιδόσεις από τα αγόρια σε κάθε χώρα της ΕΕ.

Η διαφορά κυμαίνεται από 6,4 ποσοστιαίες μονάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο έως 21,5 ποσοστιαίες μονάδες στην Κύπρο. Ο μέσος όρος της ΕΕ για τα παιδιά με χαμηλές επιδόσεις είναι 26,3% για τα αγόρια και 16,9% για τα κορίτσια. Είναι σαφές ότι αυτές οι διαφορές στις επιδόσεις δεν έχουν καμία σχέση με τις «φυσικές» ικανότητες που σχετίζονται με το φύλο, αλλά εξαρτώνται από το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο που επηρεάζει τις συμπεριφορές, τις επιλογές και τα κίνητρα από την πρώιμη παιδική ηλικία.

Ποσοστά υποεπίδοσης αγοριών και κοριτσιών στην ανάγνωση, 2018 (%)

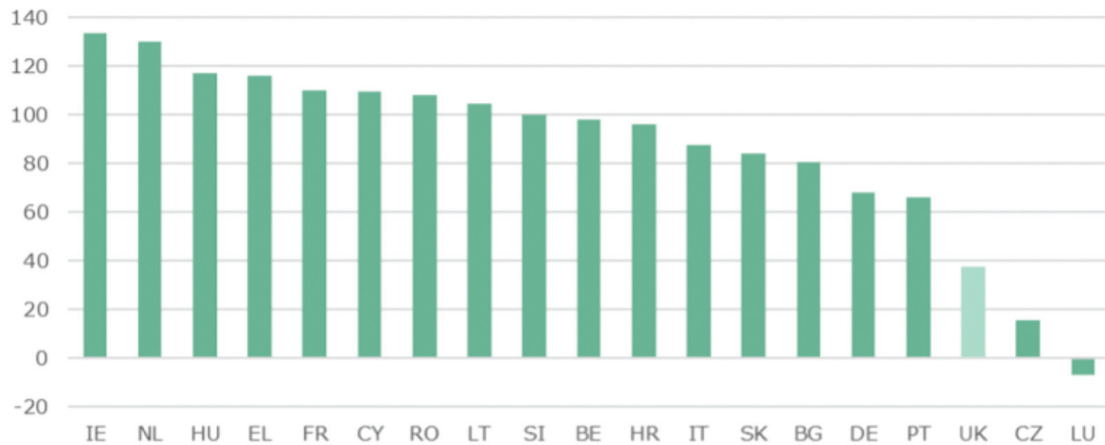

Source: PISA 2018, OECD.

Note: Data not available for ES. All gender differences in 2018 are statistically significant.

Υπάρχει μεγάλη διαφορά στις επιδόσεις στην ανάγνωση μεταξύ των μαθητών/μαθητριών που φοιτούν σε ιδρύματα γενικής εκπαίδευσης και εκείνων που φοιτούν σε επαγγελματικά σχολεία, και η PISA 2018 το διαπιστώνει αυτό στα περισσότερα κράτη μέλη. Ο λόγος πιθανώς έγκειται στο γεγονός ότι οι μαθητές/μαθήτριες με χαμηλές επιδόσεις σε πολλές χώρες τείνουν να επιλέγουν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η διαφορά αυτή υπερβαίνει τις 100 μονάδες βαθμολογίας (που αντιστοιχούν σε 3 ή 4 χρόνια σχολικής εκπαίδευσης) στην Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, την Ουγγαρία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, την Κύπρο, τη Ρουμανία και τη Λιθουανία.

Διαφορά βαθμολογίας στην ανάγνωση μεταξύ γενικών και επαγγελματικών προγραμμάτων

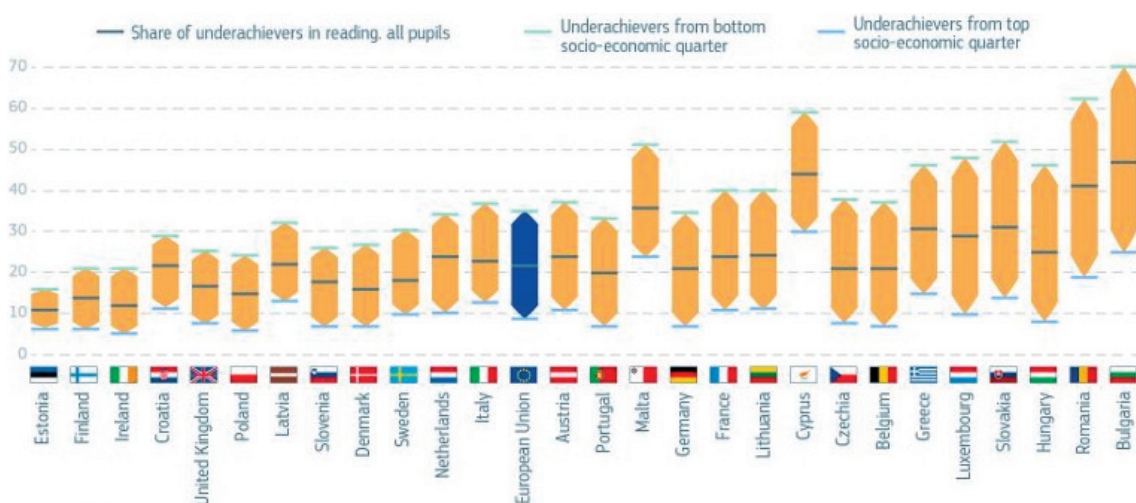

Source: OECD PISA 2018.
 Note: Darker bars denote statistically significant differences. Data not available for AT, DK, EE, ES, FI, LV, MT, PL and SE.

Σε γενικές γραμμές, αυτό που παρατηρούμε από τα στοιχεία του 2018 είναι ότι οι χώρες με χαμηλό ποσοστό υποεκπαίδευσης τείνουν να καταγράφουν υψηλά ποσοστά βελτίωσης των εκπαιδευτικών επιτευγμάτων και αυτό φαίνεται να υποδηλώνει ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα μπορούν να επιδιώκουν την αριστεία και, ταυτόχρονα, την ισότητα στην εκπαίδευση.

Επιπλέον, η έρευνα υπογραμμίζει ότι το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο επηρεάζει έντονα τις επιδόσεις και τις προσδοκίες των μαθητών/μαθητριών από την πανεπιστημιακή τους σταδιοδρομία στις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Επιπλέον, οι χώρες με υψηλό ποσοστό μαθητών/μαθητριών με χαμηλές επιδόσεις τείνουν να παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές στις εκπαιδευτικές επιδόσεις μεταξύ των μαθητών/μαθητριών του ανώτερου κοινωνικοοικονομικού τετάρτου και του κατώτερου κοινωνικοοικονομικού τετάρτου.

Κατώτεροι στην ανάγνωση ανά κοινωνικοοικονομική κατάσταση, 2018

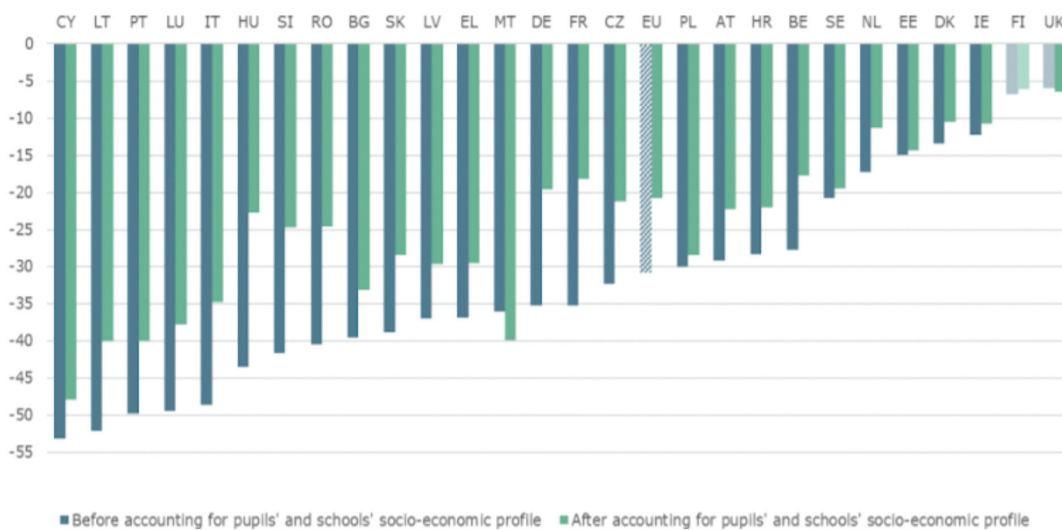

Μια άλλη πτυχή που επισημαίνει σαφώς η έρευνα του 2018 είναι ότι το μεταναστευτικό υπόβαθρο επηρεάζει αρνητικά τις αναγνωστικές δεξιότητες των μαθητών/μαθητριών και η κατάσταση που προκύπτει είναι γενικά χειρότερη για τους μαθητές/μαθήτριες που γεννήθηκαν στο εξωτερικό σε σύγκριση με τους γηγενείς μαθητές/μαθήτριες των οποίων οι γονείς γεννήθηκαν στο εξωτερικό.

Τέλος, τα αποτελέσματα του τελευταίου γύρου PISA υπογραμμίζουν ότι η ευημερία των μαθητών/μαθητριών στο σχολείο επηρεάζει τις επιδόσεις τους.

Στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, περισσότεροι από ένας στους πέντε μαθητές/μαθήτριες αναφέρουν ότι πέφτουν θύμα εκφοβισμού, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού, τουλάχιστον δύο φορές το μήνα. Τα στοιχεία αυτά προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία αν λάβουμε υπόψη ότι, σε όρους βαθμολογίας PISA, οι επιπτώσεις του εκφοβισμού αντιστοιχούν σε ενάμιση χρόνο σχολικής φοίτησης στην Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πορτογαλία, το Λουξεμβούργο, την Ιταλία, τη Βουλγαρία, τη Λετονία, την Ελλάδα, τη Σλοβακία και την Πολωνία.

Μεταβολή των επιδόσεων στην ανάγνωση όταν οι μαθητές/μαθήτριες εκφοβίζονται τουλάχιστον μερικές φορές το μήνα (μονάδες βαθμολογίας PISA)

Source: PISA 2018, OECD.

Note: Darker bars denote statistically significant differences. Data not available for ES.

Σε ορισμένες χώρες, περισσότεροι από ένας στους τρεις μαθητές/μαθήτριες αισθάνονται ότι δεν ανήκουν στη σχολική κοινότητα και, κατά συνέπεια, δεν έχουν το ίδιο κίνητρο για μάθηση- η αποτυχία αυτή έχει αντίκτυπο παρόμοιο με τον εκφοβισμό, επηρεάζοντας έτσι αρνητικά τις αναγνωστικές δεξιότητες σε όλες σχεδόν τις χώρες της ΕΕ. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η κατάσταση επιδεινώθηκε στις περισσότερες χώρες μεταξύ 2015 και 2018.

Είναι ακόμη πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος της πανδημίας σε αυτά τα δεδομένα. Γνωρίζουμε (για μια πρώιμη έρευνα, βλέπε Roncaglia και Solimine 2021) ότι στις περισσότερες χώρες οι πρώτες εβδομάδες του αποκλεισμού είχαν αρνητικό αντίκτυπο στην ανάγνωση (πιθανότατα λόγω τόσο της νέας και αγχωτικής κατάστασης όσο και του κλεισίματος των βιβλιοπωλείων και των βιβλιοθηκών), ενώ τους επόμενους μήνες η πρακτική της ανάγνωσης – η οποία είχε πολύ λιγότερους περιορισμούς από άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες που βασίζονται σε συγκεντρώσεις, όπως μουσικές συναυλίες, θέατρο, κινηματογράφος, συνέδρια – παρουσίασε μια θετική αυξητική τάση σε πολλές χώρες. Ωστόσο, γνωρίζουμε επίσης ότι η επείγουσα εξ αποστάσεως μάθηση, ενώ επέτρεπε κάποια, αναγκαία συνέχεια στις σχολικές δραστηριότητες, είχε σημαντικά αρνητικό αντίκτυπο στα συνολικά επιτεύγματα των μαθητών/μαθητριών, συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων ανάγνωσης.

Απαιτείται νέα έρευνα (και πιθανώς μια νέα έρευνα PISA) προκειμένου να εκτιμηθεί η ισορροπία αυτών των δύο παραγόντων και να προβλεφθεί σε ένα ευρύτερο χρονικό πλαίσιο. Θα θέλαμε να τονίσουμε, ωστόσο, ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας το πρόγραμμα πρότεινε στα συμμετέχοντα σχολεία να προωθήσουν τη δημιουργία μικρών, οικογενειακών ομάδων ανάγνωσης, χρησιμοποιώντας ένα κοινό πρότυπο ημερολογίου ανάγνωσης. Ειδικά στη Ρουμανία, όπου δημιουργήθηκαν περισσότερες από 100 ομάδες ανάγνωσης με βάση την οικογένεια, τα αποτελέσματα ήταν πολύ θετικά. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε είναι διαθέσιμες στις επόμενες ενότητες του παρόντος εγγράφου.

2. ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΩΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

2.1 Το ψηφιακό οικοσύστημα και η πρακτική της ανάγνωσης

Η σχέση μεταξύ του ψηφιακού οικοσυστήματος και της πρακτικής της ανάγνωσης έχει συχνά θεωρηθεί ως δυνητικά συγκρουσιακή: οι ψηφιακές συσκευές και οι διαδικτυακές δραστηριότητες μπορεί να καταλαμβάνουν τον πολύτιμο – και περιορισμένο – χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας για ανάγνωση. Σε γενικές γραμμές, το διαδικτυακό περιεχόμενο ανάγνωσης μπορεί να στερείται της πολυπλοκότητας, του βάθους και της δομής που έχει συνήθως η μορφή του βιβλίου, ενώ οι ψηφιακές συσκευές ανάγνωσης εξακολουθούν συχνά να θεωρούνται αμήχανες, ακατάλληλες και μη κατάλληλες για μακροχρόνιες, προσεκτικές και ικανοποιητικές συνεδρίες ανάγνωσης. Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι ψηφιακές συσκευές ανάγνωσης είναι ακόμη νέες και πολλές βελτιώσεις, αξιοποιώντας τις αξιοσημείωτες δυνατότητες που προσφέρει το ψηφιακό περιβάλλον, είναι ακόμη δυνατές.

Το παρόν έργο δεν θα συζητήσει αυτές τις απόψεις, ούτε θα πάρει θέση για την υπεράσπισή τους, ούτε καν θα επικρίνει κάποια από αυτές. Αντίθετα, αυτό που θα προσπαθήσουμε να κάνουμε είναι να δώσουμε μια διαφορετική προοπτική: δεδομένης της διεύθυνσης του ψηφιακού οικοσυστήματος – κυρίως μεταξύ των νεότερων ανθρώπων – και του ρόλου του σε κάθε είδους ανταλλαγή πληροφοριών, ανακάλυψη και έρευνα, θα το θέταμε ως το επιλεγμένο περιβάλλον για πολλές δραστηριότητες που σχετίζονται με την ανακάλυψη βιβλίων και την αλληλεπίδραση των αναγνωστών, ανεξάρτητα από τις αναγνωστικές συνήθειες και τα αναγνωστικά μέσα που χρησιμοποιούνται (φυσικά βιβλία ή ηλεκτρονικοί αναγνώστες).

Έτσι, από τη σκοπιά της προώθησης της ανάγνωσης, το ψηφιακό οικοσύστημα θα θεωρηθεί ως ευκαιρία και όχι ως ζήτημα, και θα θεωρηθεί ως περιβάλλον ανάγνωσης και όχι ως κατηγορία διεπαφών ανάγνωσης.

Πιο συγκεκριμένα, οι ευκαιρίες που στοχεύει να διερευνήσει το πρόγραμμα σχετίζονται με μικρές ομάδες ανάγνωσης (από 2 έως το πολύ, 4-5 συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από το έργο ως «αναγνωστικά tandems»). Οι λόγοι αυτής της επιλογής θα περιγραφούν αργότερα στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές (βλ. ενότητα 3.1 και 3.2). Το έργο στοχεύει στην παροχή τόσο μεθοδολογικών όσο και λειτουργικών εργαλείων για την αποτελεσματική δημιουργία μικρών ομάδων ανάγνωσης που βασίζονται σε κοινά ενδιαφέροντα (χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό αλγορίθμων συνεργατικού φιλτραρίσματος και προτάσεων που βασίζονται σε εμπειρογνώμονες για την αντιστοίχιση ενδιαφερόντων και την ανακάλυψη βιβλίων) και τις σχετικές δραστηριότητες.

2.2 Ο γραμματισμός στα μέσα ενημέρωσης ως επιπρόσθετο πλεονέκτημα

Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων για την προώθηση, καθοδήγηση και ενίσχυση των δραστηριοτήτων ανάγνωσης θα έχει το πρόσθετο πλεονέκτημα της προώθησης του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, συνδέοντας το σύνθετο, σχετικό, συντακτικά επικυρωμένο περιεχόμενο που συνήθως σχετίζεται με τη μορφή του βιβλίου με το ευρύτερο πεδίο του διαδικτυακού περιεχομένου.

Η σύνδεση αυτή θα μπορούσε να εξουδετερώσει την τάση να χρησιμοποιείται ο ιστός και το διαδικτυακό περιβάλλον ως πηγή κυρίως συνοπτικών, αποσπασματικών και συχνά χαμηλής ποιότητας πληροφοριών, και να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να αντιληφθούν τον ιστό ως μια πληθώρα πηγών πληροφόρησης, οι οποίες ποικίλλουν ως προς την προέλευση, την ποιότητα και τη σημασία τους και θα πρέπει να επιλέγονται και να αξιολογούνται κριτικά με τη χρήση κατάλληλης μεθοδολογίας και εργαλείων.

Πιο συγκεκριμένα, στοχεύουμε να βοηθήσουμε τους νεαρούς αναγνώστες και τις νεαρές αναγνώστριες να αντιληφθούν τον ιστό ως ένα περιβάλλον πλούσιο σε περιεχόμενο, το οποίο, αν οι πληροφορίες αναζητηθούν, επιλεγούν και αξιολογηθούν σωστά, μπορεί να συμπληρώσει και να συμπληρωθεί από το περιεχόμενο των βιβλίων στη διαδικασία προώθησης και εξερεύνησης των προσωπικών ενδιαφερόντων.

Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το όφελος του έργου από την άποψη της απόκτησης ικανοτήτων γραμματισμού στα μέσα, η μεθοδολογία και τα εργαλεία που θα παρέχονται θα προϋποθέτουν και θα απαιτούν πάντοτε την ορθή και λεπτομερή αναγνώριση των πηγών που χρησιμοποιούνται, επιτρέποντας έτσι μια συνεργατική συζήτηση σχετικά με την αξία, το νόημα και τη σημασία τους.

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 Διαβάζοντας μαζί: πώς και γιατί;

Η ανάγνωση – και ιδίως η ανάγνωση για ευχαρίστηση – είναι και ήταν πάντα μια διττή δραστηριότητα. Αφενός, είναι μια ατομική δραστηριότητα που απαιτεί ένα ήσυχο περιβάλλον και λίγη συγκέντρωση, καθώς και προστατευμένο χώρους και χρόνο. Ενώ από την άλλη, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα: τα βιβλία που διαβάζουμε παράγονται μέσα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον, επιλέγονται με τη χρήση -παραδοσιακών ή/και ψηφιακών- κοινωνικών εργαλείων, ερμηνεύονται μέσα σε ένα κοινό πολιτισμικό και σημειωτικό πλαίσιο και συνήθως αξιολογούνται, συζητούνται, (ανα)χρησιμοποιούνται μέσα σε μια κοινότητα, ή μάλλον σε μια σειρά από διασυνδεδεμένες και εν μέρει αλληλοεπικαλυπτόμενες κοινότητες. Η ανάγνωση είναι συνομιλία με το βιβλίο, με τον εαυτό μας, καθώς και με το ευρύτερο πλαίσιο των αναγνωστικών μας κοινοτήτων.

Η αναφορά στην κοινωνική διάσταση της ανάγνωσης δεν αποτελεί έκπληξη: γνωρίζουμε καλά (Ong 1982) ότι η ίδια η γλώσσα είναι ένα κοινωνικό εγχείρημα και ότι οι πρακτικές γραφής και ανάγνωσης έχουν βαθιές ρίζες στην προφορικότητα και εμπλουτίζουν τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούμε τη γλώσσα με νέες διαστάσεις και δυνατότητες. Η κοινωνική διάσταση της ανάγνωσης είναι αλληλένδετη με -και εν μέρει καθρεφτίζει- την κοινωνική διάσταση της γραφής και ενσωματώνει στο πλαίσιο της τελευταίας πρόσθετα στρώματα σημασιών και τη δυνατότητα νέων, διαρκώς εξελισσόμενων ερμηνειών (Cavallo-Chartier 1995, Fisher 2003- εκτενής επισκόπηση των πιο σχετικών πηγών στο Vivarelli 2018).

Από μια τέτοια οπτική γωνία, η σιωπηλή ανάγνωση άλλαζε πάντα το παιχνίδι και άλλαξε βαθιά τις αναγνωστικές μας συνήθειες, χέρι-χέρι με τις τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις, οι οποίες επέτρεψαν τη μαζική παραγωγή και διανομή βιβλίων. Θα μπορούσαμε να παραγάγουμε έναν αρκετά εντυπωσιακό αριθμό παραθεμάτων για την απόλαυση της ανάγνωσης από αρχαίες και κλασικές πηγές, τα οποία αποδεικνύουν το γεγονός ότι η απόλαυση της ανάγνωσης

Η ευρεία συνήθεια της «εκτεταμένης» ανάγνωσης για ευχαρίστηση είναι σχετικά πρόσφατη (Engelsing 1974) και ενισχύθηκε περαιτέρω από τα περιοδικά και τα χάρτινα βιβλία μαζικής αγοράς τον τελευταίο αιώνα.

Ο αντίκτυπος της ψηφιακής επανάστασης στο οικοσύστημα της ανάγνωσης είναι πολυσυζητημένος, αλλά πιθανώς απαιτεί χρόνο για να εκτιμηθεί και να αξιολογηθεί πλήρως. Η εξέλιξη των συσκευών ανάγνωσης και των διεπαφών ανάγνωσης εξακολουθεί να είναι μια συνεχής διαδικασία, και οι συνδεδεμένες αλλαγές στις πρακτικές και τις συνήθειες ανάγνωσης είναι μάλλον πιο αργές: αυτό που βλέπουμε σήμερα μπορεί να είναι απλώς μια ιδέα του ριζικά νέου και εν μέρει απρόβλεπτου οικοσυστήματος ανάγνωσης του μέλλοντος.

Ωστόσο, οι αναγνωστικές μας συνήθειες έχουν ήδη αλλάξει ως συνέπεια της εξάπλωσης του ψηφιακού οικοσυστήματος: ακόμη και ο πιο παραδοσιακός αναγνώστης μπορεί να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο ως ένα είδος δευτερεύοντος περιβάλλοντος ενώ διαβάζει χάρτινα βιβλία, φαινομενικά παρόμοια με αυτά που εκδόθηκαν πριν από 50 χρόνια (αλλά πιθανώς γραμμένα, επεξεργασμένα, μορφοποιημένα και τυπωμένα με ψηφιακά εργαλεία), όπου μπορεί να αναζητήσει πληροφορίες σχετικές με το βιβλίο που διαβάζει, π.χ. πληροφορίες για τον συγγραφέα, μια κριτική του βιβλίου, το όνομα μιας ιστορικής προσωπικότητας, ενός τόπου, ενός τραγουδιού ή ενός όχι και τόσο οικείου αντικειμένου που αναφέρεται στο βιβλίο...

Η χρήση του διαδικτυακού περιβάλλοντος ως εργαλείου για αυτό που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε ως «ενισχυμένη» ανάγνωση ήταν το επίκεντρο του The Living Book, ενός έργου Erasmus+ (2016-2019) στο οποίο – όπως ήδη αναφέρθηκε – συμμετείχαν αρκετοί εταίροι που τώρα εργάζονται στο έργο ReadTwinning. Όπως θα περιγραφεί στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, μέρος των αποτελεσμάτων και της μεθοδολογίας του The Living Book (διαθέσιμο στον ιστότοπο της πλατφόρμας The Living Library: <https://thelivinglibrary.eu>) θα χρησιμοποιηθεί και στο πλαίσιο αυτού του νέου έργου, το οποίο ωστόσο έχει διαφορετική εστίαση, δηλαδή την προώθηση της δημιουργίας μικρών ομάδων ανάγνωσης με βάση τα ενδιαφέροντα (2 έως 4-5 συμμετέχοντες), οι οποίες θα συναντώνται διαδικτυακά ή/και εκτός διαδικτύου, και θα τους προσφέρει ένα υγιές μεθοδολογικό και λειτουργικό πλαίσιο, καθώς και μια διαδικτυακή πλατφόρμα με ειδικά εργαλεία.

Με τον τρόπο αυτό, το έργο σκοπεύει να δημιουργήσει ένα ισχυρό και αποτελεσματικό περιβάλλον για την κοινωνική ανάγνωση με βάση το ενδιαφέρον, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή και καλύπτοντας τις ανάγκες των νεαρών αναγνωστών, κυρίως εκείνων που δεν είναι ισχυροί ή/και ικανοί αναγνώστες.

Το έργο ασχολείται με όλα τα βήματα που αφορούν τη δημιουργία και τη συμμετοχή αυτών των ομάδων, τόσο μέσω μεθοδολογικών προτάσεων όσο και μέσω της χρήσης μιας ειδικής πλατφόρμας. Τα κύρια βήματα που εξετάζονται από το πρόγραμμα είναι τα εξής: πώς να γίνει έρευνα με μαθητές/μαθήτριες για να εντοπιστούν τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα- πώς να εντοπιστούν – ξεκινώντας από κοινά ενδιαφέροντα – οι κατάλληλοι συνεργάτες ανάγνωσης και να δημιουργηθούν «αναγνωστικά τάντεμ» (η ονομασία που θα χρησιμοποιήσουμε για τις μικρές ομάδες ανάγνωσης)- πώς να βοηθηθεί

το αναγνωστικό τάντεμ να επιλέξει τα βιβλία που θα διαβάσει- πώς να τεθούν στόχοι ανάγνωσης και δραστηριότητες ανάγνωσης (συμπεριλαμβανομένου ενός κοινού ημερολογίου ανάγνωσης)- πώς να χρησιμοποιηθεί ο ιστός ως κοινωνικό περιβάλλον για ενισχυμένη ανάγνωση- πώς να μοιράζονται τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων ανάγνωσης και να αλληλεπιδρούν με άλλα αναγνωστικά τάντεμ.

3.2 Προώθηση της ανάγνωσης με βάση τα ενδιαφέροντα

Τα κίνητρα – ή μάλλον η έλλειψη κινήτρων – είναι ίσως η κύρια πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι γονείς, τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί για την προώθηση της ανάγνωσης στους νέους και στις νέες. Ο μοναδικός, πιο αποτελεσματικός τρόπος για την παρακίνηση των νεαρών αναγνωστών και αναγνωστριών είναι η σύνδεση της ανάγνωσης με τα δικά τους ατομικά ενδιαφέροντα, δραστηριότητες, σχέσεις. Η αντίθεση μεταξύ της ανάγνωσης ως καθήκοντος και της ανάγνωσης ως ευχαρίστησης και η αυστηρή διαπλοκή μεταξύ της ανάγνωσης ως ευχαρίστησης και της ανάγνωσης ως τρόπου εκπλήρωσης και προώθησης των προσωπικών ενδιαφερόντων αποτελούν πολυσυζητημένα θέματα στη λογοτεχνία (Cremin και Swann 2016, 2017).

Δυστυχώς, τα σχολεία θεωρούνται συχνά ως ένα περιβάλλον στο οποίο η ανάγνωση ως καθήκον (δραστηριότητες ανάγνωσης στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος) υπερισχύει της ανάγνωσης ως ευχαρίστηση (ελεύθερες, εξωσχολικές δραστηριότητες ανάγνωσης). Όπως σωστά παρατηρεί ο Roberto Casati (Casati 2014), τα σχολεία είναι χώροι στους οποίους η ανάγνωση με βάση το ενδιαφέρον συζητείται συχνά ή συνιστάται, αλλά ελάχιστα εφαρμόζεται.

Ένας από τους κύριους στόχους του προγράμματος ReadTwinning είναι να συμβάλει στην αντιστροφή αυτής της κατάστασης, προσφέροντας μεθοδολογικές προτάσεις και πρακτικά εργαλεία που είναι χρήσιμα για την καθιέρωση της ανάγνωσης με βάση το ενδιαφέρον ως τον πυρήνα των σχολικών πρακτικών ανάγνωσης.

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, θα πρέπει να αξιολογηθεί προκαταρκτικά ένα ερώτημα: τι ακριβώς είναι η ανάγνωση βάσει ενδιαφέροντος;

Η μεθοδολογία ReadTwinning ορίζει την ανάγνωση με βάση το ενδιαφέρον ως την πρακτική της ανάγνωσης που συνδέεται με την αναζήτηση και τη διερεύνηση, από την πλευρά του αναγνώστη, ενός συγκεκριμένου προσωπικού ενδιαφέροντος, περιέργειας ή πάθους, ανεξάρτητα από το αν το ενδιαφέρον αυτό συνδέεται με το σχολικό πρόγραμμα σπουδών ή όχι, και συνεπώς από την αντιληπτή αξία ή τη συνάφεια του ενδιαφέροντος αυτού από την άποψη του σχολικού προγράμματος σπουδών. Όποτε είναι δυνατόν, η εστίαση γίνεται σε συγκεκριμένα (σε αντίθεση με τα γενικά) προσωπικά ενδιαφέροντα: όχι «αθλητισμός» αλλά π.χ. κρίκετ ή τοξοβολία ή συγχρονισμένη κολύμβηση- όχι «επιστήμη» αλλά π.χ. αστρονομική φωτογραφία ή συλλογή ορυκτών- όχι «μουσική» αλλά π.χ. K-rock ή λαϊκή μουσική.

Το φάσμα των ενδιαφερόντων που εξετάζονται πρέπει να είναι ευρύ και περιεκτικό: θέματα που σχετίζονται με το φύλο, θέματα που αφορούν πολιτισμικές μειονότητες, καθημερινά προβλήματα και περιέργεια («Πώς φτιάχνω το τέλει μπιφτέκι;») είναι όλα απολύτως αποδεκτά ενδιαφέροντα και μπορούν να συνδεθούν με τις δραστηριότητες ανάγνωσης που βασίζονται στη μεθοδολογία ReadTwinning.

Η εστίαση σε συγκεκριμένα, προσωπικά ενδιαφέροντα είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους το πρόγραμμα επικεντρώνεται κυρίως σε μικρές ομάδες ανάγνωσης, ή «αναγνωστικά tandems»: οι μεγαλύτερες ομάδες ανάγνωσης τείνουν να επιδιώκουν πιο γενικά ενδιαφέροντα και να βρίσκουν τον «κοινό τόπο» που μπορεί να συνδέει έναν μεγάλο αριθμό αναγνωστών. Η δημιουργία μεγάλων, διαφοροποιημένων ομάδων ανάγνωσης είναι θαυμάσια, αλλά συνήθως προϋποθέτει μια προϋπάρχουσα αγάπη για την ανάγνωση και λειτουργεί καλύτερα με ισχυρούς και κινητοποιημένους αναγνώστες. Αντίθετα, στόχος μας είναι να στηριχθούμε σε πιο συγκεκριμένα, προσωπικά ενδιαφέροντα μαθητών/μαθητριών που δεν είναι δυνατοί αναγνώστες, αλλά που μπορεί να θεωρούν ότι η ανάγνωση ενός βιβλίου είναι ένας ωραίος τρόπος να επιδοθούν στο προσωπικό τους ενδιαφέρον, και μια μικρή ομάδα ανάγνωσης – ή ένας φίλος ανάγνωσης – είναι ένας τρόπος να ανακαλύψουν ενδιαφέροντες ανθρώπους με παρόμοια ενδιαφέροντα.

Αυτή η προσέγγιση προφανώς συνεπάγεται και μειονεκτήματα: χρειάζεται στρατηγικές και εργαλεία που βοηθούν στον εντοπισμό μαθητών/μαθητριών με παρόμοια συγκεκριμένα ενδιαφέροντα, και ένας/μία εκπαιδευτικός μπορεί να δυσκολευτεί να προτείνει ένα βιβλίο στους μαθητές/μαθήτριες το οποίο βρίσκουν ενδιαφέρον, για παράδειγμα, για το K-rock ή το cosplay. Επιπλέον, υπάρχει ο κίνδυνος να δημιουργηθούν κλειστές «αναγνωστικές φούσκες» που δεν μπορούν να αλληλεπιδράσουν με τις ομάδες ανάγνωσης που συγκροτούνται σύμφωνα με ένα διαφορετικό ενδιαφέρον. Η μεθοδολογία

ReadTwinning στοχεύει να ξεπεράσει αυτά τα ζητήματα προτείνοντας στρατηγικές που προσφέρουν καλά εργαλεία αντιστοίχισης ενδιαφερόντων και ανακάλυψης βιβλίων- εμπλέκοντας γονείς, μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικούς, βιβλιοθηκονόμους στη δημιουργία μιας μεγάλης διαδικτυακής κοινότητας θεματικών γκουρού με αρμοδιότητες σε ευρύ φάσμα θεμάτων- προωθώντας αναγνωστικές δραστηριότητες -συμπεριλαμβανομένων των αναγνωστικών προκλήσεων- που μοιράζονται τα διαφορετικά αναγνωστικά τάντεμ (ομάδες ανάγνωσης). Η ανάγνωση απαιτεί προστατευμένους χώρους και χρόνο, και κάθε αναγνωστικό tandem θα πρέπει να έχει τους δικούς του προστατευμένους χώρους και χρόνους, αλλά απαιτεί επίσης κοινωνική αλληλεπίδραση, την οποία η μεθοδολογία και τα εργαλεία του έργου στοχεύουν να διευκολύνουν και να ενισχύσουν.

3.3 Προκαταρκτικές δραστηριότητες και δραστηριότητες κινητοποίησης

Ο κύριος στόχος του προγράμματος ReadTwinning είναι η προώθηση της ανάγνωσης μεταξύ των νέων, ξεκινώντας από την παραδοχή ότι ένα βιβλίο είναι μια πολύτιμη ευκαιρία για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη και ένα σημαντικό εργαλείο προς όφελος των κοινωνικών σχέσεων. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, πρέπει να γνωρίζουμε τι σε πολλές περιπτώσεις εμποδίζει πραγματικά τους νέους και τις νέες να δημιουργήσουν μια σχέση με το διάβασμα. Υπό αυτό το πρίσμα, και προκειμένου να εμπλακούν αποτελεσματικότερα οι μαθητές/μαθήτριες στις δραστηριότητες του προγράμματος ReadTwinning, τα σχολεία καλούνται να οργανώσουν μια σειρά από προκαταρκτικές δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν τόσο εντός όσο και εκτός του σχολείου.

Οι δραστηριότητες αυτές αποσκοπούν:

- στον καλύτερο εντοπισμό των προσωπικών ενδιαφερόντων,
- στο να εξοικειωθούν οι μαθητές/μαθήτριες με τις δραστηριότητες μιας ομάδας ανάγνωσης
- στο να εμπλακούν οι οικογένειες των μαθητών/μαθητριών, ο ρόλος των οποίων μπορεί να είναι καθοριστικός, ιδίως για τους μικρότερους (ηλικίας 9-11 ετών)- να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να αποσυρθούν, έστω και προσωρινά, από το ρόλο τους.

Οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν με τη δημιουργία μικρών μικτών ομάδων ανάγνωσης, δηλαδή ομάδων που αποτελούνται από εκπαιδευτικούς, μαθητές/μαθήτριες, μέλη οικογενειών, οι οποίες συναντώνται περιστασιακά με βάση τις συνδέσεις που έχουν εντοπιστεί προηγουμένως, αλλά και με βάση πρακτικούς παράγοντες (γειτονικά σπίτια, συμβατά ωράρια κ.λπ.). Οι ομάδες αυτές, που πιθανώς διευθύνονται ανά ζεύγη από δύο διαφορετικά άτομα (εκπαιδευτικός-γονέας, γονέας-μαθητής, εκπαιδευτικός-μαθητής) συζητούν ελεύθερα για τη σχέση τους με τα βιβλία και την ανάγνωση σύμφωνα με τις δικές τους προσωπικές εμπειρίες.

Κατά την οργάνωση αυτών των ομάδων, θα έχουμε υπόψη μας το μοντέλο της αυτοβοήθειας ή των ομάδων αλληλοβοήθειας. Με άλλα λόγια, πρόκειται για αυτορρυθμιζόμενες ομάδες χωρίς ηγετικές φυσιογνωμίες, οι οποίες αποτελούνται από άτομα που θέλουν να μοιραστούν τις αναγνωστικές (ή μη) εμπειρίες τους, ώστε να επιτύχουν έναν κοινό στόχο, δηλαδή να εξασφαλίσουν ότι όλοι έχουν πρόσβαση στην ανάγνωση, η οποία θεωρείται ως μέσο προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης. Με αυτόν τον τρόπο, είναι δυνατόν να εξαλειφθεί εν μέρει το χάσμα μεταξύ της ανάγνωσης για το καθήκον (μελέτη ή εργασία) και της ανάγνωσης για ευχαρίστηση, και να δοθεί χώρος στους μαθητές/μαθήτριες με αναγνωστικές δυσκολίες (αναπηρίες και άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες).

Ένας από τους κύριους στόχους αυτών των ομάδων είναι να βοηθήσουν τους γονείς και τους/τις εκπαιδευτικούς να εντοπίσουν τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών μέσω ανεπίσημων συζητήσεων. Συχνά, οι γονείς γνωρίζουν ήδη τα ενδιαφέροντα των παιδιών τους, αλλά ένα άτυπο πλαίσιο συνεργασίας μπορεί να βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση τόσο του συγκεκριμένου πλαισίου μέσα στο οποίο αναδύονται τα προσωπικά ενδιαφέροντα όσο και του στόχου και του πεδίου εφαρμογής τους.

Ο βασικός σκοπός αυτών των ομάδων είναι να διευκολύνουν το σχεδιασμό, την ενίσχυση και την υλοποίηση δραστηριοτήτων ανάγνωσης με βάση τα ενδιαφέροντα στο σχολείο και αλλού, αξιολογώντας βήμα προς βήμα την επιτυχία τους, και ειδικότερα να επιτρέψουν στους/στις μαθητές/μαθήτριες να εξοικειωθούν με τη χρήση της πλατφόρμας ReadTwinning. Πρακτικά, τα καθήκοντα αυτών των προκαταρκτικών ομάδων μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- γνώση των ενδιαφερόντων, των δραστηριοτήτων με βάση τα ενδιαφέροντα και των αναγνωστικών συνηθειών των μελών της ομάδας,
- σχεδιασμός περαιτέρω δραστηριοτήτων με βάση τα ενδιαφέροντα (συμπεριλαμβανομένων διαδικτυακών δραστηριοτήτων, όπως η έρευνα και η αξιολόγηση περιεχομένου που σχετίζεται με τα ενδιαφέροντα) που μπορούν να προωθηθούν και να ενθαρρύνουν την ανάγνωση,
- υποστήριξη πρωτοβουλιών που συγκρίνουν διαφορετικές αναγνωστικές εμπειρίες,
- υποστήριξη του αυτόνομου σχεδιασμού στο πλαίσιο των αναγνωστικών πρακτικών.

Οι ομάδες συναντώνται συλλογικά και συζητούν σε τακτική βάση τις δραστηριότητες που διεξάγονται και τις μεθόδους συμμετοχής των συμμετεχόντων. Οι συναντήσεις αυτές θα πρέπει να εναρμονίζουν τα κριτήρια παρέμβασης στη βάση ενός σταθερού τρόπου εργασίας. Οι σχολικές βιβλιοθήκες αποτελούν ένα εξαιρετικό περιβάλλον στο οποίο μπορούν να οργανωθούν συναντήσεις διαφορετικών μικρών ομάδων.

Οι στόχοι των δραστηριοτήτων αυτών είναι

- να εμπλέξουν τους νέους και τις νέες και να επιβεβαιώσει τη σημασία της ανάγνωσης στην πολιτιστική και κοινωνική τους ανάπτυξη - να συμπεριλάβει την ανάγνωση στις «συνηθισμένες» δραστηριότητες του σπιτιού και του σχολείου,
- να θέσει τη σχολική βιβλιοθήκη στην πρώτη γραμμή της ανάπτυξης της αναγνωστικής ικανότητας,
- να δοθεί έμφαση στη σημασία της ανάγνωσης ως παράγοντα μάθησης και ως ευκαιρία για την καλλιέργεια προσωπικών ενδιαφερόντων, για ψυχαγωγία και για παιχνίδια,
- να βοηθήσει τα παιδιά να συνηθίσουν στην ιδέα ότι η ανάγνωση είναι μια βαθιά προσωπική εμπειρία και, ταυτόχρονα, έχει μια ισχυρή σχεσιακή συνιστώσα,
- να χαρακτηρίσει την ανάγνωση ως μια διαδικασία ανάπτυξης, στην οποία τα ατομικά ενδιαφέροντα αποτελούν τη βάση για την περαιτέρω κοινωνική ανταλλαγή,
- να ελέγξει το επίπεδο ευαισθητοποίησης των παιδιών κατά τη χρήση των κοινωνικών δικτύων και των διαδικτυακών εργαλείων αναζήτησης,
- να δημιουργηθούν διάφορες κοινότητες αναγνωστών μέσα και έξω από το σχολείο, όπου μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις «αδελφοποίησης» με βάση την ανάγνωση,
- να οριστούν οι κοινότητες αυτές ως ανοικτές ομάδες, στις οποίες συμμετέχουν μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικοί και οικογένειες,
- να εμπλέκεται η οικογένεια από την αρχή, προκειμένου να αναπτυχθεί ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και να υποστηριχθούν οι δραστηριότητες ReadTwinning που θα διεξάγουν οι μαθητές/μαθήτριες στο διαδίκτυο.

Προκειμένου να έχουν καλύτερη γνώση του πλαισίου, τα σχολεία θα μπορούσαν να θεωρήσουν χρήσιμο να οργανώσουν μια προκαταρκτική έρευνα σχετικά με τα προσωπικά ενδιαφέροντα και τις αναγνωστικές συνήθειες των μαθητών/μαθητριών και των γονέων (βλ. προκαταρκτικό ερωτηματολόγιο ReadTwinning).

Όσον αφορά τις δραστηριότητες, θα ήταν σκόπιμο να ληφθούν υπόψη οι προτάσεις των μαθητών/μαθητριών και των οικογενειών κατά τη διάρκεια των προκαταρκτικών συναντήσεων. Ειδικότερα, είναι χρήσιμο να προταθεί η δημιουργία μικρών αναγνωστικών τάντεμ (δύο τρία άτομα) τόσο εντός της οικογένειας όσο και μεταξύ των μαθητών/μαθητριών που δεν ανήκουν απαραίτητα στην ίδια τάξη-ομάδα, αφήνοντας έτσι τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες ελεύθερους/ελεύθερες να επιλέξουν τους συνεργάτες και τις συνεργάτιδες τους και τα βιβλία που θα διαβάσουν, και να οργανώσουν το χρονοδιάγραμμα να λάβουν πρωτοβουλίες υποστήριξης: πρόγραμμα των συναντήσεων, ημερολόγιο ανάγνωσης, δημιουργία βιβλιοταινιών, λίστες αναπαραγωγής, εικόνες.

Οι μικρές ομάδες ανάγνωσης με βάση την οικογένεια αποδείχθηκαν ιδιαίτερα αποτελεσματικές κατά τη διάρκεια των πανδημιών, αλλά μπορούν να οργανωθούν ανεξάρτητα από εξωτερικούς περιορισμούς: προωθούν τον οικογενειακό δεσμό και τη διανοητική κατανόηση και αποτελούν ένα ασφαλές περιβάλλον στο οποίο τα μικρότερα παιδιά μπορούν να αναπτύξουν ιδέες, δεξιότητες που σχετίζονται με την ανάγνωση και ικανότητες ενεργητικής ανάγνωσης, ικανότητες που μπορούν αργότερα να χρησιμοποιηθούν σε αναγνωστικά tandems ή ομάδες ανάγνωσης με τη συμμετοχή μη-οικογενειακών μελών.

ReadTwinning Προκαταρκτικό Ερωτηματολόγιο για μαθητές/μαθήτριες και γονείς (οι ερωτήσεις μπορούν να τροποποιηθούν/επιλεγούν/προστεθούν ανάλογα με το ηλικιακό εύρος)

- 1) *Εκτός από τον χρόνο που αφιερώνετε στην εργασία ή/και στις σπουδές, ποιες είναι οι δραστηριότητες που προτιμάτε να κάνετε στο σπίτι; Βαθμολογήστε τις από το 1 έως το 10 (1: πραγματικά δεν μου αρέσει- 10: μου αρέσει πολύ)*
Παρακολουθώ τηλεόραση
Παίζοντας βιντεοπαιχνίδια
Αλληλεπίδραση μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
Ανάγνωση (βιβλία, κόμικς)
Ακρόαση μουσικής
Παίζοντας μουσικό όργανο
Άσκηση (π.χ. γυμναστική, γιόγκα κ.λπ.)
Δραστηριότητες στο σπίτι για ευχαρίστηση (π.χ. μαγείρεμα, πλέξιμο, DIY...)
Κωδικοποίηση, προγραμματισμός υπολογιστών, ρομποτική...
Άλλα
- 2) *Ποια είναι τα θέματα που σας ενδιαφέρουν; (π.χ. ένα άθλημα, ένα συγκρότημα, manga, cosplay, μια διασημότητα...)*
- 3) *Μεταξύ των θεμάτων που σας παθιάζουν, υπάρχει κάποιο θέμα στο οποίο έχετε ιδιαίτερη εμπειρία;*
- 4) *Μοιράζεστε αυτό το πάθος με κάποιο από τα μέλη της οικογένειάς σας;*
- 5) *Εκτός από τα σχολικά βιβλία/βιβλία για τη δουλειά σας, αφιερώνετε χρόνο στο διάβασμα; Αν ναι, πόσο χρόνο αφιερώνετε στο διάβασμα για ευχαρίστηση;*
- 6) *Έχετε τη συνήθεια να διαβάζετε; Αν ναι, έχετε κάποιο αγαπημένο είδος (αστυνομικές ιστορίες, επιστημονική φαντασία, φαντασία, graphic novels, κόμικς, ρομαντικά, ποίηση κ.λπ.)*
- 7) *Σας αρέσει να διαβάζετε δυνατά;*
- 8) *Τι είδους εργασία/επάγγελμα θα θέλατε να κάνετε ως ενήλικας;*
- 9) *Υπάρχει κάποιος πολιτικός ή κοινωνικός σκοπός για τον οποίο είστε παθιασμένοι; (π.χ. κοινωνική ισότητα, καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος, υπεράσπιση των δικαιωμάτων των δύο φύλων, χορτοφαγικός/vegan τρόπος ζωής, δικαιώματα των ζώων...)*
- 10) *Υπάρχει ένα βιβλίο που αγαπήσατε πάρα πολύ; Αν ναι, ποιο βιβλίο;*
- 11) *Θα θέλατε να το ξαναδιαβάσετε με την οικογένειά σας ή με έναν φίλο σας;*

3.4 Ο ρόλος των (μικρών) αναγνωστικών tandems

3.4.1 Διαγενεακά tandems

Η δημιουργία μικρών αναγνωστικών τάντεμ με τη συμμετοχή των παιδιών και των οικογενειών τους, με την ενθάρρυνση και την υποστήριξη του σχολείου, τα οποία μπορούν να πραγματοποιούνται στο σπίτι ή στη σχολική βιβλιοθήκη, όταν αυτό είναι δυνατό, μπορεί να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό σημείο εκκίνησης για την ευαισθητοποίηση των γονέων και των συγγενών σχετικά με τη σημασία της ανάγνωσης και για την παρουσίαση του προγράμματος ReadTwinning σε αυτούς.

Προγράμματα πρώιμου αλφαριθμητισμού εφαρμόζονται παγκοσμίως εδώ και αρκετά χρόνια, προκειμένου να παρέχουν στα παιδιά προσχολικής ηλικίας ένα περιβάλλον που να ευνοεί την εξάσκηση της ανάγνωσης. Διάφορες μελέτες έχουν δείξει ότι το να διαβάζεται δυνατά από έναν ενήλικα από την πρώιμη παιδική ηλικία βοηθά τα παιδιά να προσεγγίζουν τα βιβλία με περιέργεια, ενισχύοντας έτσι-τη συναισθηματική τους σχέση με τον ενήλικα που διαβάζει, την τόνωση της γλωσσ-

οικής τους ανάπτυξης, βελτιώνοντας στη συνέχεια τις αναγνωστικές τους δεξιότητες και τις σχολικές τους επιδόσεις. Τα αποτελέσματα αυτά είναι ακόμη πιο σημαντικά σε οικογένειες από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, όπου η ανάγνωση δεν είναι συνήθης πρακτική: η σχολική υποστήριξη και οι προτάσεις, καθώς και το παράδειγμα άλλων οικογενειών, μπορούν να βοηθήσουν τις οικογένειες από μειονεκτούντα περιβάλλοντα να ανακαλύψουν τον κοινωνικό ρόλο της ανάγνωσης ακόμη και μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον.

Η διατήρηση της πρακτικής της φωναχτής ανάγνωσης και γενικότερα της κοινής ανάγνωσης στο οικογενειακό περιβάλλον κατά τη διάρκεια του δημοτικού σχολείου μπορεί να υποστηρίξει και να ενισχύσει την ανάπτυξη του γραμματισμού των παιδιών: η εμπειρία της απόλαυσης της ανάγνωσης μαζί με εκείνους που είναι οι πρώτοι άνθρωποι με τους οποίους το παιδί έρχεται σε επαφή συμβάλλει στην ανάπτυξη της ικανότητας των παιδιών να κατανοούν τον κόσμο και τους άλλους ανθρώπους και μπορεί να αποτελέσει πολύτιμη εκπαίδευση για να μάθουν τη δυναμική της κοινής ανάγνωσης και των ομάδων ανάγνωσης, στην οποία βασίζεται το πρόγραμμα ReadTwinning. Επιπλέον, σε περιβάλλοντα όπου δεν υπάρχει δημόσια βιβλιοθήκη, η σχολική βιβλιοθήκη μπορεί να αποτελέσει σημαντικό σημείο αναφοράς για τις οικογένειες, ιδίως εκείνες με λιγότερα μέσα και πόρους.

Εν συντομία, οι στόχοι ενός μικρού αναγνωστικού tandem που περιλαμβάνει παιδιά ηλικίας 8-11 ετών στο οικογενειακό περιβάλλον είναι οι εξής:

1. ενθάρρυνση των παιδιών να διαβάζουν, οδηγώντας τα να συνειδητοποιήσουν ότι ακόμη και οι πιο κοντινοί και αγαπημένοι άνθρωποι διαβάζουν με ευχαρίστηση και ότι η ανάγνωση είναι μια δραστηριότητα που μπορεί να συνδεθεί αυστηρά με τα προσωπικά ενδιαφέροντα, ακόμη και όταν τα ενδιαφέροντα αυτά δεν σχετίζονται με τον γραμματισμό,
2. προώθηση της ανάγνωσης ως καθημερινή πρακτική,
3. ευαισθητοποίηση των ενηλίκων (γονέων, παππούδων, γιαγιάδων, άλλων συγγενών) σχετικά με τη σημασία της ανάγνωσης ως εργαλείου για την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη,
4. να βρίσκουν στην ανάγνωση μια ευκαιρία για διάλογο, η οποία είναι θεμελιώδης για τη θρέψη της σχέσης μεταξύ γονέων και παιδιών,
5. Να μοιράζεται κανείς την ευχαρίστηση της προσωπικής ανάγνωσης, εμπλουτίζοντας τη δική του εμπειρία και συνειδητοποιώντας ότι η ομάδα είναι ικανή να πυροδοτήσει νέες δυνατότητες γνώσης,
6. ενίσχυση του ρόλου της σχολικής βιβλιοθήκης ως κεντρικού σημείου στη ζωή της σχολικής κοινότητας και των παιδιών και των οικογενειών τους που ζουν στη γειτονιά, ιδίως των οικογενειών που διαβάζουν ελάχιστα ή καθόλου βιβλία,
7. διδάσκοντας στα παιδιά πώς να διεξάγουν μια ειλικρινή και με σεβασμό συζήτηση που αφορά ποικίλα πλαίσια, είτε σε αναγνωστικά tandems εντός του σχολείου είτε διεξάγεται με άλλα κορίτσια και αγόρια βάσει κοινών ενδιαφερόντων μέσω του προγράμματος ReadTwinning.

Κατά τη δημιουργία αναγνωστικών τάντεμ στο οικογενειακό περιβάλλον, ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού ως διαμεσολαβητή ανάγνωσης αποδεικνύεται πολύ σημαντικός, ιδίως όταν τα παιδιά προέρχονται από οικογένειες όπου η ανάγνωση δεν βιώνεται καθημερινά ούτε ασκείται. Από την άποψη αυτή, είναι σκόπιμο, αφενός, ο/η εκπαιδευτικός να προσκαλεί τις οικογένειες των μαθητών/μαθητριών σε μια συνάντηση στην προκαταρκτική φάση, για να κατανοήσει καλύτερα το υπόβαθρο των παιδιών, ενώ, αφετέρου, ο/η εκπαιδευτικός μαζί με τις οικογένειες σκιαγραφούν τα χαρακτηριστικά ενός μικρού διαγενεακού αναγνωστικού tandem, το οποίο πρέπει να εστιάζει στις κλίσεις των παιδιών και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της οικογένειάς τους. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να εξηγήσει ποια είναι τα βασικά στάδια ενός μικρού αναγνωστικού tandem και να τονίσει πως κάθε οικογένεια θα είναι ελεύθερη να διαμορφώσει τις διάφορες φάσεις ανάλογα με τις δικές της ανάγκες (χώροι μέσα στο σπίτι, πρόγραμμα εργασίας ή/και σπουδών, συνήθειες κ.λπ.). Οι φάσεις αυτές μπορούν να συνοψιστούν εν συντομία μέσω μιας σειράς ερωτήσεων:

1) Ποιος θα συμμετάσχει στο μικρό αναγνωστικό tandem;

Αν και ιδανικά όλα τα μέλη της οικογένειας θα πρέπει να ενταχθούν στην ομάδα, μπορεί να συμβεί, τουλάχιστον στην αρχική φάση, κάποιος να μην μπορεί ή να μην θέλει να ενταχθεί. Αυτό που έχει μεγαλύτερη σημασία είναι η συμμετοχή στην ομάδα να αποτελεί ελεύθερη επιλογή και η συμμετοχή στην ομάδα να θεωρείται μια ευχάριστη ευκαιρία και όχι μια επιβολή που υπαγορεύεται από το σχολείο ή τον εκπαιδευτικό. Με τη σειρά του, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ενθαρρύνει την ευρεία συμμετοχή, η οποία δεν περιορίζεται στους γονείς αλλά περιλαμβάνει αδέρφια, παππούδες και γιαγιάδες ή ακόμη και άλλους συγγενείς, επισημαίνοντας τις δυνατότητες διαλόγου που προσφέρει η ομάδα.

2) Ποιο βιβλίο θα επιλέξουμε να διαβάσουμε;

Η επιλογή του βιβλίου που θα διαβάσετε μαζί είναι προφανώς κρίσιμη και τα ενδιαφέροντα των παιδιών θα πρέπει να καθοδηγούν την απόφαση. Στο πλαίσιο αυτό, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες να έρθουν αντιμέτωποι και να λάβουν υπόψη τους ένα ευρύ φάσμα βιβλίων, ξεκινώντας από κοινές προτιμήσεις και πρακτικές μέσα στην οικογένεια (πάθος για ένα άθλημα ή για ένα μουσικό συγκρότημα, αγάπη για τα μυθιστορήματα περιπέτειας ή για την επιστημονική φαντασία, αναμνήσεις από ένα ταξίδι...). Εάν οι οικογένειες δεν διαθέτουν βιβλία κατάλληλα για κοινή ανάγνωση, η σχολική βιβλιοθήκη θα προσφέρει ένα φάσμα δυνατοτήτων (όχι μόνο μυθοπλασία, αλλά και κόμικς, βιβλία δημοφιλών επιστημών, ποίηση...) με βάση τις υποδείξεις των συμμετεχόντων.

3) Πώς και πότε θα διαβάζουμε;

Ανάλογα με την ηλικία του παιδιού και τη σύνθεση της οικογένειας, το βιβλίο μπορεί να διαβαστεί φωναχτά από κοινού κατά τη διάρκεια σύντομων ειδικών συναντήσεων (οι οποίες μπορούν να οργανωθούν ακόμη και με τη μορφή «θεατρικής» ή δραματοποιημένης ανάγνωσης), ή εναλλακτικά, κάθε μέλος της οικογένειας θα διαβάσει το βιβλίο ξεχωριστά. Σε μια τέτοια περίπτωση, διάφορα στάδια θα προσδιορίσουν τη διαδικασία ανάγνωσης σύμφωνα με ένα πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει συζητήσεις για το βιβλίο και άλλες ελεύθερες δραστηριότητες που σχετίζονται με την ανάγνωση, εφόσον συμφωνούν οι συμμετέχοντες. Εάν ένα ή περισσότερα μέλη της οικογενειακής ομάδας δεν μπορούν να συμμετάσχουν στις διαζώσεις συναντήσεις, μπορούν να έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν μέσω μιας πλατφόρμας ανταλλαγής βίντεο σύμφωνα με ένα προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα, το οποίο θα είναι μια ευκαιρία να συναντηθούν όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της οικογένειας.

4) Τι αρχείο θα μείνει από αυτή την εμπειρία;

Τα μέλη της οικογένειας μέσα στην ομάδα ανάγνωσης μπορούν να αποφασίσουν να κρατήσουν γραπτή καταγραφή ή/και βιντεοσκόπηση ή/και ηχογράφηση της εξέλιξης της εμπειρίας τους, π.χ. καταγράφοντας τα πιο αστεία σχόλια, τα αποσπάσματα που προκάλεσαν την πιο έντονη συζήτηση, τις ιδέες. Αυτή η καταγραφή/αποτύπωση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές: το περίγραμμα ενός «ημερολογίου» είναι εύκολα προσβάσιμο μέσω της πλατφόρμας ReadTwinning, το οποίο οι συμμετέχοντες στην ομάδα θα είναι ελεύθεροι να προσαρμόσουν όπως επιθυμούν. Σε κάθε περίπτωση, οι δυνατότητες να αφήσει κανείς ίχνη της κοινής ανάγνωσης είναι πολλές: από ένα φυσικό σημειωματάριο στο οποίο οι συμμετέχοντες μπορούν να καταγράψουν σημειώσεις και ενδεχομένως να τις ενσωματώσουν με σχέδια ή αποκόμματα, μέχρι ένα διαδικτυακό ημερολόγιο, το οποίο επιτρέπει την ενσωμάτωση ήχου, βίντεο, μουσικών κομματιών (για το «ημερολόγιο ανάγνωσης» βλ. παρακάτω ενότητα 3.7).

5) Πώς θα μοιραστούμε την εμπειρία μας;

Είναι πιθανό και επιθυμητό, μετά την ανάγνωση του βιβλίου, οι ομάδες οικογενειών να αποφασίσουν να μοιραστούν την εμπειρία τους με άλλες ομάδες. Ο εκπαιδευτικός μπορεί τότε να προτείνει να γυριστεί ένα μικρό βίντεο στο οποίο τα μέλη της ομάδας να μιλούν για το βιβλίο που διάβασαν και την πορεία των συναντήσεών τους, ενδεχομένως με παιγνιώδη τρόπο, για παράδειγμα με τη μορφή ενός τρέιλερ βιβλίου ή μιας παρωδίας. Τα βίντεο των διαφόρων ομάδων μπορούν να συγκεντρωθούν στον ιστότοπο του σχολείου και τελικά να προβληθούν κατά τη διάρκεια μιας συνάντησης στη σχολική βιβλιοθήκη ή σε άλλους κοινόχρηστους χώρους, ενθαρρύνοντας έτσι τη δημιουργία νέων ομάδων.

Όπως περιγράφεται στην επόμενη παράγραφο, τα βήματα αυτά μπορούν επίσης να εφαρμοστούν σε ομάδες ανάγνωσης μαθητών/μαθητριών. Στην περίπτωση των οικογενειακών ομάδων ανάγνωσης, ωστόσο, η τεκμηρίωση που μπορούν να επιλέξουν οι συμμετέχοντες να συμβουλευτούν κατά τη διάρκεια της αναγνωστικής τους εμπειρίας αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Είτε έχει τη μορφή γραπτής καταγραφής είτε καταγράφεται σε βίντεο ή με άλλα μέσα, το ημερολόγιο ανάγνωσης μπορεί να γίνει ένα σημαντικό κείμενο στην οικογενειακή ιστορία, κάτι που τα μέλη της οικογένειας θα μπορούν να πάρουν στα χέρια τους με την πάροδο του χρόνου και που μαρτυρά την κοινωνική και συμμετοχική λειτουργία της ανάγνωσης.

3.4.2 Ομάδες ανάγνωσης μαθητών/μαθητριών

Παραδοσιακά, οι ομάδες ανάγνωσης είναι ομάδες ατόμων που συναντιούνται σε καθορισμένες ώρες για να συζητήσουν ένα ή περισσότερα βιβλία που έχουν προηγουμένως επιλέξει και διαβάσει. Ιδανικά, η ομάδα ανάγνωσης τείνει να δημιουργήσει μια κοινότητα όπου τα βιβλία δεν είναι μόνο μέσα γνώσης ή ψυχαγωγίας, αλλά και μέσα διαλόγου, αμοιβαίας γνώσης, σεβασμού των διαφορετικών ιδιαίτερων χαρακτηριστικών.

Ωστόσο, αν μια ομάδα ανάγνωσης προέκυψε μέσα στο σχολικό περιβάλλον, η κατάσταση είναι πιθανό να διαφέρει: κορίτσια και αγόρια συνήθως συμμετέχουν επειδή οι εκπαιδευτικοί προτείνουν τη δημιουργία της ομάδας και, κατά συνέπεια, το επίπεδο συμμετοχής και οι αναγνωστικές δεξιότητες μπορεί να διαφέρουν. Επομένως, είναι καίριας σημασίας το γεγονός ότι, χάρη στις προκαταρκτικές δραστηριότητες (βλ. παραπάνω), οι μαθητές/μαθήτριες αντιλαμβάνονται το αναγνωστικό tandem ως μια εθελοντική και ευχάριστη δραστηριότητα.

Προσφέροντας στους/στις μαθητές/μαθήτριες να δημιουργήσουν μικρά αναγνωστικά tandems με άλλους/άλλες μαθητές/μαθήτριες ή φίλους, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενθαρρύνουν τα κορίτσια και τα αγόρια να ξεκινήσουν από τις αναγνωστικές τους εμπειρίες, προτιμήσεις και συνήθειες. Από αυτή την άποψη, μπορεί να είναι σκόπιμο να ξεκινήσουν με ένα ερωτηματολόγιο που χορηγείται ως παιχνίδι, σύμφωνα με το οποίο οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να δηλώσουν τα ενδιαφέροντά τους, να εξηγήσουν τι περιμένουν από την ομάδα ανάγνωσης, να δηλώσουν τον ιδανικό συνεργάτη ανάγνωσης, να διευκρινίσουν το είδος των βιβλίων που θα ήθελαν να διαβάσουν, συμπεριλαμβανομένων των κόμικς, των εικονογραφημένων βιβλίων, των μη λογοτεχνικών βιβλίων. Το ερωτηματολόγιο αποτελεί χρήσιμο σημείο εκκίνησης για τη χρήση της πλατφόρμας ReadTwinning.

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια, μπορούν να δημιουργηθούν αναγνωστικά tandems. Κάθε ομάδα θα έχει ένα βιβλίο εγκεκριμένο από όλα τα μέλη της.

Δεν υπάρχουν προκαθορισμένοι κανόνες για την εσωτερική οργάνωση μιας ομάδας ανάγνωσης, πόσο μάλλον όταν, όπως στην προκειμένη περίπτωση, πρόκειται για ένα tandem που αποτελείται από πολύ μικρό αριθμό ατόμων (το πολύ 3-4). Τα μέλη της θα συμφωνήσουν για τον τρόπο οργάνωσης του προγράμματος ανάγνωσης, αν και συνήθως είναι σκόπιμο να οριστεί μια προθεσμία, εντός της οποίας θα πρέπει όλοι να τελειώσουν να διαβάζουν το επιλεγμένο βιβλίο. Ομοίως, επίσης με βάση την έκταση και τα χαρακτηριστικά του κειμένου, τα μέλη θα αποφασίσουν πόσες φορές θα πρέπει να συναντηθούν ενώ εξακολουθούν να διαβάζουν το βιβλίο. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να θυμούνται ότι η κοινή ανάγνωση μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω άμεσων συναντήσεων, οι οποίες μπορεί να λάβουν χώρα πρόσωπο με πρόσωπο ή μέσω μιας ψηφιακής πλατφόρμας, ή μπορεί να περιλαμβάνει άλλους τρόπους συζήτησης, όπως με την ανταλλαγή πληροφοριών και γρήγορων απόψεων μέσω της συνομιλίας.

Προκειμένου να καλλιεργηθεί η ανάγνωση για ευχαρίστηση και να αυξηθεί η συμμετοχή ακόμη και των πιο απρόθυμων μαθητών/μαθητριών, μπορούν να προταθούν παράλληλες δραστηριότητες, και πάλι με τη μορφή παιχνιδιού. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα που μπορούν να ενσωματωθούν στην πλατφόρμα ReadTwinning:

- ημερολόγιο ανάγνωσης (βλ. παρακάτω),
- ανάγνωση δυνατά ή δραματοποίηση τμημάτων ή αποσπασμάτων,
- επανεγγραφές, παρωδίες, φαντασία (fan fiction)
- δημιουργία τρέιλερ βιβλίου,
- δημιουργία ενός σύντομου «πilotικού» επεισοδίου για μια σειριακή απόδοση του βιβλίου,
- ανάπτυξη μιας λίστας αναπαραγωγής κατάλληλης για το βιβλίο,
- δημιουργία σχεδίων και εικονογραφήσεων για το ιδανικό εξώφυλλο βιβλίου.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες και πολλά άλλα θα πρέπει να καθορίζονται ελεύθερα από τους ίδιους τους μαθητές και τις ίδιες τις μαθήτριες και ποτέ να μην επιβάλλονται από τους/τις εκπαιδευτικούς.

Οι ομάδες ανάγνωσης συνήθως συναντώνται πρόσωπο με πρόσωπο, ενώ με την πάροδο του χρόνου μπορούν να ακολουθήσουν περιστασιακές συζητήσεις. Οι ομάδες ανάγνωσης μπορούν επίσης να πραγματοποιούνται διαδικτυακά μέσω πλατφορμών τηλεδιάσκεψης και να μοιράζονται περιεχόμενο μέσω της πλατφόρμας ReadTwinning ή άλλων κοινωνικών δικτύων. Οι διαδικτυακές συναντήσεις μπορούν επίσης να οργανωθούν με τη συμμετοχή ομάδων ανάγνωσης από διαφορετικά σχολεία που έχουν διαβάσει ή διαβάζουν το ίδιο βιβλίο.

3.5 Πώς να αντιστοιχίσετε τους νέους αναγνώστες και τις νέες αναγνώστριες για να δημιουργήσετε αποτελεσματικά αναγνωστικά tandems

Στόχος της διαδικασίας αντιστοίχισης θα πρέπει να είναι η δημιουργία μικρών ομάδων 2-4 νέων αναγνωστών/αναγνωστριών με

- κοινά ενδιαφέροντα, τα οποία είναι επαρκώς σαφή και συγκεκριμένα,
- συμβατές (αλλά όχι απαραίτητα ίδιες) ηλικιακές, αναγνωστικές και σχεσιακές δεξιότητες, που συμπληρώνονται από προοπτικές, στάσεις, απόψεις, αναγνωστικές συνήθειες, οι οποίες θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο διαφορετικές, εντός λογικών ορίων, ώστε να ικανοποιείται η ανάγκη να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική αλληλεπίδραση.

Στην τελική έκδοση του έργου, η διαδικτυακή πλατφόρμα περιλαμβάνει ειδικά εργαλεία για τη διευκόλυνση του **match making** (αντιστοίχισης) μέσω μιας σειράς ερωτήσεων για τον εντοπισμό των ενδιαφερόντων, των αναγνωστικών συνηθειών και των αγαπημένων ειδών των χρηστών. Στο προκαταρκτικό στάδιο, οι εταίροι των σχολείων εμπλέκουν τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/μαθήτριες στη διαδικασία αντιστοίχισης, ζητώντας τους να βοηθήσουν στην αντιστοίχιση μαθητών/μαθητριών με παρόμοια ενδιαφέροντα. Δεδομένου ότι το έργο αποσκοπεί στη σύνδεση μαθητών/μαθητριών από διαφορετικές τάξεις, σχολεία και χώρες, συνιστάται (αν και δεν απαιτείται) να αντιστοιχίζονται μαθητές/μαθήτριες από διαφορετικές τάξεις. Στη φάση αυτή, προτείναμε οι φίλοι ανάγνωσης να εργάζονται κυρίως σε ζευγάρια, αλλά να διερευνηθεί η δυνατότητα να εργάζονται και με μικρές ομάδες των 2 έως (το πολύ) 4-5 ατόμων, προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα αν και πόσο καλά τα παρεχόμενα εργαλεία και η μεθοδολογία ReadTwinning λειτουργούν με μικρές ομάδες. Στο πλαίσιο αυτού του έργου, οι φίλοι ανάγνωσης που εργάζονται σε ζευγάρια ή κάθε μικρή ομάδα που συνδέεται για να διαβάσει το ίδιο βιβλίο ονομάζεται **«αναγνωστικό tandem»**.

3.6 Τι να διαβάσετε; Ο ρόλος των εμπειρογνομώνων

Στην τελική έκδοση του έργου, η πλατφόρμα παρέχει προτάσεις βιβλίων με βάση τα ενδιαφέροντα των χρηστών μέσω «θεματικών γκουρού», προηγμένων χρηστών της πλατφόρμας (συνεργάτες, εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές/μαθήτριες) με ειδικές γνώσεις πάνω στο θέμα που αποτελεί το ειδικό ενδιαφέρον του αναγνωστικού τάντεμ. Στο προκαταρκτικό στάδιο του έργου, όταν η κοινότητα των γκουρού ήταν ακόμη σε εμβρυακό στάδιο, οι εταίροι ενθαρρύνθηκαν να εμπλέξουν τους μαθητές και τις μαθήτριες, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους γονείς στην προετοιμασία ενός καταλόγου θεμάτων ενδιαφέροντος (προσπαθώντας να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένοι γίνεται), στον εντοπισμό των γκουρού και στη συλλογή συστάσεων βιβλίων για συγκεκριμένο θέμα από τους γκουρού. Η πλατφόρμα περιλαμβάνει αρκετούς γκουρού, με παρόμοια λειτουργικότητα με τις «σελίδες» σε άλλα κοινωνικά δίκτυα, όπου μοιράζονται τίτλοι βιβλίων και σχετικά άρθρα και μέσα ενημέρωσης, για να ενθαρρύνουν τους μαθητές/μαθήτριες. Ωστόσο, μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι η τελική επιλογή του βιβλίου που θα διαβαστεί επαφίεται και δεν επιβάλλεται στο αναγνωστικό **tandem**.

3.7 Δραστηριότητες των tandems ανάγνωσης

Τα αναγνωστικά τάντεμ μπορούν να συναντώνται διαδικτυακά μέσω πλατφορμών τηλεδιάσκεψης (μπορούν να δημιουργηθούν ιδιωτικές εκδηλώσεις στο πλαίσιο του τάντεμ με συνδέσμους τηλεδιάσκεψης) ή/και εκτός διαδικτύου. Αφού επιλεγεί το βιβλίο προς ανάγνωση (βλ. § 3.6), το tandem θα συναντηθεί για πρώτη φορά, προκειμένου να ανταλλάξουν ιδέες σχετικά με τις δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάγνωσης.

Από την άποψη αυτή, ιδιαίτερη σημασία έχει το ημερολόγιο ανάγνωσης, το οποίο θα επιτρέψει σε κάθε μέλος της ομάδας να ανταλλάσσει πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο της ανάγνωσης του βιβλίου, αλλά και να συγκεντρώνει τις πρώτες εντυπώσεις για τα αποσπάσματα, τις ιδέες, τους χαρακτήρες, τα γεγονότα που θεωρούνται τα πιο ενδιαφέροντα ή τα πιο συζητήσιμα. Η πλατφόρμα προσφέρει ένα πρότυπο για το «ημερολόγιο ανάγνωσης», χρησιμοποιώντας ερωτήσεις που προκαλούν τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες να απαντήσουν σε συλλ. φόρουμ («Συζητήσεις»), επιτρέποντας στα μέλη του tandem να απαντούν σε αυτές τις ερωτήσεις κατά την ανάγνωση του βιβλίου και να αλληλεπιδρούν με τις απαντήσεις των άλλων μελών του tandem. Οι ερωτήσεις αυτές βασίστηκαν σε μια επιλογή από έντυπα πρότυπα που δημιούργησαν οι εταίροι στα αρχικά στάδια του έργου (ένα παράδειγμα επισυνάπτεται στο Παράρτημα).

Επιπλέον, τα μέλη του tandem θα χρησιμοποιούν την κύρια «τροφοδοσία» (feed) του tandem για να μοιράζονται συγκεκριμένα μέσα (συνδέσμους, βίντεο, ήχο, φωτογραφίες) σχετικά με το βιβλίο ή την εμπειρία τους από την ανάγνωση της τρέχουσας ενότητας του βιβλίου (βλ. παρακάτω). Στην αρχή της δραστηριότητας, κάθε αναγνωστικό tandem μπορεί επίσης να ορίσει μια σειρά από στόχους

που, μαζί, θα συνθέσουν αυτό που ορίζεται ως

«πρόκληση ανάγνωσης». Ποια είναι η προθεσμία για την ολοκλήρωση του βιβλίου; Τι είδους κοινές δραστηριότητες (όπως η δημιουργία ενός τρέιλερ βιβλίου- η δημιουργία ενός συγκεκριμένου αριθμού ιστοριών στο Instagram που περιγράφουν τις αναγνωστικές συνθήκες, τις ανακαλύψεις, τις δραστηριότητες του tandem- η δημιουργία μιας λίστας μουσικής που σχετίζεται με το βιβλίο ή που θα ακούγεται κατά την ανάγνωσή του- η δημιουργία σελιδοδεικτών σχετικών με το βιβλίο κ.λπ.)

Οι αναγνωστικές προκλήσεις δεν είναι ανταγωνιστικές και δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως «εργασία για το σπίτι», αλλά μάλλον ως ένας τρόπος (αυτο)οργάνωσης και διαχείρισης των αναγνωστικών δραστηριοτήτων: προκλήσεις που η ομάδα επιλέγει ελεύθερα να αντιμετωπίσει και όχι καθήκοντα που επιβάλλονται από έξω. Η πλατφόρμα προσφέρει την ευκαιρία να ενσωματωθούν οι αναγνωστικές προκλήσεις στην περιγραφική ενότητα («Σχετικά») του tandem.

Κάθε αναγνωστικό ζευγάρι μπορεί επίσης να ορίσει τα δικά του στάδια ανάγνωσης, π.χ. την ολοκλήρωση του πρώτου τμήματος του βιβλίου, στο πλαίσιο των αναγνωστικών προκλήσεων. Οι αναγνωστικές (υπο)προκλήσεις μπορούν επίσης να συμπεριληφθούν στο ημερολόγιο ανάγνωσης («Συζητήσεις»).

Η πλατφόρμα περιλαμβάνει επίσης σήματα – **budgets (τόσο για το tandem όσο και για τους μεμονωμένους συμμετέχοντες)**, τα οποία απονέμονται για ορισμένες δραστηριότητες (δημιουργία **tandem, τακτικές αναρτήσεις, κοινή χρήση φωτογραφιών/βίντεο κ.λπ.**). Δεδομένου ότι κάθε αναγνωστικό tandem έχει τις δικές του συγκεκριμένες, σχετικές με τα βιβλία και το θέμα του, προκλήσεις και δραστηριότητες ανάγνωσης, η μεθοδολογία ReadTwinning επιτρέπει κοινές δραστηριότητες που αφορούν διαφορετικά αναγνωστικά **tandems**, όπως η ανταλλαγή των αποτελεσμάτων των προκλήσεων με άλλους χρήστες, η υλοποίηση προκλήσεων πολλαπλών tandem, η διοργάνωση κοινών συναντήσεων και συζητήσεων...

3.8 Ο ρόλος της ενισχυμένης ανάγνωσης

Τα αναγνωστικά tandems ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν την προσέγγιση του «Ζωντανού Βιβλίου» (The Living Book approach) που βασίζεται στην ενισχυμένη ανάγνωση και περιλαμβάνει επίσης δραστηριότητες που βασίζονται στην ενισχυμένη ανάγνωση στις δραστηριότητες κοινής ανάγνωσης και στις αναγνωστικές προκλήσεις. Η πλατφόρμα της Ζωντανής Βιβλιοθήκης (Living Library Platform) μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για δραστηριότητες αναγνωστικών tandem.

4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ

4.1 Ο ρόλος των μαθητών/μαθητριών

Η μεθοδολογία ReadTwinning επικεντρώνεται στους μαθητές και στις μαθήτριες και στοχεύει στη δημιουργία αγάπης για την ανάγνωση, ώστε να τους/τις αφήσει να εξερευνήσουν τα δικά τους ενδιαφέροντα, με το δικό τους ρυθμό, σε ένα ποικίλο κοινωνικό περιβάλλον που βασίζεται στην κεντρική ιδέα του αναγνωστικού τάντεμ και ενισχύεται από κοινά διαδικτυακά και εξωδικτυακά εργαλεία.

Ειδικότερα, οι μαθητές/μαθήτριες πρέπει πάντα να έχουν τον τελευταίο λόγο:

- Επιλογή του/των συντρόφου/ων ανάγνωσης: τα αναγνωστικά tandems θα πρέπει να δημιουργούνται με βάση τον εντοπισμό κοινών ενδιαφερόντων και μπορούν επομένως να προτείνονται από τους εκπαιδευτικούς, αλλά ο τελικός λόγος για τη σύνθεσή τους θα πρέπει πάντα να ανήκει στους συμμετέχοντες μαθητές/μαθήτριες. Η δημιουργία ενός αναγνωστικού tandem χωρίς συγκεκριμένο, κοινό θέμα ενδιαφέροντος, αλλά με βάση ισχυρούς προσωπικούς δεσμούς μεταξύ των συμμετεχόντων, είναι απολύτως εντάξει. Με άλλα λόγια, τα ενδιαφέροντα που σχετίζονται με την ανάπτυξη συγκεκριμένων διαπροσωπικών σχέσεων μπορούν και πρέπει να συμπεριληφθούν μεταξύ αυτών που λαμβάνονται υπόψη κατά τη δημιουργία του αναγνωστικού tandem.
- Επιλογή των βιβλίων προς ανάγνωση: οι εκπαιδευτικοί και οι γκουρού της ανάγνωσης έχουν ενεργό και σημαντικό ρόλο στο να προτείνουν πιθανά βιβλία, λαμβάνοντας υπόψη τα κοινά ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων στο αναγνωστικό tandem, αλλά η τελική απόφαση για τα βιβλία που θα διαβαστούν θα πρέπει πάντα να επαφίεται στους συμμετέχοντες στο αναγνωστικό tandem.
- Επιλογή των εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν, των προκλήσεων, του προγράμματος ανάγνωσης. Για άλλη μια φορά, οι εκπαιδευτικοί/ γκουρού έχουν ενεργό ρόλο στο να προτείνουν το κατάλληλο πλαίσιο για το/τα αναγνωστικό/ά tandem/α, αλλά οι τελικές αποφάσεις θα πρέπει πάντα να αφήνονται στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες.

Οι μαθητές/μαθήτριες θα μπορούσαν και θα έπρεπε επίσης να έχουν ενεργό ρόλο στο να προτείνουν περαιτέρω δραστηριότητες, εργαλεία, προκλήσεις και γενικά στη διαχείριση του αναγνωστικού τους tandem(s) και στη δημιουργία μιας ισχυρής και ζωντανής αναγνωστικής κοινότητας. Οι ενεργοί/ενεργές μαθητές/μαθήτριες που είναι ήδη εξοικειωμένοι/εξοικειωμένες με τη μεθοδολογία του ReadTwinning και με την εμπειρία των αναγνωστικών tandem θα μπορούσαν (και θα έπρεπε) να αναδειχθούν σε γκουρού στον/στους κύριο(-ους) τομέα(-ους) ενδιαφέροντός τους, αποκτώντας έτσι ενεργό ρόλο και στην προώθηση της δημιουργίας αναγνωστικών tandem και στην πρόταση βιβλίων.

4.2 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών

Η μεθοδολογία ReadTwinning αποδίδει στους εκπαιδευτικούς έναν σημαντικό ρόλο, αυτόν της ενεργούς προώθησης της δημιουργίας αναγνωστικών τάντεμ με βάση μια προκαταρκτική εργασία που αποσκοπεί στον εντοπισμό κοινών ενδιαφερόντων και κατάλληλων μελών τάντεμ, καθώς και στην ενημέρωση για τα εργαλεία και τη μεθοδολογία ReadTwinning. Η ενεργός και συνεργατική συμμετοχή των εκπαιδευτικών – στο θετικό περιβάλλον μιας σχολικής βιβλιοθήκης, όταν αυτό είναι δυνατόν – είναι θεμελιώδης, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο, εύρωστο και ζωντανό περιβάλλον ανάγνωσης.

Μεταξύ των κύριων ρόλων που αποδίδονται στους/στις εκπαιδευτικούς από τη μεθοδολογία ReadTwinning, ξεχωρίζει η διεξαγωγή ενδιαφέρουσας έρευνας (παραδείγματα μπορείτε να βρείτε στις ενότητες 3.3 και 8 αυτών των κατευθυντήριων γραμμών) στην τάξη τους, καθώς και σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς, τάξεις, σχολεία, επίσης μέσω εθνικών και διεθνών εξ αποστάσεως συνεργασιών. Με τη βοήθεια των σχολικών βιβλιοθηκονόμων, όταν είναι δυνατόν, οι εκπαιδευτικοί είναι έτσι υπεύθυνοι

να προτείνουν στους μαθητές/μαθήτριες τους τη δημιουργία αναγνωστικών tandems και να προσδιορίσουν το κοινό θέμα και τους πιθανούς συμμετέχοντες και πιθανές συμμετέχουσες. Οι εκπαιδευτικοί (καθώς και οι σχολικοί βιβλιοθηκάριοι, όταν είναι δυνατόν) αποτελούν επίσης το σημείο αναφοράς για τον εντοπισμό και την επαφή με τους σχετικούς γκουρού του θέματος, οι οποίοι με τη σειρά τους θα βοηθήσουν στον εντοπισμό και την επιλογή των βιβλίων προς ανάγνωση.

Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν καλά τους μαθητές/μαθήτριες τους και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι σε θέση να εντοπίσουν αμέσως τα «σωστά» μέλη ενός αναγνωστικού tandem ή να προτείνουν το «σωστό» βιβλίο για ένα tandem. Σε πολλές περιπτώσεις, οι εκπαιδευτικοί μπορούν (και πρέπει) να προτείνουν τη δημιουργία αναγνωστικών

τάντεμ μεταξύ μαθητών/μαθητριών με διαφορετικά επίπεδα γραμματισμού/σχολικής επίδοσης, που συνδέονται όμως με κοινά ενδιαφέροντα ή/και ισχυρές διαπροσωπικές σχέσεις.

Η πρότασή μας είναι επίσης να οργανώσετε αναγνωστικά tandems μεταξύ των εκπαιδευτικών, προκειμένου να τους εξοπλίσετε με καλύτερη γνώση της μεθοδολογίας και των εργαλείων του ReadTwinning (και για να προωθήσετε την ανάγνωση και μεταξύ των εκπαιδευτικών!). Η διαθεσιμότητα ειδικών διαδικτυακών εργαλείων – συμπεριλαμβανομένου ενός εισαγωγικού μαθήματος για εκπαιδευτικούς στη μεθοδολογία και τα εργαλεία του ReadTwinning – θα βοηθήσει περαιτέρω στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε σχολικές δραστηριότητες που σχετίζονται με το έργο. Ως εκ τούτου, συνιστούμε στους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς να συμμετάσχουν στο εκπαιδευτικό σεμινάριο για εκπαιδευτικούς που παρέχεται από το έργο. <https://courses.readtwinning.eu/>

4.3 Ο ρόλος των σχολικών βιβλιοθηκών και των βιβλιοθηκονόμων

Όταν υπάρχουν, οι σχολικές βιβλιοθήκες αποτελούν το καλύτερο περιβάλλον για την προώθηση των αναγνωστικών τάντεμ και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων τους, καθώς και για την προώθηση της δημιουργίας μιας ισχυρής και ζωντανής αναγνωστικής κοινότητας. Οι σχολικές βιβλιοθήκες και οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στην προώθηση της μεθοδολογίας και των εργαλείων του ReadTwinning μεταξύ των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών/μαθητριών. Η μεθοδολογία ReadTwinning δεν έχει σχεδιαστεί για να αντικαταστήσει, αλλά μάλλον για να ενσωματώσει άλλες δραστηριότητες και εκδηλώσεις που σχετίζονται με την ανάγνωση, πράγμα που σημαίνει ότι οι σχολικές βιβλιοθήκες και οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι διατηρούν τους παραδοσιακούς τους ρόλους, υπηρεσίες, δραστηριότητες. Ωστόσο, οι σχολικές βιβλιοθήκες και οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι, που γνωρίζουν τη μεθοδολογία ReadTwinning και συμμετέχουν στην προώθησή της, έχουν καθοριστική σημασία στη διάθεση πληροφοριών, συμβουλών και πόρων – συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών πόρων που αναπτύχθηκαν από το πρόγραμμα

κτλ – τα οποία είναι χρήσιμα για την καλύτερη κατανόηση και εφαρμογή της μεθοδολογίας του έργου και για τη γνώση και χρήση των εργαλείων της. Μια καλή σχολική βιβλιοθήκη και ικανοί σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι αποτελούν βασικούς παράγοντες για την οικοδόμηση ενός περιβάλλοντος ανάγνωσης με τη βοήθεια του ReadTwinning.

Οι σχολικές βιβλιοθήκες διαδραματίζουν επίσης καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία καλά συντονισμένων αναγνωστικών τάντεμ και θα πρέπει να τους προσφέρουν τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, να μοιράζονται τις εμπειρίες τους, να συμμετέχουν σε κοινές δραστηριότητες, όπως η παρουσίαση του βιβλίου που διαβάστηκε και των αποτελεσμάτων της αναγνωστικής εμπειρίας σε άλλα αναγνωστικά τάντεμ και ομάδες ανάγνωσης.

Επιπλέον, οι βιβλιοθηκονόμοι δεν είναι απλώς ιδανικοί γκουρού της ανάγνωσης, αλλά είναι επίσης καλά εξοπλισμένοι για το έργο της τήρησης και διαχείρισης ενός μητρώου γκουρού της ανάγνωσης, οργανωμένου κατά σχετικά θέματα και υποθέματα. Η κοινή χρήση και η ενσωμάτωση των «θεματικών δέντρων» που αναπτύχθηκαν από το πρόγραμμα ελπίζουμε ότι θα βοηθήσει στην ανάπτυξη μιας συνεργατικής και βασισμένης στην εμπειρία οντολογίας θεμάτων. Τα ενδιαφέροντα μπορούν να ταξινομηθούν με τη χρήση οποιασδήποτε καθιερωμένης οντολογίας βιβλιοθήκης (όπως η DDC), αλλά φοβόμαστε ότι τα αφηρημένα συστήματα ταξινόμησης που έχουν αναπτυχθεί από επαγγελματίες της πληροφόρησης (ενήλικες) μπορεί να είναι πολύ εκτεταμένα και, ταυτόχρονα, πολύ περιορισμένα όταν πρόκειται για τα ενδιαφέροντα που εκδηλώνουν τα παιδιά και οι μαθητές/μαθήτριες που ανήκουν στη σχετική ηλικιακή ομάδα του έργου. Η βοήθεια των σχολικών βιβλιοθηκών θα μπορούσε να είναι εξαιρετικά πολύτιμη για την προσαρμογή αυτών των οντολογιών – ή για την ανάπτυξη οντολογιών συγκεκριμένου πλαισίου – οι οποίες θα είναι καταλληλότερες για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών του έργου ReadTwinning και των αναγνωστικών τάντεμς.

4.4 Ο ρόλος των γονέων

Η ίδια η φύση των μικρής κλίμακας αναγνωστικών tandems συνεπάγεται ότι ο ρόλος των γονέων στην παρακίνηση των παιδιών τους – και ιδίως των μικρότερων – να συμμετέχουν στις δραστηριότητες ReadTwinning είναι πολύ σημαντικός. Επιπλέον, όπως έχει ήδη αναλυθεί στην ενότητα **3.4 Ο ρόλος των (μικρών) αναγνωστικών τάντεμ**, η εμπειρία των μικρών ομάδων ανάγνωσης ή των αναγνωστικών τάντεμ είναι κατάλληλη για να αναπτυχθεί και μέσα στην οικογένεια- αυτό αποδείχθηκε ιδιαίτερα αληθινό κατά τη διάρκεια της επιδημίας COVID-19, αν και αξίζει να σημειωθεί ότι τα μικρά οικογενεια-

κά τάντεμ μπορούν να δημιουργηθούν σε διάφορες καταστάσεις και θα πρέπει να εξεταστούν ως ένας τρόπος εφαρμογής της μεθοδολογίας και των εργαλείων του ReadTwinning και εκτός σχολικού πλαισίου.

Οι γονείς θα πρέπει επίσης να θεωρούνται δυνητικοί γκουρού της ανάγνωσης και, προκειμένου να αναπτυχθεί πλήρως αυτή η δυνατότητα, οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικές βιβλιοθήκες ενθαρρύνονται να αξιολογούν τα ενδιαφέροντα και τους τομείς εμπειρογνωμοσύνης των γονέων μέσω ερευνών ειδικά για τους γονείς.

Η διαθεσιμότητα συγκεκριμένων διαδικτυακών εργαλείων – συμπεριλαμβανομένου ενός εισαγωγικού μαθήματος για γονείς σχετικά με τη μεθοδολογία και τα εργαλεία του ReadTwinning – θα βοηθήσει περαιτέρω στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες που σχετίζονται με το πρόγραμμα. Ως εκ τούτου, συνιστούμε στους ενδιαφερόμενους γονείς να συμμετάσχουν στα σεμινάρια κατάρτισης που παρέχει το έργο <https://courses.readtwinning.eu/>.

Στο βίντεο που ακολουθεί, η **Maria Teresa Carbone** αναλύει περαιτέρω πώς οι οικογένειες μπορούν και πρέπει να υποστηρίξουν την ανάγνωση στο σπίτι.

Families supporting reading

Maria Teresa Carbone

www.readtwinning.eu

<https://www.youtube.com/watch?v=YfTvkQy73KM>

5. ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Για την καλύτερη εμπλοκή των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών, τη σύνδεση του περιεχομένου του βιβλίου και του διαδικτυακού περιεχομένου και την οργάνωση και διεξαγωγή δραστηριοτήτων κοινωνικής ανάγνωσης, κάθε αναγνωστικό tandem μπορεί και πρέπει να χρησιμοποιεί εργαλεία κοινωνικής ανάγνωσης προσανατολισμένα στο tandem, όπως το κοινό ημερολόγιο ανάγνωσης («Συζητήσεις»), την τροφοδοσία (**feed**) του **tandem** για τη συλλογή περιεχομένου που σχετίζεται με την ανάγνωση (τόσο επικυρωμένο διαδικτυακό περιεχόμενο όσο και περιεχόμενο που δημιουργείται από τους χρήστες), το σύστημα μηνυμάτων της πλατφόρμας και ένα εξωτερικό σύστημα διαδικτυακών διασκέψεων για συζητήσεις και δραστηριότητες βίντεο που σχετίζονται με το βιβλίο. Ο κατάλογος αυτός δεν είναι εξαντλητικός, η επιλογή των εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν επαφίεται στην ομάδα, ωστόσο η πλατφόρμα του έργου προσφέρει ένα ισχυρό περιβάλλον που μπορεί να ενσωματωθεί με χρήσιμο τρόπο με διάφορα εξωτερικά εργαλεία. Σκοπός της παρούσας ενότητας είναι να παρουσιάσει την πλατφόρμα και τα χαρακτηριστικά της και να προτείνει μια σειρά άλλων διαδικτυακών εργαλείων που θα μπορούσαν να τη συμπληρώσουν. Ωστόσο, τα σχολεία, οι σχολικές βιβλιοθήκες και οι σχολικοί βιβλιοθηκάριοι, οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές/μαθήτριες, οι γονείς, οι γκουρού και τα αναγνωστικά ταντέμ, ενθαρρύνονται να πειραματιστούν και με άλλα εργαλεία που γνωρίζουν ή που τους ενδιαφέρουν. Για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το παρεχόμενο πρότυπο ημερολογίου ανάγνωσης, αλλά όλοι οι χρήστες ενθαρρύνονται να σχεδιάσουν τα δικά τους πρότυπα ημερολογίου ανάγνωσης, και να τα μοιραστούν μαζί μας και με άλλους χρήστες του ReadTwinning μέσω της φόρμας ανατροφοδότησης που παρέχεται στην ενότητα 10 των Οδηγιών. Ανεξάρτητα από τα εργαλεία που χρησιμοποιείτε (που παρέχονται ή προτείνονται από το έργο ή επιλέγονται ανεξάρτητα), παρακαλούμε να μοιραστείτε τις εμπειρίες και τις αξιολογήσεις σας σχετικά με τα εργαλεία που χρησιμοποιείτε!

5.1 Η πλατφόρμα

Το επίκεντρο του έργου είναι μια πολύγλωσση διαδικτυακή κοινωνική πλατφόρμα που συνδέει αναγνώστες με κοινά ενδιαφέροντα και χόμπι, προτείνει σχετικά βιβλία και μοιράζεται πλούσιο πολυμεσικό περιεχόμενο της αναγνωστικής τους εμπειρίας. Μετά από μια απλή διαδικασία εγγραφής, όπου οι χρήστες απαντούν σε ερωτήσεις σχετικά με τα χόμπι και τα ενδιαφέροντά τους και τα είδη που τους αρέσουν στον κινηματογράφο, την τηλεόραση και τα βιβλία, οι χρήστες μπορούν να έχουν πρόσβαση στην πλατφόρμα, να δημιουργήσουν το προφίλ τους, να κάνουν φίλους και να αρχίσουν να δημιουργούν tandems.

Η διάταξη της πλατφόρμας και τα χαρακτηριστικά της θα είναι οικεία στους χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η αρχική οθόνη «**feed**» δείχνει τη δραστηριότητα των φίλων τους και των γκουρού που ακολουθούν. Οι χρήστες μπορούν να επιλέξουν να κάνουν like ή να σχολιάσουν κάθε ανάρτηση, η οποία μπορεί να είναι κείμενο, εικόνες, βίντεο ή σύνδεσμοι. Ή μπορούν να δημιουργήσουν τη δική τους ανάρτηση για να τη μοιραστούν με τους φίλους τους.

‘Το προφίλ μου’ οδηγεί τον χρήστη στο δικό του προφίλ. Εδώ μπορεί να κάνει ενημερώσεις στο προφίλ του ή να δει νέους φίλους που του προτείνονται. Αυτές οι προτάσεις φίλων βασίζονται στα προσωπικά χαρακτηριστικά του χρήστη, στα κοινά τους χόμπι και ενδιαφέροντα και στα είδη που τους αρέσουν. Οι χρήστες μπορούν να κάνουν κλικ για να γίνουν φίλοι με αυτά τα άτομα ή να κάνουν κλικ για να ζητήσουν νέες προτάσεις.

Το μενού «Γκουρού» θα εμφανίζει τους διάφορους θεματικούς γκουρού που είναι διαθέσιμοι, όπου οι χρήστες μπορούν να βρουν προτάσεις για βιβλία προς ανάγνωση, πληροφορίες για συγγραφείς ή οποιοδήποτε άλλο περιεχόμενο σχετικό με το επιλεγμένο είδος. Το περιεχόμενο των γκουρού είναι διαθέσιμο «δημόσια» σε όλα τα μέλη της κοινότητας. Οι χρήστες μπορούν να κάνουν «Like» σε έναν γκουρού για να έχουν μελλοντικές δημοσιεύσεις του γκουρού στην αρχική τους ροή.

Το μενού «**Tandems**» εμφανίζει όλα τα tandems στην κοινότητα ReadTwinning. Από προεπιλογή, τα tandems είναι ιδιωτικά, και μόνο το όνομα του tandem, το εξώφυλλο και η εικόνα του προφίλ, καθώς και το βιβλίο που διαβάζει το tandem εμφανίζονται δημόσια. Οι χρήστες μπορούν να ζητήσουν να συμμετάσχουν σε ένα tandem κάνοντας κλικ στο «Join». Επιλέγοντας ‘Τα **tandems** μου’ στο αριστερό μενού θα εμφανιστούν όλα τα tandems στα οποία ο χρήστης είναι ήδη μέλος. Μέσα σε ένα tandem, οι χρήστες μπορούν να αλληλεπιδρούν μέσω της τροφοδοσίας του tandem (κείμενο, εικόνες, βίντεο, ήχος, σύνδεσμοι, δημοσκοπήσεις). Το «Σχετικά» εμφανίζει τον τίτλο του tandem, το βιβλίο που διαβάζεται, το ‘Γιατί διαβάζετε αυτό το βιβλίο;’ και το ‘Τι γνωρίζετε για το βιβλίο πριν το ξεκινήσετε;’. Αυτά γράφονται συνήθως στην αρχή του tandem, αλλά μπορούν να ενημερωθούν ανά πάσα στιγμή. Οι «συζητήσεις» είναι η δική μας ερμηνεία του ημερολογίου ανάγνωσης. Περιέχει ερωτήσεις κινητοποίησης για την έναρξη συζητήσεων με άλλα μέλη του tandem και προορίζεται για τακτική χρήση κατά τη

διάρκεια της κοινής ανάγνωσης του επιλεγμένου βιβλίου – Τι ανακαλύψατε σήμερα; Τι σας άρεσε και δεν σας άρεσε σήμερα; Με ποιον συζητήσατε για το βιβλίο σήμερα και τι συζητήσατε; Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης, τα μέλη του tandem μπορούν να χρησιμοποιήσουν ένα συνδυασμό της περιοχής συζητήσεων και της ροής του tandem για να μοιραστούν τις σκέψεις τους και την πρόοδό τους σχετικά με το βιβλίο ή να μοιραστούν σχετικά μέσα ενημέρωσης. Η ενότητα «Κριτικές» προορίζεται να χρησιμοποιείται από κάθε μέλος του tandem όταν ολοκληρώσει το επιλεγμένο βιβλίο. Τα μέλη του tandem μπορούν να αξιολογήσουν τόσο το ίδιο το βιβλίο όσο και την εμπειρία τους από τη συμμετοχή τους σε αυτό το tandem.

Παρακολουθήστε τα παρακάτω βίντεο για να δείτε μια πλήρη επισκόπηση της πλατφόρμας και καθεμιάς από τις λειτουργίες που περιγράφονται παραπάνω.

The screenshot shows a video thumbnail for 'ReadTwinning Platform Overview'. It features the ReadTwinning logo at the top, followed by the title 'Platform Overview' and the website 'www.readtwinning.eu'. At the bottom, there is an Erasmus+ logo.

<https://www.youtube.com/watch?v=U00-BTwsXz4>

5.2 Πώς να εγγραφείτε (& Προστασία προσωπικών δεδομένων)

The screenshot shows a video thumbnail for 'How to register for ReadTwinning'. It features the ReadTwinning logo at the top, followed by the title 'How to register for ReadTwinning' and the website 'www.readtwinning.eu'. At the bottom, there is an Erasmus+ logo.

<https://www.youtube.com/watch?v=0-RnFPRaV7w>

5.3 Λειτουργικότητα & τρόπος χρήσης

How to view and edit your profile
www.readtwinning.eu

https://www.youtube.com/watch?v=Jp_u0kraMlO

How to find friends
www.readtwinning.eu

<https://www.youtube.com/watch?v=iimQSziy12w>

How to create a reading tandem
www.readtwinning.eu

<https://www.youtube.com/watch?v=2QtxVmg0lyo>

How to add members to a tandem
www.readtwinning.eu

<https://www.youtube.com/watch?v=fifKerPw1TQ>

How to participate in a tandem
www.readtwinning.eu

<https://www.youtube.com/watch?v=YeAtmeap9dw>

What are gurus?
www.readtwinning.eu

https://www.youtube.com/watch?v=PXguh_p20k

5.4 Άλλα εργαλεία

Η πλατφόρμα κοινωνικής ανάγνωσης ReadTwinning είναι ένα εργαλείο που αναπτύχθηκε ειδικά από το έργο, τα χαρακτηριστικά της έχουν επιλεγεί και υλοποιηθεί με βάση τη μεθοδολογία ReadTwinning και ο κύριος σκοπός της είναι η αποτελεσματική φιλοξενία των αναγνωστικών τάντεμ ReadTwinning και των δραστηριοτήτων τους. Ωστόσο, η πλατφόρμα ReadTwinning δεν είναι σε καμία περίπτωση το μόνο διαδικτυακό εργαλείο που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα αναγνωστικά tandems. Παρακάτω παρατίθενται μερικές προτάσεις περαιτέρω εργαλείων που μπορούν να συμπληρώσουν ή και να αντικαταστήσουν τη χρήση της πλατφόρμας ReadTwinning, και τα αναγνωστικά tandems ενθαρρύνονται να πειραματιστούν τόσο με τα εργαλεία που αναφέρονται εδώ όσο και με περαιτέρω εργαλεία, ανάλογα με τις ανάγκες, τις αρμοδιότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

Για λόγους ευκολίας, τα εργαλεία που προτείνονται εδώ ομαδοποιούνται σε 4 κατηγορίες: πλατφόρμες διαδικτυακών διασκέψεων, προτάσεις διαμοιρασμού περιεχομένου, κοινωνικά δίκτυα και συστήματα διαχείρισης μάθησης. Η προτεινόμενη λίστα δεν είναι σε καμία περίπτωση εξαντλητική.

5.4.1 Πλατφόρμες διαδικτυακής διάσκεψης (online meeting)

Η διαδικτυακή διάσκεψη είναι πάντα ένα χρήσιμο εργαλείο για τα αναγνωστικά τάντεμ και είναι απαραίτητη στην περίπτωση αναγνωστικών τάντεμ που αποτελούνται από μέλη από διαφορετικές πόλεις ή χώρες. Η πανδημία COVID-19 όχι μόνο ενίσχυσε τη χρήση των πλατφορμών διαδικτυακών διασκέψεων, αλλά οδήγησε επίσης σε ορισμένες βελτιώσεις και νέα χαρακτηριστικά, ορισμένα από τα οποία μπορούν να είναι χρήσιμα για την καλύτερη διαχείριση της συνάντησης μικρών αναγνωστικών τάντεμ. Επιπλέον, πολλά σχολεία έχουν υιοθετήσει πλατφόρμες διαδικτυακών διασκέψεων ως εργαλεία εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, πράγμα που σημαίνει ότι σε πολλές περιπτώσεις το σχολείο διαθέτει ήδη μια καλά δοκιμασμένη πλατφόρμα (δωρεάν ή επί πληρωμή) έτοιμη να χρησιμοποιηθεί από τα αναγνωστικά tandems. Οι περισσότερες πλατφόρμες διαδικτυακών διασκέψεων επιτρέπουν τη συνομιλία κατά τη διάρκεια της διάσκεψης, η οποία είναι χρήσιμη για την ανταλλαγή συνδέσμων, καθώς και την κοινή χρήση οθόνης, η οποία μπορεί να είναι χρήσιμη κατά τη συζήτηση διαδικτυακού περιεχομένου που σχετίζεται με την ανάγνωση ή για την κοινή χρήση τμημάτων του βιβλίου (εάν είναι διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή στη συσκευή ενός από τους συμμετέχοντες). Ένας μη εξαντλητικός κατάλογος των πλέον χρησιμοποιούμενων δωρεάν συστημάτων διαδικτυακών διασκέψεων είναι ο ακόλουθος:

Το **Jitsi** (<https://jitsi.org/>) είναι μια από τις καλύτερες «πολιτικά ορθές» επιλογές: η πλατφόρμα είναι ανοιχτού κώδικα και η υπηρεσία είναι εντελώς δωρεάν- για τη δημιουργία μιας αίθουσας απαιτείται μόνο η επιλογή του ονόματός της, και ενώ η υπηρεσία μπορεί να μην είναι η πιο αξιόπιστη για μεγάλες συναντήσεις, συνήθως λειτουργεί καλά με μικρές ομάδες. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέσα από ένα πρόγραμμα περιήγησης, ενώ υπάρχουν διαθέσιμες εφαρμογές για iOS και Android. Η πλατφόρμα στερείται ορισμένων από τα πιο προηγμένα χαρακτηριστικά των εμπορικών εναλλακτικών λύσεων, αλλά είναι απολύτως εύχρηστη για μικρές συναντήσεις.

Το **Google Meet** (<https://meet.google.com/>) είναι η πλατφόρμα διαδικτυακών διασκέψεων που παρέχει η Google, και η δωρεάν έκδοση προσφέρει όλα τα βασικά εργαλεία που απαιτούνται για την ανάγνωση online συναντήσεων tandems. Η χρήση των διακομιστών της Google σημαίνει ότι το ίδιο το λογισμικό είναι πολύ στιβαρό και αξιόπιστο και η οργάνωση μιας διάσκεψης είναι αρκετά απλή. Η ενσωμάτωση μεταξύ του Google Meet και του Google Docs επιτρέπει στους συμμετέχοντες σε μια συνάντηση να μοιράζονται και να εργάζονται από κοινού σε ένα έγγραφο, κάτι που μπορεί να είναι χρήσιμο για ορισμένες δραστηριότητες, όπως η συγγραφή ενός ημερολογίου ανάγνωσης ή, για παράδειγμα, ένα συνεργατικό fanfiction εμπνευσμένο από το βιβλίο που διαβάζεται. Επιπλέον, το Google Meet είναι μία από τις πλατφόρμες που χρησιμοποιούνται περισσότερο από τα σχολεία και πολλοί αναγνώστες είναι πιθανώς ήδη εξοικειωμένοι με αυτό.

Η **Microsoft Teams** (<https://products.office.com/en-us/microsoft-teams>) είναι η πλατφόρμα διαδικτυακών διασκέψεων της Microsoft. Περιλαμβάνεται στα συνδρομητικά προγράμματα του Microsoft Office, αλλά είναι επίσης διαθέσιμο ως δωρεάν εργαλείο, με ορισμένους περιορισμούς (η μέγιστη διάρκεια μιας συνάντησης είναι 1 ώρα και ορισμένες προηγμένες λειτουργίες δεν είναι διαθέσιμες). Η εγκατάσταση και η χρήση του δεν είναι τόσο απλή όσο η χρήση του Jitsi ή του Google Meet, αλλά διαθέτει ισχυρά χαρακτηριστικά (συμπεριλαμβανομένων χαρακτηριστικών προσβασιμότητας, όπως αυτόματοι υπότιτλοι από ομιλία) και είναι πολύ αξιόπιστο. Επιπλέον, πολλά σχολεία έχουν υιοθετήσει το Teams ως εργαλείο διαδι-

κτυακών διασκέψεων κατά τη διάρκεια της πανδημίας, πράγμα που σημαίνει ότι, όπως και το Google Meet, οι μαθητές/μαθήτριες, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς μπορεί να είναι ήδη εξοικειωμένοι με αυτό.

Το **Zoom** (<https://zoom.us/>) είναι μια πολύ ισχυρή και πολύ αξιόπιστη λύση, γεμάτη με προηγμένα χαρακτηριστικά, αλλά η δωρεάν έκδοσή του επιτρέπει μόνο συνεδριάσεις διάρκειας έως 40 λεπτών. Επομένως, μπορεί να είναι μια καλή επιλογή εάν το σχολείο έχει ήδη συνδρομή.

5.4.2 Εργαλεία διαμοιρασμού περιεχομένου

Τα εργαλεία κοινής χρήσης περιεχομένου ή ψηφιακοί τοίχοι είναι πλατφόρμες που επιτρέπουν στους χρήστες να «καρφιτσώνουν» περιεχόμενο (κείμενο, εικόνες, βίντεο, ήχο, συνδέσμους...) σε κοινούς εικονικούς πίνακες. Η χρήση ενός εικονικού πίνακα είναι ένας πολύ καλός τρόπος για ένα αναγνωστικό ζευγάρι να μοιράζεται και να συζητά περιεχόμενο σχετικό με το βιβλίο που διαβάζει, και επομένως είναι μια πρακτική που έχει ιδιαίτερη σημασία για την επαυξημένη ανάγνωση: σε αυτό το πλαίσιο, οι εφαρμογές εικονικών πινάκων συζητήθηκαν στις κατευθυντήριες γραμμές του Living Book Project (<https://thelivinglibrary.eu/guidelines>) – η πλατφόρμα που αναπτύχθηκε για το εν λόγω έργο (The Living Library – <https://thelivinglibrary.eu/>) βασίστηκε στην ιδέα των εικονικών πινάκων, εφαρμοσμένη σε βιβλία και ομάδες ανάγνωσης, και η πλατφόρμα ReadTwinning προσφέρει λειτουργίες πινάκων μέσα στις σελίδες του αναγνωστικού ζευγαριού. Πολλές άλλες πλατφόρμες εικονικών πινάκων/μπλοκ είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο- μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες:

Το **Padlet** (<https://padlet.com/>) ήταν μία από τις πρώτες πλατφόρμες εικονικών μπλοκ και εξακολουθεί να είναι μία από τις πιο εύκολες στη χρήση- επιτρέπει τη δημιουργία προσωπικών ή συνεργατικών μπλοκ στα οποία είναι δυνατόν να «καρφιτσώσετε» σχεδόν κάθε είδους αρχεία: έγγραφα, εικόνες, ήχο, βίντεο, περιεχόμενο από ιστότοπους όπως η Wikipedia ή διαδικτυακές πηγές πληροφοριών... Το μειονέκτημα είναι ότι τα δωρεάν πακέτα περιορίζονται σε τρία μπλοκ το πολύ. Υπάρχουν εκπαιδευτικές προσφορές για σχολεία, αλλά ακόμη και η βασική (10 καθηγητές/διοικητές) κοστίζει 1.000 δολάρια ετησίως.

Wakelet (<https://wakelet.com/>) Είναι μια καλή, δωρεάν και πιο πρόσφατη εναλλακτική λύση του Padlet, και υποστηρίζει βασικά το ίδιο, μεγάλη ποικιλία τύπων αρχείων. Τα Pads ονομάζονται «συλλογές» και μπορούν να διαμοιραστούν μέσα σε «τάξεις»: στο πλαίσιο του έργου ReadTwinning, μια «τάξη» θα μπορούσε να είναι ένα αναγνωστικό ζευγάρι, το οποίο θα μπορούσε να δημιουργήσει μια «συλλογή» για κάθε βιβλίο που διαβάζει. Ένα ενδιαφέρον χαρακτηριστικό του Wakelet είναι η παρουσία εργαλείων προσβασιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των επιλογών αυτόματης μετάφρασης και δυνατής ανάγνωσης. Οι εφαρμογές είναι διαθέσιμες τόσο για iOS όσο και για Android.

Το **Pinterest** (<https://www.pinterest.com/>) είναι ένα πολύ γνωστό εικονικό μπλοκ: χρησιμοποιείται κυρίως ως εργαλείο ανταλλαγής εικόνων, αλλά θα μπορούσε να είναι μια καλή επιλογή για ένα αναγνωστικό tandem που εργάζεται κυρίως για τη σύνδεση βιβλίων με οπτικό περιεχόμενο.

Οι πλατφόρμες **Wiki**, όπως το **MediaWiki** (<https://www.mediawiki.org/wiki/MediaWiki>), είναι συνεργατικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται κυρίως για γραπτό περιεχόμενο, αλλά μπορούν επίσης εύκολα να χρησιμοποιηθούν ως εικονικά μπλοκ για βασικό περιεχόμενο πολυμέσων, καθώς επιτρέπουν την ενσωμάτωση εικόνων, ήχου και βίντεο. Το MediaWiki είναι ένα δωρεάν λογισμικό ανοικτού κώδικα, αλλά απαιτεί εγκατάσταση σε διακομιστή- οι λειτουργίες Wiki περιλαμβάνονται ωστόσο στο Moodle (βλ. παρακάτω, ενότητα 5.2.4), μια γνωστή πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης που χρησιμοποιείται από πολλά σχολεία παγκοσμίως. Και αν δεν θέλετε να ασχοληθείτε με την εγκατάσταση του MediaWiki ή του Moodle, υπάρχουν δωρεάν διαδικτυακές εναλλακτικές λύσεις, όπως το SlimWiki (<https://slimwiki.com/>), οι οποίες επιτρέπουν την εύκολη δημιουργία ενός συνεργατικού wiki.

5.4.3 Κοινωνικά δίκτυα και πλατφόρμες κοινωνικής ανάγνωσης

Με λίγη δημιουργική και πλάγια σκέψη, οι περισσότερες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία συνεργασίας από αναγνωστικά tandems. Δεν θα απασχολήσουμε τους αναγνώστες με έναν κατάλογο κοινωνικών δικτύων – θα ήταν πολύ πέρα από το πεδίο εφαρμογής αυτών των κατευθυντήριων γραμμών – αλλά ίσως είναι χρήσιμο να θυμόμαστε ότι υπάρχουν κοινωνικά δίκτυα ειδικά αφιερωμένα στην κοινωνική ανάγνωση, τα οποία συχνά περιλαμβάνουν εργαλεία για το χειρισμό ομάδων ανάγνωσης. Το πιο γνωστό είναι ίσως το Goodreads, (<https://www>

goodreads.com/), το οποίο φιλοξενεί μεγάλο αριθμό ομάδων ανάγνωσης, με καλά εργαλεία για τη συζήτηση του περιεχομένου των βιβλίων. Ωστόσο, οι ομάδες ανάγνωσης οργανώνονται περισσότερο ως φόρουμ παρά ως ψηφιακός τοίχος στον οποίο μοιράζονται περιεχόμενο σχετικό με βιβλία: επομένως, μια ομάδα ανάγνωσης Goodread θα μπορούσε να είναι μια καλή επιλογή για ένα αναγνωστικό tandem που προσανατολίζεται στη συζήτηση, ενώ ένα εικονικό μπλοκ (και φυσικά η πλατφόρμα ReadTwinning) θα μπορούσε να είναι μια καλύτερη επιλογή για ένα αναγνωστικό tandem που ενδιαφέρεται για την επαυξημένη ανάγνωση και την ανταλλαγή περιεχομένου.

5.4.4 Σύστημα διαχείρισης μάθησης

Ένα σύστημα διαχείρισης μάθησης (ή LMS) είναι μια πλατφόρμα που χρησιμοποιείται για τη διαχείριση μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης. Σήμερα, τα περισσότερα συστήματα διαχείρισης μάθησης είναι επίσης συστήματα διαχείρισης μαθησιακού περιεχομένου (LCMS), πράγμα που σημαίνει ότι χρησιμοποιούνται όχι μόνο για τη διαχείριση της μαθησιακής διαδικασίας και των δραστηριοτήτων, αλλά και ως αποθετήριο και σύστημα διαχείρισης του περιεχομένου (ή των μαθησιακών πόρων) που χρησιμοποιείται. Το πιο γνωστό και ευρέως χρησιμοποιούμενο LMS/LCMS είναι το **Moodle** (<https://moodle.org/>), το οποίο χρησιμοποιείται από πολλά σχολεία παγκοσμίως για τη φιλοξενία περιεχομένου και δραστηριοτήτων ηλεκτρονικής μάθησης. Το Moodle είναι ένα ελεύθερο λογισμικό ανοικτού κώδικα. Η εγκατάστασή του δεν είναι δύσκολη, αλλά απαιτεί έναν διακομιστή και κάποιες ικανότητες- ωστόσο, δεδομένου ότι το Moodle χρησιμοποιείται τόσο ευρέως, μπορεί κάλλιστα να είναι διαθέσιμο στο σχολείο ή το ίδρυμά σας.

Μπορεί να φαίνεται παράξενο να θεωρούμε ένα LMS/LCMS ως κατάλληλη πλατφόρμα για τη φιλοξενία ομάδων ανάγνωσης και αναγνωστικών tandems, αλλά είναι σίγουρα δυνατό να θεωρήσουμε τη δραστηριότητα της ανάγνωσης ενός βιβλίου με άλλους ως μια (συνεργατική) μαθησιακή δραστηριότητα, και το Moodle είναι τόσο ευέλικτο και ισχυρό (και γεμάτο δυνατότητες, με έναν τεράστιο αριθμό διαθέσιμων πρόσθετων και εφαρμογών), ώστε η χρήση του ως εργαλείου για τη φιλοξενία αναγνωστικών tandems είναι απολύτως εφικτή. Το Moodle μπορεί να διαχειρίζεται το ημερολόγιο των συναντήσεων και των δραστηριοτήτων πολλαπλών αναγνωστικών tandems, μπορεί να φιλοξενεί φόρουμ συζητήσεων και, όλα τα είδη περιεχομένου που σχετίζονται με την ανάγνωση, μπορεί να συνδεθεί με μια πλατφόρμα διαδικτυακών διασκέψεων και, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μπορεί εύκολα να φιλοξενεί σελίδες wiki, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως συνεργατικά μαξιλάρια.

Ένα βίντεο που απεικονίζει μια εμπειρία από τη χρήση του Moodle ως πλατφόρμα για τη φιλοξενία ομάδων ανάγνωσης και επαυξημένου περιεχομένου ανάγνωσης παρουσιάζεται στο παρακάτω βίντεο, το οποίο παρουσιάστηκε από τον Gino Roncaglia, καθηγητή Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Roma Tre.

 ReadTwinning

**Moodle as a tool for
small reading groups**

Gino Roncaglia

www.readtwinning.eu

 Erasmus+

<https://www.youtube.com/watch?v=6FNiAnmCqoA>

6. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ. ΓΕΦΥΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΕΝΑ – ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ

Το ReadTwinning στοχεύει στην προώθηση της ανάγνωσης μεταξύ των νέων, στη γεφύρωση των σχολικών δραστηριοτήτων με τα προσωπικά ενδιαφέροντα και στην ενίσχυση των κοινωνικών δεσμών μεταξύ μαθητών/μαθητριών από διαφορετικές τάξεις, σχολεία, πολιτισμούς και χώρες. Το έργο σκοπεύει να δοκιμάσει μια καινοτόμο προσέγγιση για να παρακινήσει μαθητές/μαθήτριες ηλικίας 9 έως 15 ετών να διαβάσουν περισσότερο, να απολαμβάνουν την εμπειρία της ανάγνωσης και, ως αποτέλεσμα, να βελτιώσουν τον γραμματισμό.

Δεδομένου ότι το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, οι αναπηρίες και άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες επηρεάζουν σημαντικά το ενδιαφέρον των μαθητών/μαθητριών για την ανάγνωση και τις αναγνωστικές δεξιότητες, σκοπός της παρούσας δράσης είναι η ανάπτυξη στρατηγικών ανάγνωσης χωρίς αποκλεισμούς. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, σε αυτό το τμήμα των κατευθυντήριων γραμμών στόχος μας είναι να οδηγήσουμε το θεωρητικό υπόβαθρο του έργου στο θέμα της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Αφού δώσουμε μια σύντομη επισκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, θα περιγράψουμε τα πρακτικά εργαλεία και τις στρατηγικές που υιοθετεί το ReadTwinning, ώστε οι δραστηριότητες του έργου να είναι προσβάσιμες σε όλους τους μαθητές/μαθήτριες και τα εκπαιδευτικά πλαίσια.

Έτσι, το ReadTwinning διαμορφώνεται σύμφωνα με μια προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς και λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες που μπορεί να επηρεάσουν τις αναγνωστικές και μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών/μαθητριών, όπως γλωσσικές, πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές, διακρίσεις λόγω φύλου, αναπηρίες και άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες.

Επιπλέον, αυτό το τμήμα των κατευθυντήριων γραμμών έχει ως στόχο να θέσει το θεωρητικό και μεθοδολογικό πλαίσιο που υιοθετούμε μέσα στα ζητήματα της προσβασιμότητας της μάθησης και της ανάγνωσης στο ευρύτερο πλαίσιο της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς.

Πιο συγκεκριμένα, σκοπεύουμε να σχεδιάσουμε τα πρακτικά εργαλεία και τις στρατηγικές που μπορούν να υιοθετήσουν οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς για να πραγματοποιήσουν δραστηριότητες ανάγνωσης χωρίς αποκλεισμούς με τους μαθητές/μαθήτριες τους.

6.1 Γλώσσες

Το ReadTwinning βασίζεται στην ιδέα της προώθησης της αγάπης για τη λογοτεχνία, τη γλώσσα και την επικοινωνία. Για το λόγο αυτό, οι δραστηριότητες που προωθούνται από το πρόγραμμα πρέπει να βασίζονται σε βιβλία που είναι διαθέσιμα στην εθνική γλώσσα, με προτίμηση σε εκείνα τα βιβλία που δεν είναι διαθέσιμα μόνο στην εθνική γλώσσα αλλά και μεταφρασμένα σε άλλες γλώσσες.

Επιπλέον, οι δραστηριότητες που αφορούν την κοινωνική ανάγνωση και οι ομάδες ανάγνωσης που οργανώνονται από εκπαιδευτικούς και γονείς θα πρέπει να διεξάγονται στην εθνική γλώσσα.

Ωστόσο, δεδομένου ότι το ReadTwinning αναπτύσσει την ιδέα της πολιτιστικής ανταλλαγής, η γλώσσα των δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετέχουν μαθητές/μαθήτριες που προέρχονται από διαφορετικές χώρες θα πρέπει να είναι η αγγλική ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα επιλέξουν οι συμμετέχοντες για την επικοινωνία. Η επιλογή βιβλίων που διατίθενται σε περισσότερες γλώσσες θα μπορούσε να είναι πολύ χρήσιμη σε αυτό το φάσμα, προκειμένου να διευκολυνθούν οι δραστηριότητες ανάγνωσης μεταξύ ζευγαριών ή ομάδων μαθητών/μαθητριών που προέρχονται από διαφορετικές χώρες.

Οι δραστηριότητες που εκτελούνται στο πλαίσιο του ReadTwinning μπορούν να είναι κατάλληλες και στην περίπτωση της πολυπολιτισμικής ή/και δίγλωσσης εκπαίδευσης. Στην περίπτωση δίγλωσσων χωρών ή σχολείων ή τάξεων που αποτελούνται από σημαντικό αριθμό μαθητών/μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία, το πρόγραμμα μπορεί να ενισχύσει τη γλωσσική ικανότητα μέσω ειδικών δραστηριοτήτων ανάγνωσης. Για παράδειγμα, μια καλή επιλογή για την επεξεργασία των γλωσσικών διαφορών και εμποδίων θα μπορούσε να είναι η μετάφραση κειμένων και η διεξαγωγή δραστηριοτήτων γλωσσικής σύγκρισης.

6.2 Κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο

Το ReadTwinning σκοπεύει να είναι προσβάσιμο σε όλους τους μαθητές και όλες μαθήτριες από κάθε είδους εκπαιδευτικό και κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο. Δεδομένου ότι ένα σταθερό μέρος του έργου βασίζεται στη χρήση ψηφιακών συσκευών, οι παρεχόμενες ενότητες και τα εργαλεία θα πρέπει να είναι προσβάσιμα από οποιαδήποτε τυπική συσκευή, συμπεριλαμβανομένων των κινητών συσκευών, όταν αυτό είναι δυνατόν, χωρίς την ανάγκη χρήσης τελευταίας γενιάς, εξελιγμένων ή ακριβών μέσων. Ένα βέλτιστο παράδειγμα δίνεται από τη μελέτη των Goedhart Broerse, Kattouw και Dedding (2019), η οποία επικεντρώνεται στην προοπτική των μητέρων με χαμηλή κοινωνικοοικονομική θέση που ζουν στις Κάτω Χώρες σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες. Η μελέτη δείχνει ότι, αν και οι περισσότερες οικογένειες έχουν πρόσβαση στο σπίτι σε τουλάχιστον μία συσκευή ΤΠΕ, υπάρχει έλλειψη «των βασικών προϋποθέσεων, για παράδειγμα, καλές συσκευές που λειτουργούν, κατάλληλο λογισμικό, Wi-Fi ή εκτυπωτή» (σ. 2360).

Ως εκ τούτου, μπορούν επίσης να δοθούν εναλλακτικές μη τεχνολογικές επιλογές με ιδέες που θα λειτουργούν πέρα από την ανάγκη της ψηφιακής τεχνολογίας και των προηγμένων ψηφιακών ικανοτήτων. Μια τέτοια προσέγγιση στοχεύει επίσης να ανταποκριθεί στις ανησυχίες σχετικά με το ψηφιακό χάσμα και τις σχετικές εκτιμήσεις για τις διάφορες ομάδες μαθητών/μαθητριών. Το ψηφιακό χάσμα σχετίζεται με την πρόσβαση στο Διαδίκτυο και τις ψηφιακές συσκευές αλλά και με τις ψηφιακές δεξιότητες. Ειδικότερα, οι κοινωνικές, οικονομικές και ψηφιακές ανισότητες συνδέονται στενά μεταξύ τους, ιδίως για τους μαθητές/μαθήτριες που προέρχονται από χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο (Goedhart et al., 2019).

Η συνεργασία με τους γονείς των μαθητών/μαθητριών που προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα έχει σημαντικές συνέπειες για την ανάγνωση χωρίς αποκλεισμούς. Οι McNab και Fielding-Barnsley (2016) διερεύνησαν τη χρήση ψηφιακών βιβλίων σε ταμπλέτες iPad που χρησιμοποιούν οικογένειες από χαμηλές κοινωνικοοικονομικές περιοχές στην Τασμανία και τις επιπτώσεις της ανάγνωσης ψηφιακών κειμένων στην πρώιμη ανάπτυξη του γραμματισμού των μικρών παιδιών. Η μελέτη περιελάμβανε τρεις φάσεις: (1) συλλογή δεδομένων για τη διερεύνηση των ψηφιακών συσκευών ανάγνωσης και των αναγνωστικών πρακτικών των οικογενειών- (2) παροχή ψηφιακών βιβλίων σε iPad σε οικογένειες σε ένα δημοτικό σχολείο (με μια ομάδα σύγκρισης που βρισκόταν σε ένα άλλο δημοτικό σχολείο και επικεντρωνόταν σε έντυπο κείμενο)- (3) διδασκαλία σχετικά με την ψηφιακή και διαλογική ανάγνωση. Και οι δύο ομάδες παιδιών (που διάβαζαν σε iPads και σε έντυπο κείμενο) παρουσίασαν παρόμοια σημαντικά επιτεύγματα.

Επιπλέον, ο ρόλος της παιδαγωγικής στην προσέλευση μαθητών/μαθητριών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα στην ανάγνωση είναι εξίσου σημαντικός για το πρόγραμμα ReadTwinning. Σύμφωνα με το **Fair Go Project**¹, του οποίου η εστίαση ήταν στην οικοδόμηση παιδαγωγικής εμπλοκής των μαθητών/μαθητριών για εκπαιδευτικούς σε χαμηλά κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, η εμπλοκή μπορεί να οριστεί ως «οι μαθητές/μαθήτριες που εμπλέκονται ταυτόχρονα στο να σκέφτονται σκληρά (υψηλή γνωστική), να αισθάνονται καλά (υψηλή συναισθηματική) και να συμμετέχουν ενεργά στη μάθησή τους (υψηλή λειτουργική)» (The Fair Go Project, 2006- αναφέρεται στο Callow & Zammit, 2012, σ. 71). Η προσέγγιση αυτή εντάσσεται στους πέντε λόγους εξουσίας που λαμβάνουν χώρα στις πρακτικές της τάξης (πίνακας 1 και 2).

Πίνακας 1: Λόγοι εξουσίας και μηνύματα που αποπροσανατολίζουν τους μαθητές/μαθήτριες με χαμηλή κοινωνική θέση (προσαρμογή από Munns, Zammit & Woodward 2008, σ. 161, The Fair Go Project)

Γνώση	“Γιατί το κάνουμε αυτό;” – περιορισμένη πρόσβαση σε ισχυρή γνώση
Ικανότητα	“Δεν μπορώ να το κάνω αυτό” – συναισθήματα αδυναμίας επίτευξης και ένα σπινάλι χαμηλών προσδοκιών και φιλοδοξιών
Έλεγχος	“Δεν το κάνω αυτό” – αγώνες για το χρόνο και το χώρο στην τάξη και εξουθενωτικές συνέπειες της αντίστασης και της συμμόρφωσης
Τόπος	“Είμαι απλά ένα παιδί από” – υποτιμάται ως άτομο και μαθητής/μαθήτρια
Φωνή	«Ο/Η εκπαιδευτικός μας λέει» – κανένας λόγος για τη μάθηση με τον/την εκπαιδευτικό ως μοναδικό ελεγκτή και κριτή

1. <https://www.socialventures.com.au/case-studies/uws-fair-go-project/>

Πίνακας 2: Λόγοι εξουσίας και ελκυστικά μηνύματα για μαθητές/μαθήτριες από χαμηλές κοινωνικές τάξεις (προσαρμογή από Munns, G., Zammit & Woodward 2008, σ.162, The Fair Go Project)

Γνώση	«Μπορούμε να δούμε τη σύνδεση και το νόημα» – αναστοχαστικά κατασκευασμένη πρόσβαση σε συμφραζόμενες και ισχυρές γνώσεις
Ικανότητα	“Είμαι ικανός/ικανή” – αισθήματα ότι μπορώ να επιτύχω και μια σπείρα υψηλών προσδοκιών και φιλοδοξιών
Έλεγχος	“Το κάνουμε αυτό μαζί” – διαμοιρασμός του χρόνου και του χώρου της τάξης: αλληλεξάρτηση, αμοιβαιότητα και “εξουσία με”.
Τόπος	«Είναι υπέροχο να είσαι παιδί από» – εκτιμάται ως άτομο και μαθητής/μαθήτρια και αισθάνεται ότι ανήκει και έχει την ευθύνη της μάθησης
Φωνή	«Μοιραζόμαστε» – περιβάλλον συζήτησης και αναστοχασμού σχετικά με τη μάθηση με μαθητές/μαθήτριες και εκπαιδευτικούς να παίζουν αμοιβαίους ουσιαστικούς ρόλους

Έτσι, για να διασφαλίσουμε ότι οι μαθητές/μαθήτριες από χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο θα συμπεριληφθούν ισότιμα στις δραστηριότητες του προγράμματος ReadTwinning, θα εξετάσουμε τα σημεία που εξετάζονται σε αυτή την ενότητα, δηλαδή:

- οι ενότητες και τα εργαλεία που παρέχονται από το έργο θα πρέπει να είναι προσβάσιμα από οποιαδήποτε τυπική συσκευή (φορητό υπολογιστή/ταμπλέτα/ smartphone),
- πρέπει επίσης να παρέχονται εναλλακτικές μη τεχνολογικές επιλογές,
- συνεργασία με τους γονείς των μαθητών/μαθητριών που προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα,
- παιδαγωγική της δέσμευσης των μαθητών/μαθητριών με επίκεντρο τους λόγους της εξουσίας (γνώση, ικανότητα, έλεγχος, θέση και φωνή).

Όσον αφορά την ανταλλαγή μαθητών/μαθητριών, θα πρέπει να προτιμώνται, όταν είναι δυνατόν, οι οικονομικά μειονεκτούντες μαθητές/μαθήτριες, προκειμένου να τους δοθεί η ευκαιρία για προσωπική και πολιτιστική ανάπτυξη που διαφορετικά δεν θα μπορούσαν ποτέ να έχουν.

6.3 Προκατάληψη λόγω φύλου και σεξουαλική καταπίεση στην εκπαίδευση

Όπως καταδεικνύει το Global Gender Gap², τις τελευταίες δεκαετίες η προσπάθεια για την ισότητα των φύλων έχει ενισχυθεί και έχει καταγραφεί σημαντική βελτίωση σε παγκόσμια κλίμακα. Όσον αφορά την πρόσβαση στην Εκπαίδευση και την Υγεία, η Έκθεση GGG 2020 αναφέρει υψηλές βαθμολογίες (96,1% και 95,7% αντίστοιχα), ωστόσο η Οικονομική Συμμετοχή και Ευκαιρίες και η Πολιτική Ενδυνάμωση είναι οι τομείς στους οποίους το χάσμα μεταξύ των φύλων παραμένει σημαντικό. Αν η Εκπαίδευση φαίνεται να γίνεται όλο και πιο προσιτή παγκοσμίως, τα περαιτέρω βήματα προς την αυτοπραγμάτωση δεν είναι τόσο προσιτά, προκριματικά και αποδοτικά για τις γυναίκες όσο για τους άνδρες, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων περιοχών και χωρών³. Ακόμη και αν σημαντικά βήματα προς τα εμπρός έχουν ληφθεί, εξακολουθεί να υπάρχει μια τεράστια ανάγκη που πρέπει να καλύψουν οι πολιτιστικές πολιτικές, προκειμένου να επιτευχθεί η ισότητα των φύλων.

Όσον αφορά το ρόλο που διαδραματίζει το εκπαιδευτικό σύστημα στη μείωση του χάσματος μεταξύ των φύλων, αξίζει να σημειωθεί ότι, ακόμη και αν η ισότιμη πρόσβαση στα εκπαιδευτικά προσόντα εξασφαλίζεται όλο και πιο έντονα στις μέ-

2. Η Παγκόσμια Έκθεση για το Χάσμα των Φύλων 2020, η οποία διανύει το 14ο έτος της, αξιολογεί 153 χώρες ως προς την πρόδοό τους προς την ισότητα των φύλων σε τέσσερις διαστάσεις: Οικονομική συμμετοχή και ευκαιρίες, εκπαιδευτικό επίπεδο, υγεία και επιβίωση και πολιτική ενδυνάμωση. Περισσότερες λεπτομέρειες στη διεύθυνση: <https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality>

3. Ανά περιφέρεια, η Δυτική Ευρώπη έχει σημειώσει τη μεγαλύτερη πρόοδο όσον αφορά την ισότητα των φύλων (76,7%), ακολουθούμενη από

ρες μας, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα εξακολουθούν να διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διαιώνιση των διακρίσεων μεταξύ των φύλων (Correll, 2001- Raina, 2012). Αναφερόμενα στις αναπαραστάσεις των λεγόμενων **«παραδοσιακών» κοινωνικών προτύπων και αξιών**, τα σχολικά προγράμματα ενισχύουν τη διαμόρφωση του λόγου για τις διακρίσεις λόγω φύλου και τη σεξουαλική καταπίεση (Beutel & Ma rini, 1995).

Τις τελευταίες δεκαετίες, οι παιδαγωγοί και οι εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι έχουν εκτιμήσει έντονα ότι η διδακτέα ύλη και το διδακτικό υλικό παραμένουν σε μεγάλο βαθμό μεροληπτικά ως προς το φύλο, ενισχύοντας έτσι τους παραδοσιακούς ρόλους γυναικών-ανδρών, σύμφωνα με τους οποίους οι γυναίκες στερούνται τις ευκαιρίες για πλήρη και ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνία. Πρόσφατες μελέτες (Di Prete & Legewie 2014- Scantlebury, 1995) αποδεικνύουν ότι τα προγράμματα σπουδών για τις θετικές επιστήμες είναι τα πιο μεροληπτικά ως προς το φύλο, και αυτό εξηγεί γιατί, γενικά, οι γυναίκες τείνουν να ακολουθούν πτυχία θετικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών (STEM) σε πολύ χαμηλότερα ποσοστά από τους άνδρες συνομηλίκους τους. Ωστόσο, τα λογοτεχνικά προγράμματα και υλικά είναι γνωστό ότι επηρεάζονται από επίμονες διακρίσεις λόγω φύλου. Από την αρχή της εκπαιδευτικής τους διαδικασίας, οι μαθητές/μαθήτριες βιώνουν την έμφυλη προκατάληψη στα παιδικά εικονογραφημένα βιβλία

όπου οι άνδρες υπερτερούν των γυναικών σε κεντρικούς ρόλους, και τόσο οι γυναικείοι όσο και οι ανδρικοί χαρακτήρες απεικονίζονται σε στερεοτυπικές δραστηριότητες και ρόλους. Προχωρώντας από το μεσαίο σχολείο στο λύκειο, κατά μέσο όρο, οι μαθητές/μαθήτριες συνεχίζουν να μαθαίνουν αναπαραστάσεις με βάση το φύλο στη λογοτεχνία, την ιστορία, τη φιλοσοφία, την ιστορία της τέχνης, καθώς και στη σωματική δραστηριότητα (Vertinsky, 1994).

Εκτός από τα μαθησιακά προγράμματα και την ανάγνωση, τονίστηκε ότι η έλλειψη ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών σε θέματα φύλου, καθώς και ο ρόλος των γονέων ενισχύουν τις τάσεις διακρίσεων που υπονομεύουν την αυτοεκτίμηση των μαθητριών⁴. Μια ενδιαφέρουσα έρευνα (Sarker et. al, 2017) έδειξε πώς, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, οι γονείς που επιτελούν παραδοσιακούς ρόλους φύλου είναι πιο πιθανό να επιδείξουν επενδύσεις μεροληπτικού χαρακτήρα προς τα παιδιά τους. Ως αποτέλεσμα, οι γονείς από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικά περιβάλλοντα φαίνεται να έχουν ισχυρότερες προσδοκίες για την τρίτοβάθμια εκπαίδευση για τα αρσενικά παρά για τα θηλυκά παιδιά τους. Για το λόγο αυτό, όχι μόνο οι εκπαιδευτικοί αλλά και οι γονείς διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο κατά τη διαδικασία οικοδόμησης ενός ασφαλούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος χωρίς διακρίσεις.

Ένας από τους κύριους στόχους του ReadTwinning είναι να βοηθήσει τους μαθητές/μαθήτριες να βρουν στην ανάγνωση την ορμή για ανακάλυψη, προσωπική εξερεύνηση και πολιτιστική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, το ReadTwinning σκοπεύει να προσφέρει μαθησιακές διαδρομές και εργαλεία ανάγνωσης που βασίζονται στην ισότητα των φύλων και σε μια μη ετεροκανονική αναπαράσταση των σεξουαλικών ταυτοτήτων.

Για να εξασφαλιστεί η επίτευξη αυτού του στόχου, η συμμετοχή ίσου αριθμού μαθητών/μαθητριών και μαθητριών στο έργο θα είναι πρωταρχικής σημασίας. Όσον αφορά τις ανταλλαγές μεταξύ μαθητών/μαθητριών από διαφορετικές χώρες, θα είναι ζωτικής σημασίας να προσφέρονται αυτές οι ευκαιρίες και στα δύο φύλα: μια τέτοια εμπειρία μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις μαθήτριες, οι οποίες, ως αποτέλεσμα, μπορούν να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους.

Όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, οι εκπαιδευτικοί, οι παιδαγωγοί και οι γονείς θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος ισότητας των φύλων. Πρέπει να είναι κριτικοί στην επιλογή της λογοτεχνίας για τα παιδιά και να αποφεύγουν βιβλία που προωθούν στερεοτυπικές αναπαραστάσεις του φύλου, των αναπηριών και άλλων θεμάτων που αφορούν τη «διαφορετικότητα».

Βόρεια Αμερική (72,9%), Λατινική Αμερική και Καραϊβική (72,2%), Ανατολική Ευρώπη και Κεντρική Ασία (71,3%), Υποσαχάρια Αφρική (68,2%), Νότια Ασία (66,1%) και Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική (60,5%).

4. Η Διακήρυξη και η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου είναι μία από τις πρώτες διεθνείς συμφωνίες -που έχουν πλέον ξεπεραστεί- η οποία ορίζει τις διάφορες μορφές διακρίσεων λόγω φύλου στην εκπαίδευση, την πολιτική, την υγειονομική περίθαλψη και την οικονομία. Η Διακήρυξη υιοθετήθηκε στην τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες που πραγματοποιήθηκε στο Πεκίνο από τις 4 έως τις 15 Σεπτεμβρίου 1995.

Ένας ενδεικτικός κατάλογος κριτηρίων θα μπορούσε να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς να επιλέξουν βιβλία και να καθορίσουν δραστηριότητες ανάγνωσης (Narahara, 1998):

1. φύλο του συγγραφέα,
2. αριθμός ανδρών και γυναικών σε κεντρικούς ρόλους,
3. αριθμός ανδρών και γυναικών σε δευτερεύοντες ρόλους,
4. τις στάσεις και τις δραστηριότητες (ενεργητικές ή παθητικές) των ανδρικών και γυναικείων χαρακτήρων,
5. τη χρήση ανδρικών και γυναικείων ουσιαστικών, αντωνυμιών και κτητικών αντωνυμιών και
6. μια μη ετεροκανονική αναπαράσταση των σεξουαλικών ταυτοτήτων.

Σύμφωνα με αυτό το σύνολο κριτηρίων επιλογής βιβλίων, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς που συμμετέχουν στο ReadTwinning θα πρέπει να είναι προσεκτικοί στην αποφυγή δραστηριοτήτων ανάγνωσης που βασίζονται σε υποθέσεις διακρίσεων, π.χ. οι μαθήτριες είναι πιθανότερο να προτιμούν ρομαντικά μυθιστορήματα, μόδα, χορό, ποίηση κ.λπ. ενώ οι μαθητές/μαθήτριες θα επιλέξουν πιθανότατα ιστορίες περιπέτειας, πολεμικά βιβλία, αθλητικά κ.λπ.

Όταν είναι απαραίτητο, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς πρέπει να ενθαρρύνουν τις μαθήτριες να αναπτύξουν την αυτοεκτίμησή τους παίζοντας ενεργό ρόλο στις δραστηριότητες ανάγνωσης.

Γενικά, τα εργαλεία και οι στρατηγικές που παρέχει το ReadTwinning θα πρέπει να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς να δημιουργήσουν δραστηριότητες ανάγνωσης, κατά τις οποίες οι μαθητές/μαθήτριες ενθαρρύνονται να εκφραστούν και να αναπτύξουν τις ικανότητες και τις προσωπικότητές τους, παρά τις κάθε είδους διακριτικές αναπαραστάσεις και προσεγγίσεις.

6.4 Μαθητές/μαθήτριες με αναπηρίες και άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD)⁵ διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στον καθορισμό της μεγάλης πλειοψηφίας των σημερινών εκπαιδευτικών πολιτικών για τις αναπηρίες. Από την υιοθέτησή της από τα Ηνωμένα Έθνη το 2006, προσανατολίζει και εμπνέει τους εθνικούς και διεθνείς κανονισμούς για την αξία.

Η σύμβαση δεν ορίζει ρητά την αναπηρία. Στον πρόλογο, η αναπηρία θεωρείται ως «μια εξελισσόμενη έννοια» που προκύπτει «από την αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων με αναπηρίες και των συμπεριφορικών και περιβαλλοντικών εμποδίων που εμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους». Το 1ο άρθρο της Σύμβασης ορίζει ότι «τα άτομα με αναπηρία περιλαμβάνουν τα άτομα που έχουν μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, διανοητικές ή αισθητηριακές βλάβες, οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια μπορεί να εμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους».

Παρ' όλα αυτά, οι επαγγελματίες, οι ακαδημαϊκοί και οι εκπρόσωποι της αναπηρίας στον τομέα της εκπαίδευσης και όχι μόνο, διεξάγουν εδώ και πολύ καιρό μια συζήτηση σχετικά με την ορολογία με σκοπό να προβληματιστούν σχετικά με τα εμπόδια που υπάρχουν στο μαθησιακό περιβάλλον, τα περισσότερα από τα οποία συνδέονται με τον όρο και τον ορισμό των Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΕΕΑ).

5. «Υιοθετήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2006 στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη και αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα του 21ου αιώνα και την πρώτη σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα που είναι ανοικτή για υπογραφή από οργανισμούς περιφερειακής ολοκλήρωσης. Η Σύμβαση αποτελεί συνέχεια δεκαετιών εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή της νοοτροπίας και της προσέγγισης των ατόμων με αναπηρία: από τη θεώρηση των ατόμων με αναπηρία ως «αντικειμένων» περίθαλψης, ιατρικής θεραπείας και κοινωνικής προστασίας προς τη θεώρηση των ατόμων με αναπηρία ως υποκειμένων με δικαιώματα, τα οποία είναι ικανά να διεκδικούν τα δικαιώματα αυτά και να λαμβάνουν αποφάσεις για τη ζωή τους βάσει της ελεύθερης και ενημερωμένης συγκατάθεσής τους, καθώς και να είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας. Η Σύμβαση προορίζεται ως μέσο για τα ανθρώπινα δικαιώματα με ρητή διάσταση της κοινωνικής ανάπτυξης. Υιοθετεί μια ευρεία κατηγοριοποίηση των ατόμων με αναπηρία και επιβεβαιώνει ότι όλα τα άτομα με όλους τους τύπους αναπηρίας πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Αποσαφηνίζει και προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο όλες οι κατηγορίες δικαιωμάτων εφαρμόζονται στα άτομα με αναπηρία και προσδιορίζει τους τομείς στους οποίους πρέπει να γίνουν προσαρμογές ώστε τα άτομα με αναπηρία να ασκούν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους και τους τομείς στους οποίους τα δικαιώματά τους έχουν παραβιαστεί και στους οποίους πρέπει να ενισχυθεί η προστασία των δικαιωμάτων».

Πηγή: <http://www.cbm.org/United-Nations-CRPD-256097.php>

Παρόλο που ο ορισμός είναι κοινά αποδεκτός και χρησιμοποιείται σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα, ορισμένοι ακτιβιστές τον επικρίνουν: σύμφωνα με μια ορισμένη θέση, ο όρος υπονοεί ότι οι μαθητές/μαθήτριες με αναπηρία έχουν διαφορετικές ανάγκες από τους μη ανάπηρους μαθητές/μαθήτριες (Oliver, 1996). Σημειώνεται ότι η χρήση του όρου «ειδικός» εστιάζει στο άτομο, ενισχύοντας έτσι την κατανόηση της αναπηρίας ως ιατρικό μοντέλο. Με βάση αυτό το μοντέλο,

οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία θεωρούνται αποτέλεσμα της ατομικής τους παθολογίας (Barnes et al., 2002). Αντίθετα, μια πιο πρόσφατη προσέγγιση της αναπηρίας που έχει τις ρίζες της στο διάγραμμα της UNCRPD, θεωρεί την αναπηρία ως μια κατάσταση που δεν προκύπτει αποκλειστικά ή πρωτίστως από μια ατομική παθολογία, αλλά σε μεγαλύτερο βαθμό από κοινωνικοοικονομικά και εκπαιδευτικά εμπόδια. Πρόκειται για την προσέγγιση της αναπηρίας με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία συνδέεται με το κοινωνικό μοντέλο. Σύμφωνα με το τελευταίο, η αναπηρία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια διαδραστική και εξελικτική κατάσταση που συνδημιουργείται από τα κοινωνικοπολιτισμικά εμπόδια.

Στον τομέα της εκπαίδευσης και της μάθησης, η εξέταση των «ειδικών αναγκών» συνεπάγεται την ιδέα της δημιουργίας προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών σχεδίων για κάθε μαθητή, ο οποίος εκπαιδεύεται ατομικά και ξεχωριστά. Ωστόσο, η προσφυγή σε προσαρμοσμένα εκπαιδευτικά σχέδια αντικατοπτρίζει το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας, δεδομένου ότι δίνει έμφαση στις ατομικές συνθήκες. Για να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος, τονίστηκε ότι η διαφορετικότητα κάθε μαθητή/κάθε μαθήτριας θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αλλά να προβάλλεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, όπου όλοι οι μαθητές/μαθήτριες αναγνωρίζονται ως διαφορετικά άτομα. Αυτή η ερμηνεία απορρέει από το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας και συνάδει με τη γενική συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο της αναπηρίας. Οι αρχές που χαρακτηρίζουν αυτό το μοντέλο είναι βαθιά εμπνευσμένες από την UNCRPD και, γενικότερα, από την παραδοχή της διαφορετικότητας ως ανθρώπινο δικαίωμα. Η UNCRPD δίνει έμφαση στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία για ισότιμη συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της ζωής, όπως η κοινωνία, η εκπαίδευση και η απασχόληση (Harpur, 2012). Σύμφωνα με την άποψη που καλλιεργείται από την UNCRPD, η ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την αυτοπραγμάτωση δεν απορρέει από έννοιες ανθρωπιάς ή φιλανθρωπίας, αλλά από εκείνα τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα που κάθε άτομο έχει και μπορεί να διεκδικήσει (Rioux & Carbert, 2003).

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, προκύπτει ότι η προσέγγιση του ReadTwinning για την ανάγνωση βασίζεται στις αρχές της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των πρακτικών αποκλεισμού εντός των εκπαιδευτικών πλαισίων (Slee & Alan, 2005) και στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και συμμετοχής στην ποιοτική εκπαίδευση για όλους τους μαθητές/μαθήτριες ανεξαρτήτως φύλου, αναπηρίας, εθνικότητας, χαμηλού κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου (Kozleski, Artiles & Waitoler, 2013). Σύμφωνα με τη UNICEF⁶

- η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να δοθεί σε όλα τα παιδιά μια δίκαιη ευκαιρία να πάνε στο σχολείο, να μάθουν και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να ευημερήσουν,
- εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς σημαίνει όλα τα παιδιά στις ίδιες τάξεις, στα ίδια σχολεία. Σημαίνει πραγματικές ευκαιρίες μάθησης για ομάδες που παραδοσιακά έχουν αποκλειστεί – όχι μόνο για παιδιά με αναπηρίες, αλλά και για ομιλητές μειονοτικών γλωσσών,
- τα συστήματα χωρίς αποκλεισμούς εκτιμούν τις μοναδικές συνεισφορές που φέρνουν στην τάξη μαθητές/μαθήτριες όλων των υποβάθρων και επιτρέπουν σε διαφορετικές ομάδες να αναπτυχθούν δίπλα-δίπλα, προς όφελος όλων.

Όπως περιγράφεται παρακάτω, οι αρχές της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς μπορούν να μεταφραστούν στην πράξη όσον αφορά την ανάγνωση χωρίς αποκλεισμούς.

6. <https://www.unicef.org/education/inclusive-education>

6.5 Στρατηγικές και προτάσεις για μια ανάγνωση χωρίς αποκλεισμούς για όλους

Το ReadTwinning υποστηρίζει την πιο πρόσφατη πολιτιστική και επιστημονική προοπτική για τις αναπηρίες και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ως εκ τούτου, οι μεθοδολογίες και τα εργαλεία του έχουν σχεδιαστεί για να εξασφαλίζουν την πρόσβαση όλων των μαθητών/μαθητριών και να παρέχουν εμπειρίες ανάγνωσης χωρίς αποκλεισμούς.

Για να το επιτύχει αυτό, το ReadTwinning λαμβάνει υπόψη κοινωνικοοικονομικά, πολιτιστικά, φυσικά, μαθησιακά ή/και γλωσσικά εμπόδια, προκειμένου να καθορίσει εκπαιδευτικά εργαλεία και ενότητες που προσεγγίζουν τις ανάγκες όλων των μαθητών/μαθητριών ως πλεονέκτημα και όχι ως αδυναμία. Δίνοντας έμφαση στα διαφορετικά μαθησιακά στυλ και ανάγκες των μαθητών/μαθητριών, το έργο είναι σύμφωνο με την ιδέα του καθολικού σχεδιασμού για τη μάθηση (**UDL**).

Το UDL είναι μια πρόσφατη μαθησιακή προσέγγιση που σκοπεύει να καταστήσει τη μάθηση προσβάσιμη για όλους τους μαθητές/μαθήτριες, ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, τις αναπηρίες, το φύλο ή την ηλικία. Η προσέγγιση αυτή επικεντρώνεται στην ιδέα ότι η διαφοροποίηση του μαθησιακού περιεχομένου, του υλικού και των εργαλείων είναι η μόνη στρατηγική για την άρση των εμποδίων στη μάθηση και την προσβασιμότητα της εκπαίδευσης για όλους.

Το ReadTwinning ανταποκρίνεται σε αυτή την προσέγγιση, προωθώντας διάφορες στρατηγικές ανάγνωσης που βασίζονται σε εξατομικευμένα μονοπάτια. Το πρόγραμμα προβλέπει διαδραστικές και επαυξημένες δραστηριότητες ανάγνωσης που ταιριάζουν με την ανάγκη για εξατομικευμένες μαθησιακές διαδρομές. Ακολουθώντας μια προοπτική «από κάτω προς τα πάνω», οι αναπηρίες και άλλες συνθήκες δεν θεωρούνται ως έλλειμμα, αλλά ως συνθήκες που πρέπει να ληφθούν υπόψη, προκειμένου να καθοριστούν οι κατάλληλες δραστηριότητες ανάγνωσης και μάθησης.

Όλοι οι μαθητές/μαθήτριες έχουν διαφορετικά μαθησιακά στυλ, όπως οπτικό, ακουστικό, κιναισθητικό ή ακόμη και συνδυασμό όλων αυτών. Η τρέχουσα βιβλιογραφία σχετικά με τα μαθησιακά στυλ συνδέεται επίσης με τους μαθητές/μαθήτριες με αναπηρίες και τη βιβλιογραφία σχετικά με το δικαίωμα στη διαφορετικότητα. Ως εκ τούτου, το έργο θα βοηθήσει τους μαθητές/μαθήτριες να αναπτύξουν τις δεξιότητες γραμματισμού τους χρησιμοποιώντας προσωπικές δεξιότητες. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα στοχευθεί αυτή η πτυχή.

Οι οπτικοί μαθητές/μαθήτριες μπορούν να επωφεληθούν από τη χρωματική κωδικοποίηση, τη χρήση γραμματοσειρών υψηλής αναγνωσιμότητας, τη φωνητική απόδοση, την οπτικοποίηση των πληροφοριών κειμένου, την εύκολη ανάγνωση κ.ο.κ.

Τα περιεχόμενα κειμένου που παρέχονται από την πλατφόρμα ReadTwinning χρησιμοποιούν γραμματοσειρά υψηλής αναγνωσιμότητας. Ταυτόχρονα, η πλατφόρμα περιλαμβάνει επιλογές προσβασιμότητας, όπως επιλογές ανάγνωσης οθόνης και επιλογές χρώματος και αντίθεσης οθόνης για την ενίσχυση της προσβασιμότητας.

Η προσβασιμότητα για τους οπτικούς μαθητές/μαθήτριες είναι επίσης απαραίτητη και αποτελεσματική για τους μαθητές/μαθήτριες με ακουστικές αναπηρίες, καθώς και για τους μαθητές/μαθήτριες με μαθησιακές και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (**ΕΜΔ**) και **νοητικές αναπηρίες (ID)**. Η δυσλεξία είναι μια από τις πιο κοινές ΕΜΔ που αφορά ιδιαίτερες δυσκολίες ανάγνωσης, ορθογραφίας και γραφής που οφείλονται σε διάφορους παράγοντες (γενετικούς, περιβαλλοντικούς, τραυματισμούς).

Παρομοίως, οι μαθητές/μαθήτριες με Νοητική Αναπηρία συχνά αποκλείονται από τις πρακτικές γραμματισμού στα σχολεία, εάν θεωρηθεί ότι δεν διαθέτουν συμβατικές δεξιότητες γραμματισμού. Ομοίως, άλλες ομάδες μαθητών/μαθητριών, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών με δυσκολίες επικοινωνίας, μπορεί να αποκλείονται από πρακτικές γραμματισμού, δεδομένου ότι η έλλειψη λεκτικής επικοινωνίας μπορεί συχνά να ερμηνευθεί ως αδυναμία συμμετοχής σε δραστηριότητες ανάγνωσης – μια υπόθεση που είναι κοντά σε αυτό που παραδοσιακά θεωρείται επίσης για παιδιά από διαφορετικά πολιτισμικά και ηλικιακά υπόβαθρα.

Ένας αριθμός εργαλείων και τεχνολογικών λύσεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη μαθητών/μαθητριών με διαφορετικές ικανότητες και ανάγκες, οι οποίοι ανταποκρίνονται σε διαφορετικά στυλ μάθησης, καθώς και σε διαφορετικές δυσκολίες, π.χ. ακουστικοί μαθητές/μαθήτριες, **καθώς και** μαθητές/μαθήτριες με οπτικές δυσκολίες. Ο όρος «οπτικές δυσκολίες» χρησιμοποιείται εδώ ως ευρύτερος που περιλαμβάνει ένα φάσμα δυσκολιών στην όραση και την οπτική αντίληψη και όχι μόνο ως ο νομικός ορισμός των οπτικών αναπηριών που υποστηρίζονται από τεχνολογίες όπως

- **Τα προγράμματα TTS (Text To Speech)** είναι προγράμματα σύνθεσης ομιλίας, πολύ διαδεδομένα στην εκπαιδευτική αγορά. Αναγνωρίζουν κάθε είδος γραπτού κειμένου και το διαβάζουν αυτόματα δυνατά. Είναι το κύριο λογισμικό που χρησιμοποιούν στην καθημερινή τους ζωή οι ολικά τυφλοί,

- **Τα προγράμματα VTT** (Voice To Text) αναγνωρίζουν την ανθρώπινη φωνή και τη μεταφράζουν σε κείμενο,
- **Τα ακουστικά βιβλία** θα μπορούσαν να αποτελέσουν μέρος του μη κειμενικού περιεχομένου που παρέχει η πλατφόρμα ReadTwinning. Επιπλέον, η πλατφόρμα θα μπορούσε να προσφέρει τη δυνατότητα δημιουργίας ακουστικών βιβλίων και φωνητικού περιεχομένου. Για άλλη μια φορά, αυτό θα πετύχαινε τον βασικό σκοπό του έργου, δηλαδή τη σύλληψη της ανάγνωσης ως μια κοινωνική, διαδραστική και δημιουργική δραστηριότητα,
- **Η δημιουργία ακουστικών βιβλίων** και φωνητικού περιεχομένου αφορά τους κιναισθητικούς μαθητές/μαθήτριες (αλλά θα μπορούσε επίσης να εφαρμοστεί σε οπτικούς/και ακουστικούς μαθητές/μαθήτριες).

Μαθητές/μαθήτριες με νοητική αναπηρία, γλωσσικές διαφορές, μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και οπτική μάθηση με την ευρύτερη έννοια, μπορούν να υποστηριχθούν μέσω τεχνολογιών και μεθοδολογιών όπως:

- Εύκολη ανάγνωση, περιλαμβάνει απλοποίηση και οπτική ενίσχυση δύσκολων κειμένων και ορολογίας, όταν η εστίαση είναι στην αντίληψη της κύριας ιδέας,
- Η συμβολοποίηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί παράλληλα με το κείμενο ή για την επεξήγηση και οπτικοποίηση δύσκολου λεξιλογίου ή ακόμη και για την ευθυγράμμιση του αναγνωστικού υλικού με τις εναλλακτικές στρατηγικές επικοινωνίας που μπορεί να χρησιμοποιούν οι μη λεκτικοί μαθητές/μαθήτριες.

Τα πολυμέσα είναι μια από τις πιο σημαντικές τεχνολογικές εφαρμογές για τον καθολικό σχεδιασμό για τη μάθηση. Εκτός από τις διάφορες επιλογές αναπαράστασης (οπτική, κείμενο, ήχος κ.λπ.), η χρήση των πολυμέσων περιλαμβάνει διαφοροποίηση στην αλληλεπίδραση των χρηστών και επιλογές για εναλλακτική πρόσβαση σε ψηφιακές μορφές βιβλίων και άλλων υλικών. Τα πολυμέσα στον γραμματισμό συνδέονται επίσης συχνά με την εμπλοκή των μαθητών/μαθητριών, ειδικά όταν χρησιμοποιούνται νέες τεχνολογίες όπως η εικονική και η επαυξημένη πραγματικότητα. Επιπλέον, τα καλά σχεδιασμένα και χωρίς αποκλεισμούς πολυμέσα ενσωματώνουν χαρακτηριστικά προσβασιμότητας ή/και επιτρέπουν τη χρήση προσωπικών υποστηρικτικών τεχνολογιών.

Προκειμένου να βοηθηθούν οι εκπαιδευτικοί να εξοικειωθούν με την αξιολόγηση αναγνώσεων χωρίς διακρίσεις, επισυνάπτεται στο **10** ένας κατάλογος προτεινόμενων βιβλίων. Περαιτέρω αναγνώσματα και εμπειρίες. Ο κατάλογος καταρτίστηκε με τη βοήθεια εκπαιδευτικών από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες που εργάζονται σε διαφορετικές εκπαιδευτικές βαθμίδες. Ο κατάλογος δεν πρέπει να θεωρηθεί εξαντλητικός ή περιεκτικός για όλες τις ανάγκες, αλλά μάλλον ως μια εργαλειοθήκη που ελπίζουμε ότι θα εμπνεύσει τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς στις μελλοντικές τους δραστηριότητες, είτε αυτές σχετίζονται με το ReadTwinning είτε όχι.

7. E-SAFETY ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Η αυξανόμενη χρήση των ψηφιακών εργαλείων από τους νέους και τις νέες εγείρει μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με την ηλεκτρονική ασφάλεια και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπίζονται τα θέματα αυτά. Τα σχολεία αντιμετωπίζουν συχνά διάφορα διλήμματα που σχετίζονται με τη χρήση του Διαδικτύου στην εκπαίδευση: Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη με ασφαλή και αποτελεσματικό τρόπο διαδικτυακά εργαλεία όπως τα ιστολόγια, τα wikis και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; Πώς πρέπει οι εκπαιδευτικοί να διαχειριστούν θέματα όπως τα πνευματικά δικαιώματα, η ιδιωτικότητα, η προσωπική ασφάλεια και η επαλήθευση των ιστότοπων; Πώς μπορούμε να κάνουμε τους μαθητές/μαθήτριες να ασχοληθούν προληπτικά με αυτά τα ζητήματα και την προσωπική τους ασφάλεια;

Παρόμοια ερωτήματα ισχύουν και για τη χρήση διαδικτυακών εργαλείων και πλατφορμών για κοινωνική ανάγνωση, ομάδες ανάγνωσης, κοινές δραστηριότητες ανάγνωσης, και επομένως και για τα εργαλεία και τις στρατηγικές του προγράμματος ReadTwinning. Για την προστασία της ιδιωτικής ζωής των ανηλίκων, υπάρχουν πλέον γενικοί κανόνες και ειδικές ενδείξεις σε διεθνές επίπεδο.

Σε διεθνές επίπεδο, έχουμε πολλές σημαντικές οδηγίες σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής των κοριτσιών και των αγοριών.

7.1 Παγκόσμιες γενικές πολιτικές και πρακτικές συλλογής δεδομένων

Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ) είναι ο κανονισμός της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής που ισχύει σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Ο ΓΚΠΔ αποσκοπεί πρωτίστως στην προστασία των φυσικών προσώπων έναντι των προσωπικών τους δεδομένων και στην απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου για τις διεθνείς επιχειρήσεις με την ενοποίηση των εθνικών κανονισμών εντός της ΕΕ σε ένα κείμενο. Ο κανονισμός ενσωματώνει διατάξεις και απαιτήσεις σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όχι μόνο οι ενήλικες, αλλά και τα παιδιά θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την προστασία των δεδομένων.

Η «Πύλη Σχολικής Εκπαίδευσης» είναι η διαδικτυακή πλατφόρμα της Ευρώπης για τη σχολική εκπαίδευση. Περιέχει πολλές πρακτικές ιδέες και εμπνέει εκπαιδευτικούς και σχολεία. Ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο, μεταξύ άλλων, είναι ένας σύντομος οδηγός για τον ΓΚΠΔ για σχολεία και εκπαιδευτικούς.¹

Μπορούμε επίσης να παρέχουμε πολλές αναφορές σε νόμους και κανόνες για το θέμα αυτό από χώρες εκτός Ευρώπης, ιδίως από τις ΗΠΑ:

- **Ο νόμος FERPA (Family Educational Rights and Privacy Act)²** από το Υπουργείο Παιδείας των ΗΠΑ είναι ένας ομοσπονδιακός νόμος που προστατεύει το απόρρητο των εκπαιδευτικών αρχείων των φοιτητών. Ο νόμος εφαρμόζεται σε όλα τα σχολεία που λαμβάνουν κονδύλια στο πλαίσιο ενός εφαρμοστέου προγράμματος του Υπουργείου Παιδείας των ΗΠΑ.
- **COPPA (U.S. Children's Online Privacy Protection Act of 1998)³**. Ο πρωταρχικός στόχος της COPPA είναι να δοθεί στους γονείς ο έλεγχος των πληροφοριών που συλλέγονται από τα μικρά παιδιά τους στο διαδίκτυο. Ο κανόνας σχεδιάστηκε για την προστασία των παιδιών κάτω των 13 ετών, λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική φύση του Διαδικτύου.
- **Η τροπολογία για την προστασία των δικαιωμάτων των μαθητών/μαθητριών (1978)** γράφτηκε για να προστατεύσει τα δικαιώματα των γονέων και των μαθητών/μαθητριών με δύο τρόπους. Πρώτον, κάθε υλικό που χρησιμοποιείται από μαθητές/μαθήτριες σε έρευνες, αναλύσεις ή αξιολογήσεις που χρηματοδοτούνται από την Ε.Δ.

θα είναι διαθέσιμα στους γονείς για να τα επιθεωρήσουν πριν τα χρησιμοποιήσουν με το παιδί τους. Δεύτερον, διασφα-

1. <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/tutorials/brief-gdpr-guide-for-schools.htm>

2. <https://www2.ed.gov/policy/gen/guid/fpco/ferpa/index.html>

3. <https://www.ftc.gov/enforcement/rules/rulemaking-regulatory-reform-proceedings/childrens-online-privacy-protection-rule>

λίζει ότι τα σχολεία και οι εργολάβοι αποκτούν γραπτή γονική συναίνεση προτού ένας ανήλικος μαθητής υποχρεωθεί να συμμετάσχει σε έρευνες, αναλύσεις ή αξιολογήσεις που χρηματοδοτούνται από την ΕΔ και οι οποίες ενδέχεται να αποκαλύψουν προσωπικές πληροφορίες.

- Το υπόδειγμα ειδοποίησης και συγκατάθεσης για συγκεκριμένες δραστηριότητες είναι ένα υπόδειγμα ειδοποίησης για τις σχολικές περιφέρειες προκειμένου να ενημερώνουν τους γονείς και να λαμβάνουν τη συγκατάθεσή τους ή να επιτρέπουν στους γονείς να επιλέξουν το παιδί τους να μην συμμετέχει σε ορισμένες σχολικές δραστηριότητες. (Βλέπε: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1).

7.2 Δίκαιες πρακτικές για τη συλλογή πληροφοριών από παιδιά

Τα παιδιά χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων τους, καθώς ενδέχεται να έχουν λιγότερη επίγνωση των κινδύνων, των συνεπειών και των σχετικών εγγυήσεων, καθώς και των δικαιωμάτων τους σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, η προστασία αυτή θα πρέπει να ισχύει για τη χρήση των προσωπικών δεδομένων των παιδιών με σκοπό τη δημιουργία προσωπικού προφίλ και τη συλλογή προσωπικών δεδομένων για τα παιδιά κατά τη χρήση υπηρεσιών που προσφέρονται απευθείας σε ένα παιδί. 3 Η αιτιολογική σκέψη του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων που αναφέρεται παρακάτω διευκρινίζει το άρθρο 8 του ΓΚΠΔ:

Άρθρο 8 – Προϋποθέσεις που ισχύουν για τη συγκατάθεση του παιδιού σε σχέση με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας

1. Όταν εφαρμόζεται το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο α), σε σχέση με την προσφορά υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας απευθείας σε ένα παιδί, η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενός παιδιού είναι νόμιμη όταν το παιδί είναι τουλάχιστον 16 ετών. Εάν το παιδί είναι κάτω των 16 ετών, η επεξεργασία αυτή είναι νόμιμη μόνο εάν και εφόσον η συγκατάθεση παρέχεται ή εγκρίνεται από τον ασκούντα τη γονική μέριμνα για το παιδί.
2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν με νόμο χαμηλότερη ηλικία για τους σκοπούς αυτούς, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω χαμηλότερη ηλικία δεν είναι κάτω των 13 ετών.
3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας καταβάλλει εύλογες προσπάθειες για να επαληθεύσει στις περιπτώσεις αυτές ότι η συγκατάθεση έχει δοθεί ή εγκριθεί από τον κάτοχο της γονικής μέριμνας για το παιδί, λαμβάνοντας υπόψη τη διαθέσιμη τεχνολογία.
4. Η παράγραφος 1 δεν θίγει το γενικό δικαίο των συμβάσεων των κρατών μελών, όπως οι κανόνες για την εγκυρότητα, τη σύναψη ή τα αποτελέσματα μιας σύμβασης σε σχέση με ένα παιδί.

Ο ΓΚΠΔ ορίζει την ηλικία συναίνεσης στα 16 έτη, αλλά τα επιμέρους κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να την ορίσουν στα 13 έτη⁴. Τα παιδιά κάτω από την ηλικία συναίνεσης δεν μπορούν να παρέχουν συναίνεση για τον εαυτό τους. Όταν η συγκατάθεση αποτελεί τη νόμιμη βάση για την επεξεργασία δεδομένων ενός παιδιού, απαιτούνται εύλογες προσπάθειες για να εξακριβωθεί ότι το πρόσωπο που δίνει τη συγκατάθεση είναι αρκετά μεγάλο για να το κάνει. οι επιγραμμικές υπηρεσίες πρέπει να λαμβάνουν τη συγκατάθεση από τον κάτοχο της γονικής μέριμνας για το παιδί.

7.2.1 Συναίνεση γονέων ή κηδεμόνων

Όταν η επεξεργασία βασίζεται στη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου, ο κάτοχος πρέπει πάντα να είναι σε θέση να αποδείξει (άρθρο 7.1 του ΓΚΠΔ) ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει δώσει τη συγκατάθεσή του, η οποία είναι έγκυρη εάν:

4. GDPR Ηλικία της «ψηφιακής» συναίνεσης: <https://www.privo.com/blog/gdpr-age-of-digital-consent>. Ο ΓΚΠΔ έχει ορίσει την ηλικία συναίνεσης στα 16 έτη, πράγμα που σημαίνει ότι οι 15χρονοι και νεότεροι χρήστες χρειάζονται τη συγκατάθεση των γονέων, όπου αυτό ισχύει. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να ορίσουν την ηλικία συναίνεσης μικρότερη, έως τα 13 έτη. Στην περίπτωση μας: Ιταλία: 14, Κύπρος: 14: 14, Πορτογαλία: 13, Ρουμανία: 16, Ηνωμένο Βασίλειο: 13

- έχει δοθεί στον ενδιαφερόμενο ενημέρωση σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρα 13 ή 14 του ΓΚΠΔ),
- έχει εκφραστεί από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ελεύθερα και απερίφραστα και εάν η επεξεργασία επιδιώκει πολλαπλούς σκοπούς που αφορούν καθένα από αυτά.

Η συγκατάθεση μπορεί πάντα να ανακληθεί. Θα πρέπει να επαληθεύεται ότι το αίτημα συγκατάθεσης διακρίνεται σαφώς από τα άλλα αιτήματα ή δηλώσεις που απευθύνονται στον ενδιαφερόμενο (άρθρο 7.2), για παράδειγμα μέσα σε ένα έντυπο.

Δεν επιτρέπεται η σιωπηρή ή τεκμαιρόμενη συγκατάθεση, π.χ. με την υποβολή εντύπων στα οποία έχουν ήδη σημειωθεί τα τετραγωνίδια των προσόντων. Η συγκατάθεση πρέπει να είναι «ρητή» κατά την επεξεργασία «ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» (άρθρο 9 του ΓΚΠΔ). Το ίδιο ισχύει και για τη συγκατάθεση σε αποφάσεις που βασίζονται σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία (συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ – άρθρο 22).

7.2.2 Διατήρηση και προστασία δεδομένων

Εκτός από τη συγκατάθεση, ένα άλλο σημαντικό ζήτημα αφορά την εγγύηση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται κατά τη διάρκεια επιγραμμικών δραστηριοτήτων.

Το άρθρο 5 του ΓΚΠΔ ορίζει επτά βασικές αρχές, οι οποίες αποτελούν τον πυρήνα του γενικού καθεστώτος προστασίας δεδομένων⁵. Το άρθρο 5 παράγραφος 1 απαιτεί ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα

(α) υποβάλλονται σε επεξεργασία νόμιμα, δίκαια και με διαφανή τρόπο σε σχέση με τα άτομα («νομιμότητα, δικαιοσύνη και διαφάνεια»),

(β) συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και δεν υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία κατά τρόπο ασυμβίβαστο με τους σκοπούς αυτούς- η περαιτέρω επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς δεν θεωρείται ασυμβίβαστη με τους αρχικούς σκοπούς («περιορισμός σκοπού»),

(γ) επαρκείς, συναφείς και περιορισμένες στο αναγκαίο μέτρο σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία («ελαχιστοποίηση των δεδομένων»),

(δ) να είναι ακριβή και, εφόσον απαιτείται, να ενημερώνονται- πρέπει να λαμβάνεται κάθε εύλογο μέτρο ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι ανακριβή, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία, διαγράφονται ή διορθώνονται χωρίς καθυστέρηση («ακρίβεια»),

(ε) διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει την ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από αυτό που είναι αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα- τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να αποθηκεύονται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, εφόσον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία αποκλειστικά για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς, υπό την προϋπόθεση της εφαρμογής των κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων που απαιτούνται από τον ΓΚΠΔ για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των ατόμων («περιορισμός αποθήκευσης»),

(στ) υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που διασφαλίζει την κατάλληλη ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη επεξεργασία και από τυχαία απώλεια, καταστροφή ή ζημία, με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων («ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα»).»

Το άρθρο 5 παράγραφος 2 προσθέτει ότι

«Ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση με την παράγραφο 1 («ac counttability») και είναι σε θέση να αποδεικνύει τη συμμόρφωση με αυτήν.»

5. <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/principles/>

Ο ΓΚΠΔ υπογραμμίζει τη σημασία δύο ρόλων, των φυσικών ή των νομικών προσώπων: ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων καθορίζει τα μέσα και τους σκοπούς της επεξεργασίας των δεδομένων, ενώ ο εκτελών την επεξεργασία δεδομένων χειρίζεται τα δεδομένα για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας. Κάθε μέρος έχει διαφορετικές νομικές ευθύνες.

Στο πλαίσιο του έργου μας, το **Forum del libro**, ο «υπεύθυνος επεξεργασίας», θα πρέπει συνήθως να εξασφαλίσει μια σαφώς καθορισμένη σύμβαση με τον «εκτελούντα την επεξεργασία». Ο εκτελών την επεξεργασία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, από μια διαδικτυακή πλατφόρμα μάθησης έως ένα λογισμικό. Στην περίπτωση μας, την πλατφόρμα ReadTwinning διαχειρίζεται η **GRYD**.

Οι οντότητες αυτές εκτελούν οποιαδήποτε πράξη επί των δεδομένων, ακόμη και αν είναι αυτοματοποιημένη, όπως η συλλογή, η αποθήκευση, η ανάκτηση, η καταστροφή και ούτω καθεξής.

Η λογοδοσία είναι μία από τις αρχές προστασίας δεδομένων, σύμφωνα με την οποία το Forum del Libro είναι υπεύθυνο για τη συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ και πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνο για τη συμμόρφωσή του.

Το Forum del Libro, με την υποστήριξη της GRYD ως φορέα ανάπτυξης των διαδικτυακών εργαλείων, εφαρμόζει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της λογοδοσίας, όπως:

- υιοθέτηση και εφαρμογή πολιτικών προστασίας δεδομένων,
- υιοθέτηση μιας προσέγγισης «προστασίας δεδομένων εκ κατασκευής και εξ ορισμού»,
- τη σφράγιση γραπτών συμβάσεων με οργανισμούς που επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό της - τη διατήρηση τεκμηρίωσης των δραστηριοτήτων επεξεργασίας,
- εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων ασφαλείας,
- διενέργεια εκτιμήσεων αντικτύπου για την προστασία των δεδομένων για χρήσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που ενδέχεται να οδηγήσουν σε υψηλούς κινδύνους εις βάρος των ατόμων,
- διορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων.

Οι υποχρεώσεις λογοδοσίας είναι συνεχείς. Το Forum del libro θα επανεξετάσει και θα επικαιροποιήσει τα μέτρα που έχουν τεθεί σε εφαρμογή, εάν χρειαστεί.

7.3 Προσωπικά και ευαίσθητα δεδομένα

Προσωπικά δεδομένα είναι κάθε πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στην ταυτοποίηση ενός ατόμου ή της οικογένειάς του. Στα σχολικά αρχεία, αυτά είναι το όνομά τους, η διεύθυνσή τους, τα στοιχεία επικοινωνίας τους, τα πειθαρχικά τους μητρώα, καθώς και οι βαθμοί και οι εκθέσεις προόδου τους. Αυτού του είδους τα δεδομένα παραμένουν «προσωπικά» ακόμη και αν ένα άτομο επιλέξει να τα αποκαλύψει.

Αλλά οι ειδικές κατηγορίες δεδομένων (**ευαίσθητα δεδομένα**) **αφορούν** πιο ευαίσθητα θέματα. Όσον αφορά τα σχολεία, αυτά περιλαμβάνουν τα βιομετρικά δεδομένα των μαθητών/μαθητριών (π.χ. δακτυλικά αποτυπώματα, φωτογραφίες), τις θρησκευτικές πεποιθήσεις (π.χ. η επιλογή ενός μαθητή να μην παρακολουθήσει το μάθημα των θρησκευτικών), την υγεία (π.χ. αλλεργίες) ή τις διατροφικές απαιτήσεις (οι οποίες μπορεί να υποδηλώνουν τις θρησκευτικές πεποιθήσεις ή την κατάσταση της υγείας των μαθητών/μαθητριών). Τα δεδομένα αυτής της κατηγορίας ενδέχεται να ενέχουν κινδύνους για τους ανθρώπους και, ως εκ τούτου, μπορούν να τύχουν επεξεργασίας μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις⁶. Τα σχολεία δεν επιτρέπεται να τα χρησιμοποιούν χωρίς τη συγκατάθεση των γονέων:

- τις πολιτικές πεποιθήσεις του μαθητή ή των γονέων του μαθητή,
- διανοητικά ή ψυχολογικά προβλήματα του μαθητή ή της οικογένειάς του,

6. Βλ. τις συστάσεις του I.C.O. (Information Commissioner's Office), της ανεξάρτητης αρχής του Ηνωμένου Βασιλείου που έχει συσταθεί για την εκδίπλωση των δικαιωμάτων πληροφόρησης προς το δημόσιο συμφέρον: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/lawful-basis-for-processing/special-category-data/>

- παράνομη, αντικοινωνική, αυτοενοχοποιητική ή εξευτελιστική συμπεριφορά,
- κριτικές αξιολογήσεις άλλων ατόμων με τα οποία οι ερωτώμενοι έχουν στενές οικογενειακές σχέσεις – νομικά αναγνωρισμένες προνομιακές σχέσεις, όπως με δικηγόρους, γιατρούς ή ιερείς – θρησκευτικές πρακτικές, σχέσεις ή πεποιθήσεις του μαθητή ή των γονέων,
- εισόδημα, εκτός από τα απαιτούμενα από το νόμο για τον προσδιορισμό της επιλεξιμότητας του προγράμματος,
- οτιδήποτε έχει να κάνει με τον πρωθυπουργό της χώρας τους ή έναν «κυβερνήτη» μιας χώρας.

Οι γονείς έχουν το δικαίωμα να δώσουν την άδεια στο παιδί τους να συμμετάσχει σε έρευνες, αναλύσεις ή αξιολογήσεις που απαιτούν το παραπάνω περιεχόμενο, ή έχουν την επιλογή να αρνηθούν στο παιδί τους να μοιραστεί τέτοιες πληροφορίες με το σχολείο.

7.4 Έργο ReadTwinning. Έγγραφα για την ηλεκτρονική ασφάλεια και την προστασία της ιδιωτικής ζωής

Θα εκπονηθούν δύο έγγραφα που θα πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να εξασφαλιστεί η απόλυτη προστασία της ιδιωτικής ζωής των ανηλίκων που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ReadTwinning:

Υπόδειγμα συγκατάθεσης για τη χρήση πληροφοριών σχετικά με τους ανηλίκους που συμμετέχουν στο έργο, το οποίο πρέπει να υπογράφεται από γονέα ή κηδεμόνα. (Συνημμένο 1: **ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ & ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**)

Δήλωση ευθύνης για τη συλλογή και τη φύλαξη των δεδομένων που αφορούν τους ανηλίκους που συμμετέχουν στο έργο, με αναφορά των ρόλων του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία. (Συνημμένο 2: **ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**)

Το ξέσπασμα του ιού COVID19 προκάλεσε μια μαζική μετάβαση από τις offline στις online επαγγελματικές και προσωπικές σχέσεις. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα εργαλεία τηλεδιάσκεψης αποδείχθηκαν βασικοί δίαυλοι επικοινωνίας και πληροφόρησης. Σε αυτό το νέο πλαίσιο, ο συντριπτικός ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των διαδικτυακών εφαρμογών ανέδειξε περαιτέρω την ανάγκη για μιντιακή και ψηφιακή παιδεία για όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως ηλικίας ή γεωγραφικής θέσης.

Όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής, ωστόσο, η εστίαση δεν πρέπει να είναι μόνο στο πώς μπορούν να προστατευθούν οι νέοι, αλλά και στο πώς μπορούν να προστατευθούν οι ίδιοι. Μεγάλη σημασία έχει η απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων για τη συνειδητή αξιοποίηση των πληροφοριών, των ειδήσεων, των βίντεο και όλων όσων μας παρέχονται, αναπτύσσοντας την ικανότητα αναζήτησης, ανάλυσης και επιλογής των διαθέσιμων πληροφοριών, προκειμένου να βελτιώσουμε πραγματικά τις γνώσεις μας. Από την άποψη αυτή, η κατάλληλη ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού είναι ζωτικής σημασίας.

Οι διαστάσεις του ψηφιακού γραμματισμού στις διαδικτυακές συμπεριφορές που σχετίζονται με την ιδιωτικότητα που πρέπει να εξεταστούν είναι τρεις⁷:

- α) εξοικείωση με τις τεχνικές πτυχές του Διαδικτύου,
- (β) την ευαισθητοποίηση σε κοινές θεσμικές πρακτικές, και
- (γ) κατανόηση της τρέχουσας πολιτικής απορρήτου.

Η χρήση του θα είναι η παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στα σχολεία, προκειμένου επίσης να εξασφαλιστεί η αυξανόμενη προσοχή στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις εντός της σχολικής κοινότητας (η οποία περιλαμβάνει μαθητές/μαθήτριες, οικογένειες και προσωπικό του σχολείου). (Συνημμένο 3: **ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ**).

7. Yong Jin Park, "Digital Literacy and Privacy Behavior Online", Article in Communication Research 40(2):215- 236 – April 2013 https://www.researchgate.net/publication/258130965_Digital_Literacy_and_Privacy_Behavior_Online

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ – ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΑΤΆΘΕΣΗ ΓΙΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

[Τα παρακάτω αποτελούν μόνο ένα παράδειγμα των ειδοποιήσεων και της συγκατάθεσης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις σχολικές περιφέρειες για έρευνες προστατευόμενων πληροφοριών. Οι σχολικές περιφέρειες θα πρέπει να προσαρμόσουν τις ειδοποιήσεις και τη συγκατάθεση/αποχώρηση ανάλογα με τις συγκεκριμένες δραστηριότητές τους.

Ημερομηνία: [Προσθέστε ημερομηνία.]

Σχολείο:

Δραστηριότητα: Δραστηριότητα Έρευνα για συμπεριφορές υψηλού κινδύνου.

Περίληψη: Πρόκειται για μια ανώνυμη έρευνα που θέτει στους μαθητές/μαθήτριες ερωτήσεις σχετικά με συμπεριφορές όπως η χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ, η σεξουαλική συμπεριφορά, η βία και άλλες συμπεριφορές υψηλού κινδύνου. Η έρευνα θέτει επίσης ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα σχετικά με τη σύνθεση της οικογένειας, τη σχέση μεταξύ γονέων και παιδιών και τη χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών στο σπίτι.

[Σημείωση για τα σχολεία: Το σχολείο θα ενημερώσει τον γονέα για τον χρόνο και τον τόπο όπου ο γονέας μπορεί να το ελέγξει. Ο γονέας έχει το δικαίωμα, κατόπιν αιτήματος, να εξετάσει αυτή την έρευνα προστατευόμενων πληροφοριών].

[Σημείωση για τα σχολεία: Εάν η εν λόγω έρευνα χορηγείται στο πλαίσιο ενός εφαρμοστέου προγράμματος και ο μαθητής υποχρεούται να υποβληθεί στην έρευνα, απαιτείται προηγούμενη «ενεργή» συγκατάθεση.

Συναίνεση: για να μπορέσει το παιδί σας να συμμετάσχει σε αυτή την έρευνα.

[Δείγμα συγκατάθεσης:

Εγώ **[όνομα γονέα]** δίνω τη συγκατάθεσή μου στο **[όνομα παιδιού]** να συμμετάσχει στην έρευνα **ABC Survey of At-Risk Behaviours** στις ή στις [Προσθέστε ημερομηνία].

Υπογραφή γονέα

Παρακαλούμε επιστρέψτε το παρόν έντυπο το αργότερο μέχρι την **[εισάγετε ημερομηνία]** στον ακόλουθο σχολικό υπάλληλο: [Αναφέρετε όνομα και ταχυδρομική διεύθυνση.]

Εάν χρειάζεστε, παρακαλείστε να επικοινωνήσετε με τον [υπάλληλο του σχολείου] στο [αριθμός τηλεφώνου, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, διεύθυνση κ.λπ.] το αργότερο μέχρι την [ημερομηνία], εάν δεν θέλετε το παιδί σας να συμμετάσχει στην έρευνα **ABC Survey of At-Risk Behaviours** στις ή γύρω στις [Προσθέστε ημερομηνία].

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

(Υπόδειγμα DPA PDF εδώ:

<https://gdpr.eu/wp-content/uploads/2019/01/Data-Processing-Agreement-Template.pdf>)

Η παρούσα συμφωνία επεξεργασίας δεδομένων («συμφωνία») αποτελεί μέρος της σύμβασης παροχής υπηρεσιών («κύρια συμφωνία») μεταξύ

(η «Εταιρεία») και

(ο «Εκτελών την Επεξεργασία Δεδομένων»)

(από κοινού τα «Μέρη»)

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΌΤΙ ΤΟ

(Α) Η Εταιρεία ενεργεί ως Υπεύθυνος Επεξεργασίας Δεδομένων.

(Β) Η Εταιρεία επιθυμεί να αναθέσει υπεργολαβικά ορισμένες Υπηρεσίες, οι οποίες συνεπάγονται την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στον Εκτελούντα την Επεξεργασία Δεδομένων.

(Γ) Τα μέρη επιδιώκουν να εφαρμόσουν μια συμφωνία επεξεργασίας δεδομένων που να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του ισχύοντος νομικού πλαισίου σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων και με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

(Δ) Τα μέρη επιθυμούν να καθορίσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

ΣΥΜΦΩΝΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

1. Ορισμοί και ερμηνεία

1.1. Εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στο παρόν, οι όροι και εκφράσεις με κεφαλαία που χρησιμοποιούνται στην παρούσα συμφωνία έχουν την ακόλουθη έννοια:

1.1.1 «Συμφωνία» σημαίνει την παρούσα Συμφωνία Επεξεργασίας Δεδομένων και όλα τα Παραρτήματα,

1.1.2 «Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας» σημαίνει κάθε Προσωπικό Δεδομένο που επεξεργάζεται ένας Συμβεβλημένος Εκτελών την Επεξεργασία για λογαριασμό της Εταιρείας σύμφωνα ή σε σχέση με την Κύρια Συμφωνία,

1.1.3 «Συμβεβλημένος εκτελών την επεξεργασία» σημαίνει υποεπεξεργαστής,

1.1.4 «Νόμοι περί προστασίας δεδομένων» σημαίνει τους νόμους της ΕΕ περί προστασίας δεδομένων και, στο βαθμό που ισχύουν, τους νόμους περί προστασίας δεδομένων ή ιδιωτικότητας οποιασδήποτε άλλης χώρας,

1.1.5 «ΕΟΧ» σημαίνει τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο,

1.1.6 «Νόμοι της ΕΕ για την προστασία δεδομένων» σημαίνει την οδηγία 95/46/ΕΚ της ΕΕ, όπως έχει μεταφερθεί στην εσωτερική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους και όπως τροποποιείται, αντικαθίσταται ή αντικαθίσταται κατά καιρούς, συμπεριλαμβανομένου του ΓΚΠΔ και των νόμων που εφαρμόζουν ή συμπληρώνουν τον ΓΚΠΔ,

1.1.7 «ΓΚΠΔ» σημαίνει τον Γενικό Κανονισμό 2016/679 της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων,

1.1.8 «Μεταφορά δεδομένων» σημαίνει:

1.1.8.1 μεταφορά Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας από την Εταιρεία σε συμβεβλημένο εκτελούντα την επεξεργασία- ή

1.1.8.2 την περαιτέρω διαβίβαση Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας από έναν Συμβεβλημένο Εκτελούντα την Επεξεργασία σε έναν Υπεργολάβο Εκτελούντα την Επεξεργασία ή μεταξύ δύο εγκαταστάσεων ενός Συμβεβλημένου Εκτελούντος την Επεξεργασία, σε κάθε περίπτωση, όταν η εν λόγω διαβίβαση θα απαγορευόταν από τους Νόμους περί Προστασίας Δεδομένων (ή από τους όρους των συμφωνιών διαβίβασης δεδομένων που έχουν τεθεί σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση των περιορισμών διαβίβασης δεδομένων που προβλέπονται από τους Νόμους περί Προστασίας Δεδομένων),

1.1.9 «Υπηρεσίες» σημαίνει τις υπηρεσίες _____ που παρέχει η Εταιρεία.

1.1.10 «Υποεπεξεργαστής»: κάθε πρόσωπο που ορίζεται από τον Εκτελούντα την Επεξεργασία ή για λογαριασμό του Εκτελούντος την Επεξεργασία για την επεξεργασία των Πε ρονικών Δεδομένων για λογαριασμό της Εταιρείας σε σχέση με τη Συμφωνία.

1.2. Οι όροι «Επιτροπή», «υπεύθυνος επεξεργασίας», «υποκείμενο των δεδομένων», «κράτος μέλος», «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», «παραβίαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», «επεξεργασία» και «εποπτική αρχή» έχουν την ίδια έννοια όπως στον ΓΚΠΔ και οι συναφείς όροι τους ερμηνεύονται αναλόγως.

2. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων της εταιρείας

2.1 Ο επεξεργαστής:

2.1.1 να συμμορφώνεται με όλους τους ισχύοντες νόμους περί προστασίας δεδομένων κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων της εταιρείας και

2.1.2 να μην επεξεργάζεται Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας παρά μόνο κατόπιν τεκμηριωμένων οδηγιών της σχετικής Εταιρείας.

2.2 Η Εταιρεία αναθέτει στους Εκτελούντες την επεξεργασία να επεξεργάζονται τα Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας.

3. Προσωπικό του επεξεργαστή

Ο Εκτελών την Επεξεργασία λαμβάνει εύλογα μέτρα για να διασφαλίσει την αξιοπιστία οποιουδήποτε υπαλλήλου, πράκτορα ή εργολάβου οποιουδήποτε Συμβεβλημένου Εκτελούντος την Επεξεργασία, ο οποίος μπορεί να έχει πρόσβαση στα Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας, διασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση ότι η πρόσβαση περιορίζεται αυστηρά σε εκείνα τα άτομα που πρέπει να γνωρίζουν / να έχουν πρόσβαση στα σχετικά Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας, όπως είναι απολύτως απαραίτητο για τους σκοπούς της Κύριας Σύμβασης, και να συμμορφώνεται με την Εφαρμοστέα Νομοθεσία στο πλαίσιο των καθηκόντων του εν λόγω ατόμου στον Συμβεβλημένο Εκτελούντα την Επεξεργασία, διασφαλίζοντας ότι όλα αυτά τα άτομα υπόκεινται σε δεσμεύσεις εμπιστευτικότητας ή επαγγελματικές ή νόμιμες υποχρεώσεις.

σεις εμπιστευτικότητας.

4. Ασφάλεια

4.1. Λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση της τεχνολογίας, το κόστος εφαρμογής και τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το κείμενο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, καθώς και τον κίνδυνο διαφορετικής πιθανότητας και σοβαρότητας για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, ο εκτελών την επεξεργασία εφαρμόζει, σε σχέση με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα της εταιρείας, τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για να εξασφαλίσει επίπεδο ασφάλειας ανάλογο με τον εν λόγω κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 32 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.

4.2. Κατά την αξιολόγηση του κατάλληλου επιπέδου ασφάλειας, ο εκτελών την επεξεργασία λαμβάνει υπόψη του ιδίως τους κινδύνους που ενέχει η επεξεργασία, ιδίως από παραβίαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

5. Υποεπεξεργασία

5.1. Ο Εκτελών την Επεξεργασία δεν θα διορίζει (ή δεν θα γνωστοποιεί οποιαδήποτε Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας σε) οποιονδήποτε Υπεργολάβο, εκτός εάν απαιτείται ή εξουσιοδοτείται από την Εταιρεία.

6. Δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων

6.1 Λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της Επεξεργασίας, ο Εκτελών την Επεξεργασία θα συνδράμει την Εταιρεία με την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Εταιρείας, όπως εύλογα γίνεται αντιληπτό από την Εταιρεία, για την ανταπόκριση σε αιτήματα άσκησης των δικαιωμάτων των Υποκειμένων Δεδομένων σύμφωνα με τους νόμους περί προστασίας δεδομένων.

6.2 Ο επεξεργαστής:

6.2.1 ενημερώνει αμέσως την Εταιρεία εάν λάβει αίτημα από Υποκείμενο Δεδομένων βάσει οποιουδήποτε νόμου περί προστασίας δεδομένων σε σχέση με τα Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας και

6.2.2 διασφαλίζει ότι δεν απαντά στο εν λόγω αίτημα παρά μόνο κατόπιν τεκμηριωμένων οδηγιών της Εταιρείας ή όπως απαιτείται από τους εφαρμοστέους νόμους στους οποίους υπόκειται ο Εκτελών την Επεξεργασία, οπότε ο Εκτελών την Επεξεργασία ενημερώνει την Εταιρεία, στο βαθμό που επιτρέπεται από τους εφαρμοστέους νόμους, για την εν λόγω νομική απαίτηση πριν ο Συμβεβλημένος Εκτελών την Επεξεργασία απαντήσει στο αίτημα.

7. Παραβίαση προσωπικών δεδομένων

7.1 Ο Εκτελών την Επεξεργασία ενημερώνει την Εταιρεία χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση μόλις ο Εκτελών την Επεξεργασία λάβει γνώση μιας Παραβίασης Προσωπικών Δεδομένων που επηρεάζει τα Προσωπικά Δεδομένα της Εταιρείας, παρέχοντας στην Εταιρεία επαρκείς πληροφορίες που θα της επιτρέψουν να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της να αναφέρει ή να ενημερώσει τα Υποκείμενα Δεδομένων για την Παραβίαση Προσωπικών Δεδομένων σύμφωνα με τους Νόμους περί Προστασίας Δεδομένων.

7.2 Ο Εκτελών την Επεξεργασία συνεργάζεται με την Εταιρεία και λαμβάνει εύλογα εμπορικά μέτρα σύμφωνα με τις οδηγίες της Εταιρείας για να βοηθήσει στη διερεύνηση, τον μετριασμό και την αποκατάσταση κάθε τέτοιας Παραβίασης Προσωπικών Δεδομένων.

8. Εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων και προηγούμενη διαβούλευση

Ο Εκτελών την Επεξεργασία θα παρέχει εύλογη βοήθεια στην Εταιρεία για τυχόν εκτιμήσεις επιπτώσεων στην προστασία των δεδομένων και προηγούμενες διαβουλεύσεις με τις Εποπτικές Αρχές ή άλλες αρμόδιες αρχές προστασίας δεδομένων, τις οποίες η Εταιρεία εύλογα θεωρεί ότι απαιτούνται από το άρθρο 35 ή 36 του ΓΚΠΔ ή αντίστοιχες διατάξεις οποιουδήποτε άλλου νόμου περί προστασίας δεδομένων, σε κάθε περίπτωση αποκλειστικά σε σχέση με την Επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας από τους Συμβεβλημένους Εκτελούντες την Επεξεργασία και λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της Επεξεργασίας και τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες σε αυτούς.

9. Διαγραφή ή επιστροφή των προσωπικών δεδομένων της εταιρείας

9.1 Με την επιφύλαξη της παρούσας ενότητας 9, ο Εκτελών την Επεξεργασία υποχρεούται αμέσως και σε κάθε περίπτωση εντός

10 εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία παύσης οποιωνδήποτε Υπηρεσιών που συνεπάγονται την Επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας (η «Ημερομηνία Παύσης»), διαγράψτε και φροντίστε για τη διαγραφή όλων των αντιγράφων αυτών των Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας.

10. Δικαιώματα ελέγχου

10.1 Με την επιφύλαξη της παρούσας ενότητας 10, ο Εκτελών την Επεξεργασία θα θέτει στη διάθεση της Εταιρείας, κατόπιν αιτήματος, όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την απόδειξη της συμμόρφωσης με την παρούσα

Συμφωνία και θα επιτρέπει και θα συμβάλλει σε ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων των επιθεωρήσεων, από την Εταιρεία ή από ελεγκτή εντεταλμένο από την Εταιρεία σε σχέση με την Επεξεργασία των Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας από τους Συμβεβλημένους Εκτελούντες την Επεξεργασία.

10.2 Τα δικαιώματα πληροφόρησης και ελέγχου της Εταιρείας απορρέουν από το τμήμα 10.1 μόνο στο βαθμό που η Συμφωνία δεν τους παρέχει διαφορετικά δικαιώματα πληροφόρησης και ελέγχου που πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις του νόμου περί προστασίας δεδομένων.

11. Μεταφορά δεδομένων

11.1 Ο Εκτελών την Επεξεργασία δεν μπορεί να μεταφέρει ή να επιτρέψει τη μεταφορά Δεδομένων σε χώρες εκτός της ΕΕ ή/και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) χωρίς την προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εταιρείας. Εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της παρούσας σύμβασης διαβιβάζονται από χώρα εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου σε χώρα εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, τα μέρη διασφαλίζουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προστατεύονται επαρκώς. Για να επιτευχθεί αυτό, τα μέρη, εκτός εάν συμφωνηθεί διαφορετικά, βασίζονται σε εγκεκριμένες από την ΕΕ τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

12. Γενικοί όροι

12.1 Εμπιστευτικότητα. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος οφείλει να τηρεί εμπιστευτικά την παρούσα συμφωνία και τις πληροφορίες που λαμβάνει σχετικά με το άλλο συμβαλλόμενο μέρος και τις δραστηριότητές του σε σχέση με την παρούσα συμφωνία («Εμπιστευτικές πληροφορίες») και δεν πρέπει να χρησιμοποιεί ή να αποκαλύπτει τις εν λόγω εμπιστευτικές πληροφορίες χωρίς την προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, εκτός εάν:

(α) η αποκάλυψη απαιτείται από το νόμο,

(β) οι σχετικές πληροφορίες είναι ήδη δημόσια διαθέσιμες.

12.2 Ειδοποιήσεις. Όλες οι ειδοποιήσεις και οι ανακοινώσεις που δίνονται στο πλαίσιο της παρούσας συμφωνίας πρέπει να είναι γραπτές και θα παραδίδονται προσωπικά, θα αποστέλλονται ταχυδρομικώς ή θα αποστέλλονται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη διεύθυνση ή στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αναφέρεται στην επικεφαλίδα της παρούσας συμφωνίας, σε άλλη διεύθυνση που θα γνωστοποιείται κατά καιρούς από τα συμβαλλόμενα μέρη με αλλαγή διεύθυνσης.

13. Εφαρμοστέο δίκαιο και δικαιοδοσία

13.1 Η παρούσα Συμφωνία διέπεται από τους νόμους του _____.

13.2. Οποιαδήποτε διαφορά προκύψει σε σχέση με την παρούσα συμφωνία, την οποία τα μέρη δεν θα είναι σε θέση να επιλύσουν φιλικά, θα υπάγεται στην αποκλειστική δικαιοδοσία των δικαστηρίων της ιστοσελίδας _____, με την επιφύλαξη ενδεχόμενης προσφυγής στη διεύθυνση _____.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, η παρούσα συμφωνία συνάπτεται με ισχύ από την ημερομηνία που αναφέρεται αρχικά κατωτέρω. Εταιρεία

Υπογραφή

Όνομα:

Τίτλος:

Ημερομηνία υπογραφής:

Εταιρεία επεξεργασίας

Υπογραφή

Όνομα

Τίτλος

Ημερομηνία υπογραφής

.....

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3

ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΘΡΑΝΙΩΝ

Οι κανονισμοί προστασίας της ιδιωτικής ζωής των ανηλίκων είναι εθνικοί. Για παράδειγμα, στην Ιταλία ο οδηγός του Εγγυητή για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που αφορά το σχολείο¹ δημοσιεύεται στον ιστότοπο του Υπουργείου Παιδείας, Πανεπιστημίων και Έρευνας (MIUR)², ο οποίος απαντά σε μια σειρά από συνήθεις ερωτήσεις. Τα κύρια θέματα είναι τα εξής:

Γραπτές εξετάσεις στην τάξη

Η ιδιωτική ζωή των μαθητών/μαθητριών δεν επηρεάζεται από τους καθηγητές που αναθέτουν μια εργασία στην τάξη, σύμφωνα με την οποία οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να αναπτύξουν ένα θέμα που αφορά τον προσωπικό τους κόσμο. Αντίθετα, ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι αρκετά ευαίσθητος ώστε να βρίσκει την ισορροπία μεταξύ των διδακτικών αναγκών και της προστασίας του απορρήτου, εάν πρόκειται για ευαίσθητα θέματα, όταν οι εργασίες διαβάζονται στην τάξη.

Τηλέφωνα και tablet

Η χρήση κινητών τηλεφώνων και smartphones επιτρέπεται γενικά για αυστηρά προσωπικούς σκοπούς, π.χ. για την καταγραφή μαθημάτων, και πάντα με σεβασμό προς τα άτομα της τάξης. Ωστόσο, εναπόκειται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα να αποφασίζουν αυτόνομα αν η χρήση των κινητών τηλεφώνων θα ρυθμίζεται ή θα απαγορεύεται. Οι εικόνες, τα βίντεο ή οι φωτογραφίες δεν μπορούν να διαδοθούν στο διαδίκτυο, παρά μόνο στις περιπτώσεις που τα άτομα που φωτογραφίζονται ή καταγράφονται δίνουν τη συγκατάθεσή τους. Θα πρέπει να θυμόμαστε ότι η δημοσιοποίηση βίντεο και φωτογραφιών που παραβιάζουν το απόρρητο και την αξιοπρέπεια των ανθρώπων μπορεί να οδηγήσει σε

την εφαρμογή πειθαρχικών και χρηματικών κυρώσεων κατά των εν λόγω φοιτητών ή ακόμη και την απαγγελία κατηγοριών για ποινικό αδίκημα. Η ίδια προσοχή συνιστάται και κατά τη χρήση ταμπλετών, εφόσον χρησιμοποιούνται για εγγραφή και όχι μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς ή κατά τη συμβουλευτική με ηλεκτρονικά βιβλία και διαδικτυακά κείμενα στην τάξη.

Δημιουργικές και υπαίθριες δραστηριότητες

Το βιντεοσκοπημένο υλικό και οι φωτογραφίες που συλλέγονται κατά τη διάρκεια παραστάσεων, ψυχαγωγικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων, σχολικών εκδρομών και εξετάσεων στην τάξη δεν παραβιάζουν το απόρρητο. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εικόνες συλλέγονται για προσωπικούς σκοπούς και προορίζονται για οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον- σε περίπτωση που προορίζονται για δημοσιοποίηση ή διάδοση στο διαδίκτυο ή σε κοινωνικά δίκτυα, απαιτείται η συγκατάθεση των ατόμων που εμφανίζονται στα βίντεο ή στις φωτογραφίες.

Ερωτηματολόγια για ερευνητικές δραστηριότητες

Η ερευνητική δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένης της συλλογής προσωπικών πληροφοριών μέσω ερωτηματολογίων που θα χορηγηθούν στους μαθητές/μαθήτριες, επιτρέπεται μόνο εάν τα παιδιά και οι γονείς έχουν ενημερωθεί εκ των προτέρων σχετικά με τους σκοπούς της έρευνας, τις μεθόδους επεξεργασίας και τα μέτρα ασφαλείας που λαμβάνονται. Οι μαθητές και οι γονείς πρέπει να είναι ελεύθεροι να αποφασίσουν αν θα συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία.

Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

Τα σχολεία πρέπει να γνωστοποιούν στις οικογένειες και τα παιδιά, μέσω επαρκούς πληροφόρησης, τα δεδομένα που συλλέγουν και τον τρόπο χρήσης τους. Τα σχολεία χρησιμοποιούν συχνά ευαίσθητα δεδομένα στις καθημερινές

1. <http://www.garanteprivacy.it/garante/navig/jsp/index.jsp>

2. http://iostudio.pubblica.istruzione.it/web/guest/diritti_e_doveri

τους δραστηριότητες – όπως αυτά που αφορούν στην εθνοτική καταγωγή, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την κατάσταση της υγείας. Οι οικογένειες και οι μαθητές/μαθήτριες έχουν το δικαίωμα να γνωρίζουν τι είδους πληροφορίες επεξεργάζεται το εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τις υπηρεσίες άμεσων μηνυμάτων

Η άνοδος των *smartphone* και η πανταχού παρουσία των δικτύων κινητής τηλεφωνίας διευκολύνει τα *Instant Messaging Services* (όπως το *WhatsApp*, το *Facebook Messenger*, το *WeChat* κ.λπ.). Αυτές οι εφαρμογές έχουν προωθήσει την επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο και έχουν φέρει επανάσταση στην ευκολία της συνομιλίας. Επειδή είναι εύχρηστες, ανεπίσημες και αποτελούν το οικείο εργαλείο όλων για ψηφιακές συνομιλίες, γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς στα σχολεία για την εσωτερική επικοινωνία. Η ύπαρξη ενός εργαλείου επικοινωνίας που σας επιτρέπει να ανταλλάσσετε πληροφορίες γρήγορα και αποτελεσματικά μεταξύ των σχολικών τμημάτων με λιγότερο γραφειοκρατικό τρόπο από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο φαίνεται μια πολύ καλή ιδέα.

Όμως η εύκολη δυνατότητα να μοιράζεστε πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο ή να τραβάτε φωτογραφίες με το *smartphone* σας και να τις μοιράζεστε μέσω αυτών των υπηρεσιών είναι μόνο μία πτυχή πολλών διασταυρούμενων ζητημάτων που αφορούν την προστασία των παιδιών, την προστασία των δεδομένων και τη διαχείριση προσωπικών/εργασιακών λογαριασμών.

Η δυνατότητα δημιουργίας ομάδων επικοινωνίας με βάση τις επαφές στον τηλεφωνικό σας κατάλογο είναι μια δημοφιλής λειτουργία και η δημιουργία ομάδων προσωπικού που περιλαμβάνουν επαφές εκτός του σχολείου, ωστόσο, παρουσιάζει έναν επιπλέον κίνδυνο για τα δεδομένα του οργανισμού, καθώς το σχολείο δεν έχει κανέναν έλεγχο στην ανταλλαγή ή τη διάδοση πληροφοριών εκτός των επίσημων δομών του. Ένα πρόσθετο ζήτημα ασφάλειας είναι ότι δεν μπορείτε να ελέγξετε ποιος έχει πρόσβαση στις ομαδικές συνομιλίες εκτός από το άτομο που δημιούργησε την ομάδα, οπότε η ασφάλεια είναι δύσκολο να διαχειριστεί.

8. ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

8.1 Οικογενειακές ομάδες ανάγνωσης στη Ρώμη

Προκειμένου να δημιουργηθούν οι καλύτερες συνθήκες για μια ομάδα ανάγνωσης πολλών γενεών, είναι αρκετά χρήσιμο να διεξαχθεί μια έρευνα μεταξύ των μαθητών/μαθητριών και των οικογενειών τους με σκοπό να γνωρίζουν τα ενδιαφέροντα, τα χόμπι και τις αναγνωστικές τους συνήθειες, όπως έχει επισημανθεί στο κεφάλαιο 3.3 των κατευθυντήριων γραμμών (Προκαταρκτικές και κινητήριες δραστηριότητες).

«Τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών και το διάβασμα στην οικογένεια» ήταν το αντικείμενο μιας τέτοιας έρευνας που διεξήχθη μεταξύ 22 μαθητών/μαθητριών (ηλικίας 11-12 ετών) και των οικογενειών τους την Άνοιξη του 2020. Η έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο ενός σεμιναρίου κατάρτισης εκπαιδευτικών στο Istituto Comprensivo Perlasca στη Ρώμη και στόχος της ήταν να εκτιμηθεί η διαθεσιμότητα των μαθητών/μαθητριών να συμμετάσχουν σε μικρές ομάδες ανάγνωσης με τους γονείς τους και άλλα μέλη της οικογένειας ή στενούς φίλους.

Οι εκπαιδευτικοί έδωσαν στους συμμετέχοντες στην έρευνα ένα πολύ απλό ερωτηματολόγιο. Εν ολίγοις, τόσο στους μαθητές/μαθήτριες όσο και στα μέλη της οικογένειας δόθηκαν δύο ερωτήσεις:

1. Ποια είναι η αγαπημένη σας δραστηριότητα (ή χόμπι ή ενδιαφέρον) εκτός σχολείου (ή εργασίας);
2. Ποιο είναι το αγαπημένο σας λογοτεχνικό είδος;

Εκτός από αυτό, οι μαθητές/μαθήτριες έπρεπε να απαντήσουν σε μια συμπληρωματική ερώτηση:

3. Με ποιον θα θέλατε να οργανώσετε μια ομάδα ανάγνωσης, μεταξύ των μελών της οικογένειάς σας και των στενών σας φίλων;

Μόνο 4 μαθητές/μαθήτριες (περίπου 18 %) αποφάσισαν να μην απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο. Περισσότεροι/Περισσότερες από τους μισούς/τις μισές μαθητές/μαθήτριες που ερωτήθηκαν (12) επέλεξαν ένα άθλημα ή μια σωματική δραστηριότητα (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, πατινάζ, ρυθμική γυμναστική, χορός) ως την αγαπημένη τους δραστηριότητα. Από τους υπόλοιπους 6 μαθητές/μαθήτριες, ένας επέλεξε τη φωτογραφία και οι υπόλοιποι απάντησαν ότι αγαπούν το διάβασμα.

Με εξαίρεση ένα αγόρι που επέλεξε τα κόμικς ως το αγαπημένο του μέσο, όλοι οι μαθητές/μαθήτριες δήλωσαν ότι αγαπούν τα μυθιστορήματα, με τη συντριπτική πλειοψηφία (85 %) να δηλώνει ότι προτιμά τα «βιβλία περιπέτειας», συμπεριλαμβανομένων των θρίλερ και της φαντασίας. Μεταξύ αυτών 4 μαθητές/μαθήτριες διευκρίνισαν ότι τα αγαπημένα τους βιβλία ανήκουν στη σειρά Harry Potter.

Όσον αφορά την αναγνωστική κοινοπραξία, 8 μαθητές/μαθήτριες από τους 19 δήλωσαν ότι θα ήθελαν να σχηματίσουν ένα αναγνωστικό tandem με τη μητέρα τους- 5 μαθητές/μαθήτριες επέλεξαν τους στενότερους φίλους τους ως αναγνωστικούς συντρόφους τους, 2 μαθητές/μαθήτριες επέλεξαν τα αδέρφια τους και 2 τους πατέρες τους.

Από την πλευρά τους, από τα 12 μέλη της οικογένειας που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, τα 9 επέλεξαν το διάβασμα ως την αγαπημένη τους δραστηριότητα και τα 3 επέλεξαν μια σωματική δραστηριότητα. Ακόμα και σε αυτή την ομάδα επικράτησαν τα «βιβλία περιπέτειας» (βιβλία δράσης, φανταστικής λογοτεχνίας, θρίλερ, επιστημονικής φαντασίας), αλλά το φάσμα των ειδών ήταν ευρύτερο, καθώς αναφέρθηκαν βιογραφίες, ιστορικά δοκίμια και ρομαντικά μυθιστορήματα.

9. ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Allington R. L. (1984) *Content Coverage and Contextual Reading in Reading Groups*, In: "Journal of Reading Behavior". 16(2): 85-96.
- Allington, R. L. (1977). Αν δεν διαβάζουν πολύ, πώς θα γίνουν ποτέ καλοί; In: "Journal of Reading", 21, 57-61.
- Allington, R. L. (1980). Οι φτωχοί αναγνώστες δεν διαβάζουν πολύ στις ομάδες ανάγνωσης, In: «Language Arts», 57, 872-876.
- Barr, R. (1975). *How children are taught to read: grouping and pacing*, In: "School Review", 83, 479-498. Beutel, A. & Marini, M. (1995), *Gender and Values*, in: "Gender and Values" (Φύλο και αξίες): "American Sociological Review", 60(3), 436-448.
- Callow, J., & Zammit, K. (2012), «Πού βρίσκεται το κείμενό σου;» (Δωδέκατη Νύχτα Πράξη Ι, Σκηνή V): *Λυκείου*.
- μαθητές/μαθήτριες από χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο στην ανάγνωση πολυτροπικών κειμένων, In: «English in Australia», 47(2), 69.
- Casati, Roberto (2014), *Contro il colonialismo digitale. Istruzioni per continuare a leggere*. Laterza, Roma-Bari. Cavallo, G. and Chartier, R (1995), *Storia della lettura nel mondo occidentale*, Laterza, Roma-Bari 1995, αγγλική μετάφραση. *A History of Reading in the West*, University of Massachussets, 2003.
- Correll, S. J. (2001), Το φύλο και η διαδικασία επιλογής σταδιοδρομίας: The Role of Biased Self-assessments, στο: *The Role of Biased Self-assessments (Ο ρόλος των μεροληπτικών αυτοαξιολογήσεων)*: "American Journal of Sociology", 106(6), 1691-1730.
- Cremin, Teresa and Swann, Joan (2016), *Literature in Common: Reading for Pleasure in School Reading Groups*. In: Rothbauer, Paulette M, Skjerdingstad, Kjell Ivar, McKechnie, Lynne (E.F.) και Oterholm, Knut eds. *Plot ting the Reading Experience: Theory/Practice/ Politics: Theory/Practice/ Politics: Theory/Practice/ Politics*. Wilfrid Laurier University Press, σσ. 279-300.
- Cremin, Teresa and Swann, Joan (2017), *School Librarians as Leaders of Extracurricular Reading Groups*. In: Pihl, J., van der Kooij, K.S., Carlsten, T.C. (eds) *Teacher and Librarian Partnerships in Literacy Education in the 21st Century*. Νέες έρευνες – νέες φωνές. SensePublishers, Ρότερνταμ. https://doi.org/10.1007/978-94-6300-899-0_9.
- Di Prete, T., Legewie, J. (2014), *The High School Environment and the Gender Gap in Science and Engineering*, in: "Sociology of Education", 87(4).
- Engelsing, Rolf (1974), *Der Bürger als Leser*: Metzler, Στουτγάρδη. Fisher, S. R. (2003), *A History of Reading*, Reaktion Books, Λονδίνο.
- Goedhart, N. S., Broerse, J. E., Kattouw, R., & Dedding, C. (2019). «Το να έχεις απλώς έναν υπολογιστή δεν έχει νόημα»: *New media & society*, 21(11-12), 2347-2365.
- Κατευθυντήριες γραμμές του προγράμματος Erasmus+ «Το ζωντανό βιβλίο» (2016). Το έργο «Ζωντανό βιβλίο» βασίστηκε σε μια κοινοπραξία στην οποία συμμετείχαν πολλοί εταίροι του έργου ReadTwinning. Οι κατευθυντήριες γραμμές είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση [https:// thelivinglibrary.eu/guidelines](https://thelivinglibrary.eu/guidelines).
- Harpur, P. (2012), *Embracing the new disability rights paradigm: the importance of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, στο: "Disability & Society", 27(1), 1-14.
- Kozleski E., Artiles A.J. & Waitoller, F.R. (2014). Ισότητα στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς: Μια πολιτισμική-ιστορική συγκριτική προοπτική. In L. Florian (ed). *The SAGE handbook of special education* (2η έκδοση). New York: Sage Publications Ltd.
- McNab, K., & Fielding-Barnsley, R. (2013). Ψηφιακά κείμενα, iPads και οικογένειες: An Examination of Families' Shared Reading Behaviours. *International Journal of Learning: Annual Review*, 20.
- Munns, G., Zammit, K., & Woodward, H. (2008). Σκέψεις από τη ζώνη των ταραχών: Το πρόγραμμα Fair Go και η δέσμευση των μαθητών/μαθητριών σε μια πολιορκημένη κοινότητα. *Journal of Children and Poverty*, 14(2), 157-171. Narahara, M. (1998), *Gender Bias in Children's Picture Books: A Look at Teachers' Choice of Literature*, ERIC Institution of Education Sciences.
- Oliver, M. (1996), Κατανόηση της αναπηρίας: Basingstoke, Macmillan. Raina, S. (2012), *Gender bias in Education*, στο: Raina, S. (2012), *Gender bias in Education: "International Journal of Research Pedagogy and Technology and Movement Sciences" (IJEMS)*, 1(2).

- Rioux, M. & Carbert, A. (2003), Ανθρώπινα δικαιώματα και αναπηρία: στο: *The international context*, in: "Gladnet Collection", 316.
- Roncaglia, Gino (2020), *L'età della frammentazione. Cultura del libro e scuola digitale*. 2η, βελτιωμένη έκδοση, Roma-Bari, Laterza.
- Roncaglia, Gino και Solimine, Giovanni (2021). *La circolazione dei libri nel 2020: questioni aperte e ipotesi interpretative*, στο "AIB Studi", 61(1), 11-30. <https://doi.org/10.2426/aibstudi-13157>. Scantlebury, K. (1994), Έμφαση σε θέματα φύλου στην προπτυχιακή προετοιμασία των εκπαιδευτικών Φυσικών Επιστημών: εφαρμόζοντας αυτό που κηρύττουμε, στο: "Journal of Women and Minorities in Science and Engineering", 1(2). Sarker, S. O., Karim, A.H.M.Z. & Suffiun, S. M. A. (2017), *Parental Educational Aspiration and Gender Inequality of Rural Children in Bangladesh: The Role of Parental Attitudes of Traditional Gender Role, Gender Biased Capability, and Gender*, στο: *The Role of Parental Attitudes of Traditional Gender Role, Gender Biased Capability, and Gender*, in: "Journal of International Women's Studies", 18(2), 134-142. Slee, R., & Allan, J. (2005). Excluding the included. Μια επανεξέταση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Στο K. S. J. Rix, M. Nind, & K. Sheehy (Eds.), *Policy and power in inclusive education*. Αξίες στην πράξη (σσ. 13-24). Λονδίνο: Routledge Falmer.
- Vertinsky, P. A. (1994), Σχέσεις των φύλων, ιστορία των γυναικών και ιστορία του αθλητισμού: 1983-1993, στο: *A Decade of Changing Enquiry, 1983-1993*: "Journal of Sport History", 21(1), 1-24.
- Vivarelli, Maurizio (2018), *La lettura. Storie, teorie, luoghi*, Editrice Bibliografica, Μιλάνο.

10. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

Το πρόγραμμα ReadTwinning είναι ανοιχτό σε σχόλια και προτάσεις από σχολεία, σχολικές βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικούς, μαθητές/μαθήτριες, γονείς και μεμονωμένους αναγνώστες που έχουν χρησιμοποιήσει τη μεθοδολογία ReadTwinning ή ενδιαφέρονται να το κάνουν. Μια φόρμα ανατροφοδότησης είναι διαθέσιμη στην πλατφόρμα ReadTwinning: <https://www.readtwinning.eu/feedback>

FAQ – READTWINNING

ΤΙ/ΠΩΣ ΝΑ

1. Τι είναι το ReadTwinning;

Το ReadTwinning είναι ένα έργο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Erasmus+ που προωθεί την ανάγνωση με βάση τα ενδιαφέροντα, συνδυάζοντας δύο «φίλους/φίλες ανάγνωσης» (ή μια μικρή ομάδα φίλων ανάγνωσης), τα λεγόμενα «**Reading Tandems**», οι οποίοι εμπλέκονται στην ανάγνωση του ίδιου βιβλίου με τη βοήθεια μιας διαδικτυακής πλατφόρμας, η οποία παρέχει εργαλεία ειδικά σχεδιασμένα για να συνδέουν τους αναγνώστες και να προωθούν την κοινή ανάγνωση. Στόχος του προγράμματος είναι μαθητές/μαθήτριες ηλικίας 9 έως 15 ετών.

2. Πώς θα πρέπει να αντιστοιχηθούν τα φιλαράκια ανάγνωσης;

Η διαδικτυακή πλατφόρμα περιλαμβάνει λειτουργίες που διευκολύνουν την εύρεση φίλων μέσω μιας σειράς ερωτήσεων που αποσκοπούν στον εντοπισμό των ενδιαφερόντων και των χόμπι των χρηστών, καθώς και των αγαπημένων τους ειδών μουσικής. Αρχικά, τα σχολεία ενθαρρύνονται να εμπλέξουν τους/τις εκπαιδευτικούς στη διαδικασία αντιστοίχισης, ζητώντας τους να βοηθήσουν στην αντιστοίχιση μαθητών/μαθητριών με παρόμοια ενδιαφέροντα. Δεδομένου ότι το έργο στοχεύει στη σύνδεση μαθητών/μαθητριών από διαφορετικές τάξεις, σχολεία και χώρες, συνιστάται (αν και δεν απαιτείται) η αντιστοίχιση μαθητών/μαθητριών από διαφορετικές τάξεις ακόμη και στα προκαταρκτικά στάδια. Προτείνουμε οι φίλοι/φίλες ανάγνωσης να εργάζονται κυρίως σε ζευγάρια, αλλά να εξεταστεί η δυνατότητα να εργαστούν και με μικρές ομάδες των 3 έως (το πολύ) 5 ατόμων, προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα πόσο καλά λειτουργούν τα παρεχόμενα εργαλεία και η μεθοδολογία ReadTwinning σε μικρές ομάδες. Στο πλαίσιο του έργου, οι φίλοι/φίλες ανάγνωσης που εργάζονται σε ζευγάρια ή κάθε μικρή ομάδα που συνδέεται για να διαβάσει το ίδιο βιβλίο ονομάζεται «**αναγνωστικό tandem**».

3. Πώς πρέπει να επιλέγονται τα βιβλία;

Οι μαθητές/μαθήτριες είναι ελεύθεροι να αποφασίσουν το βιβλίο που θα επιλέξουν να διαβάσουν με το αναγνωστικό ζευγάρι τους. Επιπλέον, η πλατφόρμα περιλαμβάνει θεματικούς γκουρού, όπου συνεργάτες και προχωρημένους χρήστες της πλατφόρμας (εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές/μαθήτριες), με ειδικές γνώσεις πάνω στο θέμα, θα προτείνουν βιβλία προς ανάγνωση. Στα πρώτα στάδια της χρήσης της μεθοδολογίας ReadTwinning, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς μπορούν επίσης να προτείνουν απευθείας βιβλία προς ανάγνωση. Ωστόσο, μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι η τελική επιλογή του βιβλίου που θα διαβαστεί επαφίεται και δεν επιβάλλεται στο αναγνωστικό **tandem**.

4. Ποια εργαλεία έχει στη διάθεσή του το tandem ανάγνωσης;

Κάθε αναγνωστικό tandem περιλαμβάνει μια ιδιωτική τροφοδοσία (feed) πολυμέσων για την ανταλλαγή σχετικού περιεχομένου με άλλα μέλη του tandem, μια περιοχή συζητήσεων για την τήρηση ενός τακτικού ημερολογίου συνεργατικής ανάγνωσης, ένα εσωτερικό σύστημα ανταλλαγής μηνυμάτων και ένα τμήμα τελικής αξιολόγησης για την παροχή ανατροφοδότησης σχετικά με το βιβλίο και την εμπειρία τους από το tandem. Δείτε την ενότητα «5.1 Η πλατφόρμα» για περισσότερες πληροφορίες και βίντεο με οδηγίες.

5. Πώς λειτουργεί το tandem ανάγνωσης; Ποιες είναι οι αναγνωστικές προκλήσεις;

Στην αρχή της δραστηριότητας, κάθε αναγνωστικό ζευγάρι θα πρέπει να καθορίσει ένα σύνολο στόχων που, μαζί, αποτελούν την «**αναγνωστική πρόκληση**». Ποια είναι η προθεσμία για την ολοκλήρωση του βιβλίου; Πόσο συχνά τα μέλη θα συμπληρώνουν το «ημερολόγιο ανάγνωσης» των συζητήσεων; Τι είδους κοινές δραστηριότητες (όπως η δημιουργία ενός τρέιλερ βιβλίου- η δημιουργία ενός συγκεκριμένου αριθμού αναρτήσεων πολυμέσων που περιγράφουν τις αναγνωστικές συνήθειες, τις ανακαλύψεις, τις δραστηριότητες του tandem, η δημιουργία μιας λίστας μουσικής που σχετίζεται με το βιβλίο ή που θα ακούγεται κατά την ανάγνωσή του, η δημιουργία σελιδοδεικτών που σχετίζονται με το βιβλίο,...) αναμένονται; Κάθε αναγνωστικό tandem μπορεί επίσης να ορίσει τα δικά του αναγνωστικά στάδια, π.χ. την ολοκλήρωση του πρώτου τμήματος του βιβλίου, στο πλαίσιο των αναγνωστικών προκλήσεων.

6. Πώς να χρησιμοποιήσετε την επαυξημένη/ενισχυμένη ανάγνωση στις δραστηριότητες ανάγνωσης του ReadTwinning;

Τα αναγνωστικά tandems ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν την προσέγγιση [The Living Book](http://www.thelivingbook.eu) (www.thelivingbook.eu) που βασίζεται στην επαυξημένη/ενισχυμένη ανάγνωση, συμπεριλαμβανομένων επίσης δραστηριοτήτων που βασίζονται στην ενισχυμένη ανάγνωση στις δραστηριότητες κοινής ανάγνωσης και στις αναγνωστικές προκλήσεις. Η πλατφόρμα της [Ζωντανής Βιβλιοθήκης](http://www.thelivinglibrary.eu) (www.thelivinglibrary.eu) μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων των αναγνωστικών tandem- με τα αποτελέσματα να μοιράζονται επίσης στην τροφοδοσία των tandem του ReadTwinning.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

‘ReadTwinning: Σύνδεση των μαθητών/μαθητριών μέσω κοινών ενδιαφερόντων για την ανάπτυξη της αγάπης για την ανάγνωση». (2019-1-IT02-KA201-063241) χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
Το παρόν έγγραφο αντικατοπτρίζει τις απόψεις του συγγραφέα- η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.